

Τάσος Προδρ. Κολοκοτρώνης

Ο στρατός κι εγώ

** *****

1948-1953

*****

***Αναμνήσεις, εμπειρίες και γνώμες από την
πενταετή εθελοντική θητεία μου στο
Σώμα Τεχνικών Υπηρεσιών
του Ελληνικού Στρατού***

~~~~~

ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ-ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ 2008

Προλεγόμενα

Είναι γνωστό ότι ο μεγαλύτερος εργοδότης κάθε κράτους είναι γενικά οι ένοπλες δυνάμεις και ιδιαίτερα όταν βρίσκεται το κράτος σε εμπόλεμη περίοδο .Ξοδεύονται τεράστια ποσά είτε όταν είναι σε άμυνα ή επίθεση.

Το βιβλίο αυτό περιέχει μερικές μικρές και αληθινές ιστορίες με φωτογραφίες και περιγραφές από την πενταετή μου εθελοντική θητεία στο Τεχνικό Σώμα Στρατού κατά την περίοδο 1948-1953, που είναι και μέρος της αυτοβιογραφίας μου.

Δεν έχει λογοτεχνικά στολίδια γιατί δεν είμαι λογοτέχνης αλλά τεχνικός και καλλιτέχνης και η αφήγηση είναι γνήσια και φυσική όπως θα την έλεγα στα παιδιά μου και στα εγγόνια μου

Το 1940 ζούμε τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο και το 1941 την Γερμανική κατοχή που διήρκεσε μέχρι το 1944 με τραγικές συνέπειες .

Εκεί που χαρήκαμε λίγο που έληξε ο πόλεμος και θα είχαμε ειρήνη άρχισε ένας άλλος και πιο καταστρεπτικός για την πατρίδα μας πόλεμος «**Ο εμφύλιος πόλεμος**» που διήρκεσε περί τα πέντε χρόνια τραυματίζοντας τις ψυχές όλων των Ελλήνων που οι πληγές ακόμα δεν έχουν κλείσει.

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος δεν μ' άφησε να τελειώσω ούτε την πέμπτη τάξη του δημοτικού σχολείου και μου στέρησε σχεδόν πέντε χρόνια από την στοιχειώδη μόρφωση. Όχι μόνο σε μένα αλλά και σε όλα τα παιδιά της χώρας μας .

Το 1945 είχα κλείσει σχεδόν τα 16 μου χρόνια όταν ξανάρχισα να πηγαίνω σχολείο στην πρώτη τάξη της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής της Θεσσαλονίκης που άρχισε να ξαναλειτουργεί. Για συμμαθητές μου θα είχα τώρα τους παιδικούς μου φίλους και χωριανούς τον Φώτη Διαμαντόπουλο και Νίκο Χατζημάρκο

Η χαρά μας ήταν απεριόριστη που επί τέλους θα αρχίζαμε να μαθαίνουμε τα Ελληνικά γράμματα αλλά και το επάγγελμα του γεωργοτεχνίτη (γεωπόνου) έστω και μεγάλοι .

Η σχολή με τα Αμερικανικά πρότυπα ήταν η καλύτερη που υπήρχε στην Ελλάδα στο είδος της και ακόμα είναι αλλά την εποχή εκείνη δεν ήταν αναγνωρισμένη από το Υπουργείο Παιδείας σαν ισότιμο με τα Ελληνικά σχολεία και έτσι βόλευε τα παιδιά που οι γονείς τους είχανε μεγάλα κτήματα που θα επέστρεφαν να αξιοποιήσουν τα κτήματά τους για να είναι πιο παραγωγικά .

Το δεύτερο χρόνο αποσύρθηκε ο Φώτης διότι οι γονείς του δεν ήταν γεωργοί και δεν υπήρχε περίπτωση να εργαστεί σαν γεωργός και προτίμησε να δουλέψει σαν οδηγός στο λεωφορείο του γαμπρού του.

Τον τρίτο χρόνο αποσύρομαι κι εγώ και αποφασίζουμε μαζί με τον Φώτη να καταταχθούμε ως εθελοντές για μία πενταετία στο Τεχνικό Σώμα Στρατού στην Αθήνα για να αποκτήσουμε στη σχολή αυτή την ειδικότητα του μηχανικού οχημάτων πριν μας επιστρατεύσουν σαν κληρωτούς και μας στείλουν στις επιχειρήσεις να σκοτώνουμε τους άλλους Έλληνες που είχαν άλλα πολιτικά φρονήματα .

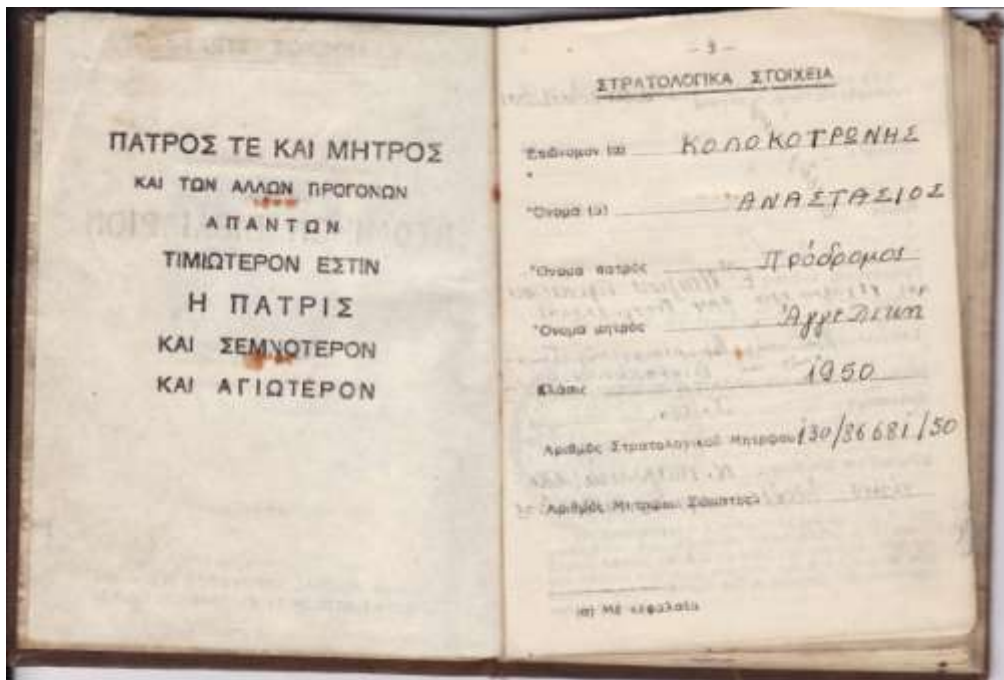
Ο Παναγιώτης Μαυρίδης ,γαμπρός του Φώτη με τα **πολλά μέσα** και γνωριμίες συνέβαλε ώστε η εισαγωγή μας στο κλάδο αυτό να είναι κάπως εύκολη.

Για περιεχόμενα παραθέτω το ατομικό μου βιβλιάρειο που είναι και σαν ημερολόγιο που καταγράφονται όλες οι μεταβολές κατά τη διάρκεια της ζωής μου στο στρατό .

Συγγνώμη το βιβλίο αυτό το γράφω κατ' ευθείαν στον υπολογιστή μου όπως έρχονται τα γεγονότα στην μνήμη μου και πιθανώς να υπάρχουν συντακτικά και ορθογραφικά λάθη.

Στο βιβλιάριο αυτό αναγράφονται όλες οι μεταβολές στο διάστημα της θητείας μου Και κάθε στρατιώτης είχε ένα τέτοιο βιβλιάριο που όταν απολύταν το κρατούσε

ΙΟΥΝΙΟΣ 1948

Το σχολικό έτος είχε λήξει και οι μαθητές κάθε καλοκαίρι επέστρεφαν στα χωριά τους άλλοι για ανάπαυση και άλλοι να δουλέψουν στα κτήματά τους. Πολλά παιδιά όμως δεν μπορούσαν να πάνε στα χωριά τους λόγω του ανταρτοπόλεμου και αναγκάζοντουσαν να μείνουν στη σχολή και άλλοι να δουλέψουν στους λαχανόκηπους του χωριού μου στη Νέα Μαγνησία .

Θυμάμαι, όπως ο Γεώργιος Πετρίδης από τον Πλαταμώνα, ο Γιάννης Στοΐδης από τις Μουριές, ο Αρχιμήδης Κουλαουζίδης από τον Καταχά και ο Χρήστος Γρηγοριάδης που οι αντάρτες σκότωσαν τον πατέρα του δουλεύανε στο κτήμα του Θανάση Χατζημάρκου για λίγο χαρτζιλίκι, φαγητό , στέγη και περισσότερο για ασφάλεια.

Ιούνιος του 1948 με τους γονείς μου μπροστά στο καφενείο του πατέρα μου λίγες μέρες πριν καταταγώ στο στρατό. (Ετών 19)

Ενώ μέσα στις μεγάλες πόλεις υπήρχε κάποια τάξη, στην ύπαιθρο οι μάχες μεταξύ του στρατού και των δυνάμεων του ΕΛΑΣ μαίνονταν σε όλη την ηπειρωτική Ελλάδα με πολλά θύματα και από τις δύο πλευρές. Ήταν κάτι που ανησυχούσε τους γονείς και τα νέα παιδιά που ήταν στη στρατεύσιμη ηλικία που θα τους καλούσαν να πάρουν τα όπλα και να πολεμήσουν τα ίδια τους τα' αδέρφια για συμφέροντα ξένων δυνάμεων.

Από τις πρώτες μέρες των διακοπών μου σκεπτόμουν σοβαρά ότι κόντευα τα είκοσι μου χρόνια και γρήγορα θα περνούσα από την εξεταστική επιτροπή για να υπηρετήσω την κλάση μου. Σκεπτόμουν σοβαρά αν έπρεπε να πάω να τελειώσω και το τέταρτο έτος της Αμερικανική Σχολής ή να μη χάσω την ευκαιρία και να καταταγώ εθελοντής στο τεχνικό σώμα για πέντε χρόνια που θα ήμουν πιο ασφαλής και μακριά από τον πόλεμο..

Τόσο εγώ όσο και οι γονείς μου ήμασταν σε δίλημμα τι να κάνουμε .Εκείνοι σκεπτόντουσαν ότι θα με χάνανε για πέντε χρόνια που με είχαν και μοναχογιό αλλά εγώ ήθελα να δοκιμάσω την τύχη μου σε κάτι διαφορετικό με την ελπίδα να μάθω και μία

τέχνη που θα μου εξασφάλιζε ένα καλύτερο μέλλον παρά να γίνω ήρωας ή να αφήσω τα κόκαλά μου πάνω στα βουνά του Βίτσι και Γράμμου.

Αφού συνεννοηθήκαμε με τον Φώτη αποφασίσαμε να υποβάλλουμε τα δικαιολογητικά μας με την ελπίδα και τη βοήθεια του Παναγιώτη να γίνουμε δεκτοί.

Τα στρατολογικά χαρτιά ο Παναγιώτης μας τα έβγαλε σα να τα είχε μέσα στη τσέπη του γνώριζε τους πάντες και είχε πολλές διασυνδέσεις. Όσο για τα χαρτιά ότι ήμασταν Έλληνες και Χριστιανοί Ορθόδοξοι τα βγάλαμε από το χωριό που μας ξέρανε καλά (Τότε, αλλά και τώρα νομίζω μόνο τέτοιους δέχονται στο εθελοντικό σώμα) .Αν είσαι άλλης ράτσας και θρησκείας δεν είσαι καλός Έλληνας).

Τα δικαιολογητικά τα υποβάλλαμε στα γρήγορα και αμέσως γίναμε δεκτοί και σε λίγες μέρες αρχίσαμε να περνάμε από τους γιατρούς .Οι υποψήφιοι μόνο από τη βόρειο Ελλάδα θα ήμασταν περί του τριακοσίου και κατά μικρές ομάδες πηγαίναμε σε διάφορα ιατρεία. Όλες οι εξετάσεις πήγαν καλά το μόνο που δεν μας άρεσε ήταν η εξέταση με το δάκτυλο από πίσω.

Όταν τελείωσαν όλες αυτές οι διαδικασίες μας έδωσαν εισιτήρια και από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης επιβιβάστηκαμε στο πλοίο «ΕΛΕΝΗ» με κατεύθυνση τον Πειραιά .Ο λόγος που μας έστειλαν με πλοίο ήταν ότι τα τρένα δεν ήταν ασφαλή λόγω του ανταρτοπόλεμου .Πολλές γέφυρες ήταν ανατιναγμένες και οι ενέδρες στα ορεινά μέρη ήταν συνηθισμένο φαινόμενο .

Το ταξίδι με το πλοίο που είχε και πολλούς πολίτες ήταν ευχάριστο. Περάσαμε από την Χαλκίδα για να κατεβούν μερικοί και να παραλάβουν και άλλους επιβάτες

Πρώτη φορά έφευγα από το σπίτι τόσο μακριά και στο άγνωστο δίχως να ξέρω πού πήγαινα και τι θα συναντούσα αλλά ήξερα ότι μέχρι την ημέρα της ορκωμοσίας μπορούσα να ακυρώσω την αίτησή μου και να γυρίσω πίσω στο σπίτι αλλά εξακρίβωσα ότι οι περισσότεροι πήγαιναν στον κλάδο αυτό του στρατού με μεγάλα μέσα βουλευτών αξιωματικών κλπ. και έτσι θεωρούσα τον εαυτόν μου λίγο τυχερό, μετά σκεπτόμουν αν δεν πήγαινα με την θέλησή μου θα με παίρνανε με τη θέλησή τους και με το ζόρι . Άρνηση να υπηρετήσεις πήγαινες φυλακή και άρνηση να πολεμήσεις στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Όταν φτάσαμε στο Πειραιά ήταν νύχτα .Μας παραλάβανε και με τα στρατιωτικά οχήματα μας πήγαν στο Κ.Υ.Τ (Κέντρο Υποδοχής Τεχνητών) που ήταν στην οδό Βασ. Σοφίας απέναντι από το Νοσοκομείο του Ευαγγελισμού . Τα οχήματα ήταν όλα ανοιχτά λόγω της ζέστης και η φωταγωγημένη πόλη του Πειραιά και μετά της Αθήνας με την κίνηση που είχε ήταν εντυπωσιακή και η υπόλοιπη χώρα ήταν βυθισμένη στο σκοτάδι και στο αίμα από τον εμφύλιο σπαραγμό .

Εκεί στο Κέντρο ήδη είχαν έρθει περί τα διακόσια άτομα από άλλα μέρη της Ελλάδας για να πάρουν μέρος για τις εισαγωγικές εξετάσεις . Το «κοσκίνισμα» αυτό γινόταν για να επιλέξουν τους ικανότερους σε γραμματικές γνώσεις και ανάλογα να κατανέμουν τους υποψήφιους σε διάφορους τεχνικούς κλάδους κατά τις απαιτούμενες ανάγκες του στρατού .

Από τους πεντακοσίους περίπου που πήραν μέρος στον διαγωνισμό αυτό οι διακόσιοι περίπου θα γινόντουσαν δεκτοί και οι υπόλοιποι θα επιστρέφανε στα σπίτια τους .

Όταν βγήκαν τα αποτελέσματα είδα ότι ήμουν 17^{ος} και ήθελα πολύ να εισαχθώ στο τμήμα τεχνικών της τηλεπικοινωνίας αλλά στάθηκα άτυχος. Οι πρώτοι δεκαπέντε μόνο που ήταν απόφοιτοι γυμνασίου και κατ' εξαίρεση όλους αυτούς τους πήρανε για τεχνίτες τηλεπικοινωνίας . Όσο για του υπόλοιπους θα πήγαιναν σε όλους τους τεχνικούς

κλάδους με κλήρο .Αυτό με τρώμαζε διότι αν π.χ τραβούσα κλήρο και έπεφτε να γίνω οπλουργός το μέλλον μου θα ήταν περιορισμένο να μείνω μόνιμος στο στρατό.

29 Ιουνίου 1948 Δεξιά .Ο Φώτης Διαμαντόπουλος, ο γαμπρός του Παναγιώτης Μαυρίδης και εγώ μπροστά στην Ακαδημία Αθηνών πριν ντυθούμε στο χακί. Αριστ. Στο πάρκο του Άλσους ο Φώτης Διαμαντόπουλος και εγώ.

Ό, τι δήποτε άλλη ειδικότητα τύχαινα, όπως, μηχανικός αυτοκινήτων, τορναδόρος ηλεκτρολόγος. οπτικός κλπ θα σιμού χαρούμενος διότι θα μπορούσα να εξασκήσω το επάγγελμα αυτό και σαν πολίτης.

Τελικά όταν έγινε η κλήρωση εγώ και ο Φώτης τύχαμε στον κλάδο των μηχανικών οχημάτων και αυτό ικανοποίησε τις επιθυμίες μας όπως θέλαμε .

Μετά την κλήρωση οι αποτυχόντες πήρανε εισιτήρια επιστροφής και πολλοί με κλάματα φεύγανε που δεν κατάφεραν ώστε το όνειρό τους να πραγματοποιηθεί .

Λοιπόν στο πλοίο αλλά και όσες μέρες ήμασταν στην Αθήνα κάναμε έναν φίλο από την Θεσσαλονίκη τον **Αλέκο Αγγελίδη** ο οποίος δεν πέρασε και έπρεπε να φύγει. Λυπηθήκαμε που το όνειρό του δεν πραγματοποιήθηκε και ήταν τόσο απελπισμένος που ντρεπόταν να πάει πίσω και να πει στη χήρα μητέρα του ότι απέτυχε.

Ο Παναγιώτης βέβαια ήρθε να βεβαιωθεί ότι περάσαμε και όταν το εξακρίβωσε χάρηκε και μας πήρε να πάμε σε ταβέρνα που σύχναζαν μόνο ανώτατοι αξιωματικοί. Στρατοδίκες, ταγματάρχες, συνταγματάρχες, και δεν τελείωναν οι γνωριμίες του .Ο Φώτης αν και κουνιάδος του δεν ήξερε ακριβώς τι ρόλο έπαιζε .Αυτό που ξέραμε λίγο ήταν ότι έπαιρνε παλιά στρατιωτικά αυτοκίνητα και ανταλλακτικά και προμήθευε

άλλους εμπόρους .Του δίνανε δε να οδηγεί και τζιπ στρατιωτικό που τότε δεν έβλεπες πολίτης να οδηγάει στρατιωτικό όχημα .Είχε ειδική ταυτότητα. Και ήταν καταφερτζής

Αθήναι Ιούνιος 1948. Αριστερά ο Φώτης Διαμαντόπουλος ,εγώ και ο φίλος μας για λίγες μέρες Αλέκος Αγγελίδης μπροστά στις Καρυάτιδες λίγες μέρες πριν ντυθούμε στο χακί .

Ο Αλέκος έφυγε στη Θεσσαλονίκη .Εγώ υπηρέτησα τη θητεία μου και το 1954 έφυγα για την Αυστραλία τον ξέχασα τελείως και δεν τον ξαναείδα.

[.....] Ιούνιος 1994. Όταν πήγαμε στην Ελλάδα για διακοπές ένα βράδυ φύγαμε με τη γυναίκα μου από το σπίτι της αδελφής της στη Κάτω Τούμπα για να πάμε στο σπίτι της αδελφής μου στη Νεάπολη και πήραμε ένα ταξί . Κατά τη διαδρομή μετά από αρκετή σιωπή άνοιξα συζήτηση με τον ταξιτζή και ρώτησα πως πάει η δουλειά του . Μας είπε ότι πάλευε για να κάνει μεροκάματο και άλλα παράπονα . Μετά ρώτησα αν γνώριζε κανέναν Φώτη Διαμαντόπουλο που ήταν και αυτός ταξιτζής . Μου είπε ότι τον γνωρίζει καλά και κάπου κάπου τον συναντάει στις πιάτσες και συνέχισε λέγοντας «Ξέρει ρε φίλε, ο Φώτης εγώ και ένας άλλος που είναι τώρα στην Αυστραλία και τον λένε Κολοκοτρώνη το 1948 πήγαμε να καταταχθούμε εθελοντές στο Τεχνικό Σώμα Στρατού .Εγώ που λες απέτυχα και από τότε είμαι ταξιτζής αλλά ο Κολοκοτρώνης νομίζω ότι δουλεύει στα αεροπλάνα ως μηχανικός όπως μου λέει ο Διαμαντόπουλος ότι είναι πολύ καλά εκεί ο μπαγάσας».

Κόντεψα να πάθω συγκοπή.

*Αμέσως ξανακοίταξα να δω τον οδηγό . Ο άνθρωπος ήταν τελείως φαλακρός με χοντρά γυαλιά και φαινόταν αρκετά ηλικιωμένος. Ρώτησα να μου πει το όνομά του και μου λέει ότι τον λένε **Αλέκο Αγγελίδη** . Αμέσως θυμήθηκα τον νεαρό που κάναμε φίλο για λίγες μέρες στο πλοίο και στην Αθήνα. Δεν ήξερα τι να πω και τι να κάνω και του λεω.*

«Δεν μου λες Αλέκο, αν δεις τώρα τον Τάσο Κολοκοτρώνη θα τον γνωρίσεις; Κούνησε λίγο του ώμους του σκέφτηκε και λέει . «Πού να τον γνωρίσω ρε φίλε; Απ το 48 και μετά

από τόσα χρόνια; Μπορεί να είναι κι αυτός φαλακρός σαν και μένα ,μπορεί και να μη ζει πια».

Τον λεω. «Ζει και είναι πολύ καλά και εγώ είμαι ο Τάσος Κολοκοτρώνης». Προσπάθησε να κοιτάξει προς τα πίσω αλλά καθόμουν ακριβώς πίσω του και δεν μπορούσε να με δει . Είχε πάθει σοκ και για μία στιγμή έχασε τον έλεγχο και ανέβηκε πάνω στο πεζοδρόμιο και σταμάτησε, κατέβηκε για να με δει απ' έξω το παράθυρο. Κατέβηκα κι εγώ και απ' τα χαρακτηριστικά του προσώπου του τον γνώρισα και αυτός γνώρισε εμένα. Αγκαλιές και φιλιά πάνω στο πεζοδρόμιο για αρκετά λεπτά και είπαμε λίγα για τις λίγες μέρες της γνωριμίας μας .

Τον Αλέκο κάπου κάπου τον έβλεπα στην φωτογραφία αλλά με περίπτωση ένα στο εκατομμύριο τον βρήκα μέσα στο ταξί του. Μας πήγε εκεί που θέλαμε δεν ήθελε να μας πάρει κόμιστρα αλλά επέμενα να πάρει για να μας θυμάται .Δυστυχώς σε δύο μέρες θα φεύγαμε και δεν μπορέσαμε να πάμε στο σπίτι του που μας είχε καλέσει και δεν τον ξαναείδαμε.

10 Ιουλίου 1948. Ημέρα κατάταξης και ορκωμοσίας στο Τεχνικό Σώμα Στρατού για μία πενταετία. Εδώ μετά από μερικές μέρες μπροστά σε ένα καφενείο του Χαϊδαρίου όπου στην ίδια περιοχή ήταν και το Κέντρο Βασικής Εκπαίδευσης Αθηνών. Αριστερά είναι ο Φώτης Διαμαντόπουλος και δεξιά εγώ. Ετών 19 .

Το Κέντρο Βασικής Εκπαίδευση βρισκόταν στους πρόποδες του βουνού Κασκαντάμ στην περιοχή του συνοικισμού Χαϊδαρίου .Το έδαφος ήταν ξερό και άγονο με μερικά σπίτια εδώ και κει και το βουνό ήταν όλο πέτρα με πουρνάρια .

Το κέντρο ήταν πολύ μεγάλο με ωραία κτίρια και την εποχή εκείνη με τον ανταρτοπόλεμο χιλιάδες ήταν οι στρατιώτες που εκπαιδευόντουσαν να μάθουν τη τέχνη του πολέμου για μπορούν να σκοτώνουν τους άλλους Έλληνες που είχαν διαφορετική πολιτική ιδεολογία .

Εκτός από εμάς που ήμασταν εθελοντές για τη σχολή των τεχνιτών όλοι οι άλλοι, οι περισσότεροι ήταν κληρωτοί του πεζικού που μόλις θα τελείωναν την εκπαίδευσή τους και θα πήγαιναν στο Γράμμο ή στο Βίτσι να αλληλοσκοτωθούν με τους αντάρτες.

Η πρώτη μου εμπειρία, όταν πάτησα το πόδι μου μέσα στο κέντρο ήταν να χάσω κάθε ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ελευθερία .Κατάλαβα ότι δεν ήμουν πια στη ωραία Αμερικανική Γεωργική Σχολή αλλά σε ένα βασανιστήριο. Δεν ήμουν πια κύριος του εαυτού μου αλλά όργανο του δεκανέα και λοχία εκπαιδευτή . Όλο το διάστημα αυτοί λέγανε και ορίζανε τι θα κάνω, τι θα τρώω, πότε θα κοιμάμαι, και πως θα ζω, γενικά .

Τυχαία έμαθα ότι ένας χωριανός μου, ο Κυριάκος Καραπασχάλης, ήταν εκεί εκπαιδευτής με το βαθμό του λοχία .Ήταν ψηλός λεβέντης τριαντάρης και ήδη υπηρετούσε εκεί περί τα τρία χρόνια ως έφεδρος. Πήγαμε με τον Φώτη και τον βρήκαμε .Μόλις μας είδε χάρηκε και περισσότερο που κάναμε την επιλογή να πάμε εθελοντές για τεχνίτες. Μας είπε ότι κάθε μήνα στέλνουν για τις επιχειρήσει περί τα χίλια άτομα και αρκετοί δεν πάνε πίσω στα σπίτια τους . Ας είναι καλά η γνωριμία του ωφέλησε ώστε οι εκπαιδευτές που τον γνώριζαν, γιατί ήταν παλιός εκεί ,μας προσέχανε λίγο διαφορετικά .

Εδώ δείχνει τα στοιχεία γνώσεών μου, ότι είμαι Χριστιανός Ορθόδοξος και ικανός κλπ .Ο κάθε στρατιώτης είχε αυτό το βιβλιάρει όπου καταχωρούσαν όλες τις μεταβολές κατά τη διάρκεια της θητείας του .

Ιούλιος 1948. Στην περιοχή του Κέντρου Βασικής Εκπαίδευσης Χαϊδαρίου στο βουνό Κασκαντάμ . Αριστ. είμαι εγώ ,στο κέντρο ο δεκανέας εκπαιδευτής μας και ο Φώτης Διαμαντόπουλος δεξιά (Η θερμοκρασία θα ήταν 38-40 βαθμούς Κ).

Η εκπαιδευτική περίοδος ήταν δύσκολη λόγω της ζέστης αλλά και οι τοποθεσίες δύσβατες και ανώμαλες που μόνο τα κατσίκια θα άρεσαν να βόσκουν εκεί .

Ιούλιος 1948. Μία μικρή ομάδα του λόχου εθελοντών που αναπαυόμαστε μετά από μία δύσκολη άσκηση στο βουνό Κασκαντάμ του Χαϊδαρίου. Πάνω δεξιά είναι ο Φώτης και δίπλα του εγώ.

Η ζέστη ήταν ένας παράγων που έκανε τη ζωή μας ανυπόφορη αλλά και η έλλειψη νερού στο Κέντρο δυσκόλευε του στρατιώτες να διατηρούνται καθαροί. Θυμάμαι τον φίλο μου τον Τριαντάφυλλο από τη Θεσσαλονίκη που δεν έπλυνε το σώμα του για σαράντα μέρες ώσπου έλιωσε και το πέταξε.

Τις караβάνες μας δεν τις πλέναμε ποτέ διότι δεν υπήρχε ζεστό νερό αλλά και οι βρύσες που υπήρχαν μόλις και έσταζαν .Έτσι με τη ψίχα του ψωμιού την καθαρίζαμε και ήταν μία χαρά.

Αν είχες κόψιμο και έπρεπε να πας στο μέρος γρήγορα για να μη τα κάνεις επάνω σου έπρεπε να βρεθεί κάποιος ευγενικός από τη μεγάλη ουρά να σου δώσει τη σειρά του .Και δεν είχαμε την πολυτέλεια να τα κάνουμε καθιστοί . Με λυγισμένα τα γόνατα και καλό στόχο στην ανοιχτή τρύπα. Και το χειρότερο ήταν ότι τα αποχωρητήρια δεν είχαν πόρτες Ευτυχώς τότε ήμασταν νέοι, είχαμε γερά γόνατα και σηκωνόμασταν γρήγορα .

Μια μέρα που περίμενα κι εγώ τη σειρά μου ένας στρατιώτης άναψε τσιγάρο για να σπάσει τη δυσσομία και το αναμμένο σπίρτο το πέταξε μέσα στο βόθρο .Έγινε μια τρομερή έκρηξη εκσφενδονίζοντας τα σκατά στους πισινούς αυτών που έτυχε να τα κάνουν εκείνη την ώρα .Εκατοντάδες συγκεντρώθηκαν να διασκεδάσουν με το πάθημα

των άτυχων φαντάρων ,Τέτοιο ρεζιλίκι δεν είχα ξαναδεί . Είχε μια πινακίδα που έλεγε να μη ρίχνουν αναμμένα τσιγάρα στις τρύπες αλλά ποίος τηρούσε τους κανονισμούς;

Η ζωή στο κέντρο, εκτός που δεν υπήρχαν ευκολίες, που ίσως έπρεπε να είναι έτσι ήταν και σκληρή με αδιάκοπες ασκήσεις, πορείες και προπαντός τα καψώνια για του ψύλλου πήδημα. Πάντα λέγαμε ότι θα είναι για λίγες μέρες και κάναμε υπομονή και τα αντέχαμε . Δυστυχώς ένα νεαρό παλικάρι της σειράς μας από τη Δράμα που θα έκανε άλλα όνειρα και αλλιώς τα βρήκε δεν άντεξε τη σκληρή ζωή του Κέντρου έτσι ένα βράδυ μετά τα μεσάνυχτα όταν όλοι σχεδόν είχαμε κοιμηθεί ακούσαμε έναν πυροβολισμό μέσα σε μία σκηνή . Σηκωθήκαμε και τον βρήκαμε σκοτωμένο. Αυτοκτόνησε βάζοντας το δάκτυλό του ποδιού του στη σκανδάλη του όπλου του . Μας έλεγε ότι δεν αντέχει θα αυτοκτονήσει αλλά δεν τον πίστευε κανένας

Αύγουστος 1948.Μία ομάδα εθελοντών στο ΚΒΕΑ (Κέντρο Βασικής Εκπαίδευσης Αθηνών) Αριστερά κάτω με το πολυβόλο είμαι εγώ και ο Φώτης με το(Φ) όρθιος μετά από μία άσκηση σκοποβολής . Πίσω μας είναι τα υψώματα του Κασκαντάμ.

Η σκοποβολή γινόταν σε ειδικό μέρος που προστάτευε να μη μπορούν να πάνε εκεί κοντά βοσκοί και ζώα . Για στόχους είχαν στρόγγυλες σημαδούρες με αριθμούς από το κέντρο προς τα έξω και ο κάθε στρατιώτης έπαιρνε βαθμούς ανάλογα με τις ικανότητες σκοποβολής . Εγώ τι να πω για μένα; Ούτε το μεγάλο στρόγγυλο στόχο δεν μπορούσα να χτυπήσω .Το βουνό το έβρισκα εύκολα. Είχανε και στόχους σαν ανθρώπους . Παρ' όλο που ήταν από χαρτόνια δεν μπορούσα να σημαδεύω έστω και σε ζωγραφιστό άνθρωπο . Εγώ τον έβλεπα σαν άνθρωπο Τρέμανε τα χέρια μου και ο εκπαιδευτής φώναζε .

Τη μιζέρια των ασκήσεων την έσπασε ο χωριανός μου και εκπαιδευτής εκεί Κυριάκος Καραπασχάλης που υπηρετούσε από το 1945. Μου είπε ότι θα έφευγε ένα τάγμα νεοσύλλεκτων πεζικού (περίπου χίλιοι άντρες) που τελειώσανε την εκπαίδευση τους με προορισμό στις επιχειρήσεις στο Βίτσι ή Γράμμο μέσω Πάτρας αλλά μέχρι εκεί θα πήγαιναν με τα εκπαιδευτικά όπλα του Κέντρου και ήθελε να πάρει τρεις εθελοντές που θα τον βοηθούσαν να πακετάρει τον οπλισμό τους σε κάσες και να το επιστρέψει στο

κέντρο και ρώτησε αν ήθελα να πάω μαζί του . Από την Πάτρα θα έπαιρναν άλλον οπλισμό. Μου είπε ότι για καμιά εβδομάδα θα γλίτωνα τις ασκήσεις και με την ευκαιρία θα κάναμε και ένα ταξιδάκι αναψυχής να δούμε και την Πάτρα και θα περνούσαμε ωραία. Ήμουν όλο χαρά που θα έκανα ένα ωραίο Αυγουστιάτικο ταξίδι σιδηροδρομικώς απαλλαγμένος από τα καψώνια .

Σε δύο μέρες και ένα πρωί από τα ξημερώματα ήμασταν στο σταθμό Πελοποννήσου Το τρένο έτοιμο με ένα βαγόνι μετά τη μηχανή ήταν τεθωρακισμένο πολυβολείο. Μετά τα 2-3 βαγόνια για πολίτες(ανθρώπους) και τα υπόλοιπα βαγόνια για τους χίλιους περίπου φαντάρους ήταν βαγόνια που γράφανε επάνω (Ίπποι 8 Άνδρες 44) και το τελευταίο πάλι ήταν βαγόνι πολυβολείο που είχαν μόνιμη φρουρά συνοδείας.

Στους συγκεντρωμένους στρατιώτες μίλησαν ανώτεροι αξιωματικοί με ενθαρρυντικά λόγια για την αποστολή τους στις επιχειρήσεις και πριν επιβιβαστούν τραγουδήσανε το πατριωτικό τραγούδι (Τι ζητούν οι Βούλγαροι μέσ' την Μακεδονία, έξω βουλγαριά Ουστ Μουστ κλπ). Μετά ένας λοχαγός μίλησε για τον κίνδυνο που μπορεί να έχουμε κατά την διάρκεια του ταξιδιού μας στην Πάτρα .

Αυτό δεν μ' άρεσε πολύ και ρώτησα τον Κυριάκο αν υπάρχει κανένας κίνδυνος να μη πάω μαζί του . Μου είπε ότι είχε ξανάπαι κι άλλες φορές και δεν συνέβη τίποτα .

Η διαταγή δόθηκε και όλοι επιβιβαστήκαμε στα βαγόνια και το τρένο ξεκίνησε

Όλοι ήμασταν χαρούμενοι και οι αξιωματικοί κάθε λίγο και λιγάκι έβαζαν τους φαντάρους να τραγουδούν τα πατριωτικά τραγούδια της εποχής ιδίως (το φανταράκι απόψε πάλι έχει μεράκι και τάχει πει και άλλα) λες και πηγαίναμε εκδρομή.

Η διαδρομή μετά την Κόρινθο ήταν φανταστική. Δεξιά μας η γαλάζια θάλασσα με τις ωραίες παραλίες και τα πεύκα και αριστερά μα τους ελαιώνες και τα αμπέλια διάσπαρτα φτάνανε μέχρι τους πρόποδες των βουνών .

Μέχρι το Αίγιο απολαμβάναμε το καταπληκτικό αυτό θέαμα και ο νους μας ποτέ δεν πήγε για καμιά ενέδρα η χτύπημα από τους αντάρτες που δρούσαν στα βουνά της Πελοποννήσου με επιτυχία .

Το τρένο σταμάτησε στο Αίγιο για λίγη ώρα όπου κατέβηκαν αρκετοί πολίτες και γυναικόπαιδα . Κατεβήκαμε κι εμείς να φαμε κάτι και να πιούμε καμιά γκαζόζα .

Όταν φύγαμε από το σταθμό και κοντεύαμε να περάσουμε μία μεγάλη γέφυρα ακούστηκε μια μεγάλη έκρηξη και το τρένο σταμάτησε απότομα στο χείλος του γκρεμού.

Πανικός, φωνές, από τις γυναίκες και σφυρίγματα από τους αξιωματικούς για συγκέντρωση όλων των οπλιτών

Οι πολίτες φύγανε προς τη θάλασσα και το σταθμό και όλος ο στρατός συντάχθηκε σε ένα ανοιχτό χώρο για να πάρουμε θέση μάχης .

Είχαν μάθει ότι οι αντάρτες ήθελαν να ανατινάξουν την γέφυρα ενώ το τραίνο θα ήταν πάνω στη γέφυρα αλλά δεν το πέτυχαν και ήταν ακόμα στους πρόποδες του βουνού και τους βλέπανε να φεύγουν τραβώντας μαζί του και ζώα. .Ενώ οι αξιωματικοί οργανώνανε μικρές ομάδες και τρέχανε μέσα στα αμπέλια προς το βουνό, από τη θάλασσα ήρθαν μικρά πολεμικά πλοία και άρχισαν να βάζουν με τα κανόνια προς το μέρος των ανταρτών . Συνεχίστηκαν τα πυρά για αρκετή ώρα, συνάμα εμείς οι τρεις εθελοντές ο Κυριάκος και ένας άλλος δεκανέας του κέντρου μας πήρε ένα δόκιμος της αεροπορίας που πήγαινε σπίτι του με άδεια .Ο φουκαράς έτρεμε από φόβο του σαν ψάρι, τελικά πήγαμε μέσα στα αμπέλια και ξαπλώσαμε κάτω από τα κλήματα και χορτάσαμε από σταφύλια .

Μετά από καναδυό ώρες σφυρίζανε για ανασύνταξη. Εκτός από τους αμπελουργούς που είχαν απώλειες σταφυλιών άλλος κανένας δεν έπαθε τίποτα .

Βέβαια το γεγονός έγινε γνωστό παντού. Από την Πάτρα στείλανε άλλο τρένο να μας παραλάβει αλλά έπρεπε να κουβαλήσουμε όλα τα πράγματα μας μέσα από μια απότομη χαράδρα στην απέναντι μεριά και για να γίνει αυτό η γλώσσα μας βγήκε έξω σαν παλαμίδα.

Όταν φτάσαμε στην Πάτρα όλο το τάγμα (περίπου 1000 στρατιώτες) αφήσανε τα εκπαιδευτικά όπλα σε ένα στρατώνα που ήταν κοντά στην παραλία παραλάβανε άλλα καινούρια και με το πλοίο περάσανε στην απέναντι μεριά για να πάνε στα μέτωπα επιχειρήσεων .

Εμάς τους τρεις εθελοντές μας παραχώρησαν ένα μεταλλικό τόλ .Το πρώτο πράγμα που κάναμε ήταν να πάμε να κάνουμε μπάνιο στη θάλασσα να ξεβρομίσουμε

Αύγουστος 1948 σε ένα πάρκο της Πάτρας με τους συναδέλφους μου, από αριστερά είναι: Ο Ζαφειρόπουλος περιοχή Δράμας , στη μέση εγώ και δεξιά ο Κελτσίδης από τα μέρη της Κοζάνης.

Λοιπόν σύμφωνα με το λοχία τον Κυριάκο και τον δεκανέα μπροστά μας είχαμε μεγάλη δουλειά ,ως που να καθαρίσουμε, λαδώσουμε και να πακετάρουμε τα όπλα που θα τα πηγαίναμε πίσω στο Χαϊδάρι θα περνούσαν λίγες μέρες αλλά μας είπαν ότι ως που να φτιάξουν τη γέφυρα θα χρειαζόντουσαν περί τις δέκα μέρες και έτσι δεν βιαζόμασταν . Είχαμε στέγη και φαγητό και λίγο χαρτζιλίκι για κανένα ταβερνάκι το βράδυ .

Οι μέρες πέρασαν .τα όπλα φορτώθηκαν στα βαγόνια ήρθε και η μέρα να φύγουμε αλλά μέσα μας είχαμε το φόβο από καμιά ενέδρα πάλι και ο Κυριάκος κανόνισε να μπούμε στο τελευταίο βαγόνι που ήταν και θωρακισμένο και της φρουράς με πολυβόλα κλπ. Δεν μου άρεσε η ιδέα διότι αυτό το βαγόνι θα ήταν στόχος αν μας χτυπούσαν οι αντάρτες.

Τέλος. Το ταξίδι της επιστροφής ήταν δίχως επεισόδια και στο κέντρο φτάσαμε σώοι και αβλαβείς .Ο Φώτης, που ο Κυριάκος δεν τον πήρε μαζί του ήταν λίγο θυμωμένος αλλά όταν του είπαμε τι πάθαμε χάρηκε και ήρθε να μας υποδεχτεί

Το πρόγραμμα της βασικής εκπαίδευσης σχεδόν τελείωνε και μετά από λίγες μέρες θα ετοιμαζόμασταν να πάμε στη βάση μας για να αρχίσουμε την τεχνική εκπαίδευση .

ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΤΕΧΝΗΤΩΝ

Στις 28 Αυγούστου 1948 επιστρέψαμε στο Κέντρο Υποδοχής Τεχνητών για ν' αρχίσουμε τα μαθήματα . Το περιβάλλον εδώ ήταν τελείως διαφορετικό. Η σχολή μετά τον πόλεμο οργανώθηκε από το τεχνικό τμήμα του Αγγλικού στρατού REME. (Royal Electrical & Mechanical Engineers) και λειτουργούσε πάνω στα πρότυπα της Αγγλικής τεχνολογίας.

Νοέμβριος 1948 στο πάρκο του Νοσοκομείου Ευαγγελισμός που ήταν απέναντι από το Κέντρο Υποδοχής Τεχνητών επί της Λεωφόρου Βασ. Σοφίας στην Αθήνα .

Εκτός βέβαια που εκπαιδευόμαστε να αποκτήσουμε μια ειδικότητα στο στρατό δεν παύαμε να είμαστε και στρατιώτες με όλες τις υποχρεώσεις που είχαν όλοι οι στρατιώτες. Μετά από τα μαθήματα της ημέρας εκτελούσαμε όλες τις υπηρεσίες που απαιτούσε ο στρατός. Στη φρουρά, επιφυλακές, παρελάσεις, ασκήσεις πορείας, σε τιμητικές υποδοχές ξένων στρατιωτικών και διπλωματών, ακόμα και σκοποί στο μνημείο του αγνώστου στρατιώτη

Εδώ μέσα στη τάξη με μαθήματα θεωρητικά

Εδώ με μαθήματα πρακτικής πάνω στον κινητήρες

Το Κ.Υ.Τ υπολογίζεται ότι την εποχή εκείνη ήταν μία από τις καλύτερες τεχνικές σχολές που είχε η χώρα μας με άριστους εκπαιδευτές και με τεχνολογικά καλές εγκαταστάσεις.

Ο στρατώνας ήταν παλιός και υπολογίζεται ότι κτίστηκε επί Όθωνος που τότε ήταν έξω από την Αθήνα και ονομαζόταν **Εφορία Στρατού**.

Νοέμβριος 1948 έξω από την αίθουσα διδασκαλίας με του συμμαθητές στη μέση ο Δημ. Κρέτσης και Διαμαντόπουλος Φώτης δεξιά

Μία από τις τάξεις των μηχανικών οχημάτων μπροστά στην αίθουσα διδασκαλίας.

(Παρεμβολή)

Πριν από το πόλεμο και παλαιότερα ο στρατώνας που ονομαζόταν **Εφορία Στρατού** μετά τον πόλεμο μετατράπηκε σε Κέντρο Υποδοχής Τεχνιτών (ΚΥΤ).

Όταν λοιπόν τακτοποιήθηκα έβγαλα μερικές φωτογραφίες και έγγραφα στους γονείς μου να τους πω ότι υπηρετούσα κοντά στα ανάκτορα επί της Βας. Σοφίας και απέναντι στο Νοσοκομείο Ευαγγελισμός ο πατέρας μου έγραψε αμέσως και κατάπληκτος να μου πει ότι και αυτός είχε καταταχθεί στο ίδιο μέρος το 1919 ως εθελοντής .Και έχει ως εξής.

Ο πατέρας μου είχε γεννηθεί το 1892 στη Μαγνησία της Σμύρνης .Κατά το 1910 οι Τούρκοι επιστρατεύανε τότε τους νέους υπηκόους τους. Για να μη τον πάρουν στον στρατό με έναν φίλο του φύγανε κρυφά στη Σάμο και από εκεί στον Πειραιά . Μέχρι εκεί το όνομα που είχε ήταν Καραμπέτσογλου . Στον Πειραιά πήγε στο προξενείο και είπε ότι το πραγματικό του επίθετο ήταν Κολοκοτρώνης που για πολλά χρόνια το είχαν μυστικό .Έτσι επανέφερε το όνομα που του είχαν πει οι παππούδες του ότι ήταν Κολοκοτρώνης και στη συνέχεια μετανάστευσε στη Αμερική . Εκεί δούλεψε εργάτης σε πολλά έργα . Κατατάχθηκε εθελοντής στον Αμερικανικό στρατό το 1915 για ένα χρόνο και τελικά είχε εστιατόριο και ήταν καλά αποκαταστημένος στην Καλιφόρνια .

Όταν το 1919 ο Ελληνικός στρατός εισέβαλε στη Σμύρνη και απελευθέρωσε τα μέρη που γεννήθηκε, αποφάσισε να πουλήσει την επιχείρησή του, να επιστρέψει στην Ελλάδα, να καταταγεί εθελοντής στον Ελληνικό στρατό και να λάβει μέρος στην Μικρασιατική εκστρατεία. Απ' εκεί τον έστειλαν στην Σμύρνη σαν οδηγό σε ένα τάγμα μεταφορών. Μετά βέβαια από τις θριαμβευτικές νίκες ήρθε το 1922 η Μικρασιατική καταστροφή όπου χιλιάδες έγιναν πρόσφυγες και κατέληξαν στην Ελλάδα Το μέρος που κατατάχθηκε ο πατέρας μου το 1919 ήταν το ίδιο μέρος που κατατάχθηκα και γώ το 1948. Σπάνια σύμπτωση αλλά αληθινή

Έκτοτε βέβαια προστέθηκαν και άλλα καινούρια κτήρια, Το διοικητήριο, αναρρωτήριο, αίθουσες διδασκαλίας, μηχανουργεία σχολή τηλεπικοινωνίας και άλλων ειδικοτήτων αλλά τα παλιά κτήρια με τους πολλούς κοιτώνες ήταν εκεί από τα παλιά χρόνια .

Το κέντρο εκπαίδευε κληρωτούς., εθελοντές πενταετούς υποχρεώσεως .οκταετούς υποχρεώσεως και δόκιμους αξιωματικούς.

Το Κέντρο ήταν ένα πολυτεχνείο για τις ανάγκες του στρατού που εκσυγχρονιζόταν κατά τις απαιτήσεις των συμμάχων μας που τότε όλος ο εξοπλισμός αυτοκινήτων, τανκς, αρμάτων μάχης, πυροβόλων όπλων και ατομικού οπλισμού ήταν Αγγλικός. Σίγουρα όλα αυτά τα είχαν μεταφέρει από την έρημο της Αφρικής και δεν ήταν σε καλή κατάσταση .Ήταν παραδουλεμένα και η άμμος είχε προξενήσει κάποια φθορά στα τριβόμενα μέρη των μηχανημάτων.

Η ζωή στο ΚΥΤ ήταν τελείως διαφορετική από το κέντρο βασικής εκπαίδευσης αλλά δεν ήταν και σαν την Αμερικανική Γεωργική Σχολή

Εδώ εκτός από μαθητές για οκτώ ώρες ήμασταν και στρατιώτες τις υπόλοιπες δεκάξι ώρες. Πριν από τα μαθήματα αλλά και μετά από τα μαθήματα εκπληρώναμε και πολλά άλλα στρατιωτικά καθήκοντα , όπως προείπα

Πρώτα ήταν η αγγαρεία ,υπηρεσία φρουράς. επιφυλακής, ασκήσεων, παρελάσεων και μέχρι ένοπλες τιμητικές συνοδείες κηδειών σκοτωμένων αξιωματικών από τον ανταρτοπόλεμο και άλλες υπηρεσίες που θα αναφέρω με λεπτομέρεια στη συνέχεια.

Η δική μας σειρά ήταν η δεύτερη των εθελοντών της πενταετούς θητείας. Ενταχθήκαμε στον 5^ο λόχο με λοχαγό των Γεώργιο Λιώση. Το πρώτο πράγμα που έκανε η διοίκηση της σχολής ήταν να επισκεφθούμε το αφροδισιακό μουσείο του Συγγρού που ήταν κοντά μας .Ημασταν όλοι νέοι και οι περισσότεροι άπειροι από τη ζωή της πρωτεύουσας και οι γιατροί μας μίλησαν για τους κινδύνους που διατρέχαμε στην πρωτεύουσα με το εύκολο σεξ που υπήρχε στη πόλη αυτή . Και πράγματι τα πάρκα και ιδιαίτερα το πάρκο απέναντι μας, του Ευαγγελισμού το βράδυ μετατρέπονταν σε υπαίθριο οίκο ανοχής με γυναίκες ελευθέρων ηθών ακόμα και παντρεμένες με παιδιά να πουλούν το σώμα τους για λίγα χρήματα ώστε να μπορέσουν να επιζήσουν .

Τα κέρνα ομοιώματα με τις αρρώστιες της σύφιλης, της βλεννόρροιας και άλλων νοσημάτων ήταν τόσο παραστατικά που έκανε όλους να το σκεφτούν καλά πριν πάνε με γυναίκα επί πληρωμή σε πάρκο

Οι γνώσεις που είχα αποκτήσει στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή ,και ήταν πολλές και χρήσιμες με βοήθησαν πολύ , και το κυριότερο ήταν, η Αγγλική γλώσσα . Μπορούσα με άνεση να διαβάζω και να καταλαβαίνω τα τεχνικά εγχειρίδια που τα περισσότερα ήταν στην Αγγλική.

Οι εκπαιδευτές ήταν αξιωματικοί και απλοί στρατιώτες που προέρχονταν από πανεπιστήμια αλλά είχαμε και πολίτες τεχνικούς , μηχανολόγους ,μαθηματικούς ,κλπ

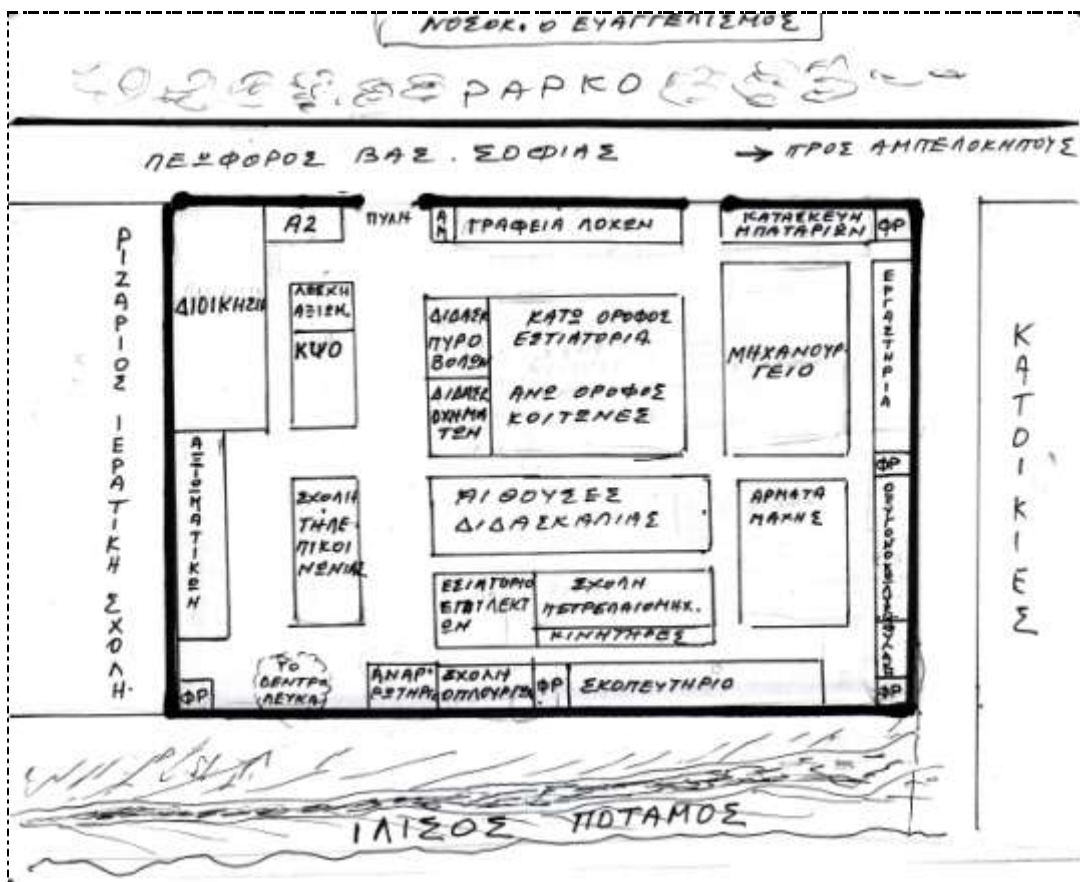

***13-10-48. Εδώ μία ομάδα φρουράς μπροστά στη σχολή πυροβόλων όπλων
Δεύτερος στη σειρά είμαι εγώ και τρίτος ο Φώτης Διαμαντόπουλος.***

Το Κέντρο είχε μια έκταση περίπου 20 στρεμμάτων με πολλά κτίρια και είχε γύρω γύρω μεγάλο μανδρότειχο.

Από Δυσμάς συνόρευε με την Ιερατική σχολή Ροζαρίου από τον Νότο ήταν ένα ρυάκι ή ο παλιός Ιλισός ποταμός δίχως νερό γεμάτος με σκουπίδια και θάμνους .Από ανατολάς ήτα ένας μικρός δρόμος με μονώροφα σπίτια και από το βόρειο ήταν η Λεωφόρος Βασ. Σοφίας και απέναντι το Νοσοκομείο του Ευαγγελισμού με το πάρκο μπροστά .

Το στρατόπεδο είχε σκοπιές με πολυβολεία που φρουρούταν επί 24 ώρες .

Έτσι περίπου ήταν το στρατόπεδο του ΚΥΤ μέχρι την δεκαετία του πενήντα και αρχές του εξήντα. Μετά η Σχολή μεταφέρθηκε στην Πάτρα και ο πολύτιμος αυτός χώρος παραχωρήθηκε ή πουλήθηκε και στη τοποθεσία αυτή κτίσθηκε το πολυτελές ξενοδοχείο του Χίλτον και άλλα κτίρια με πάρκα κλπ.

Σκοπός στο φυλάκιο του σκοπευτηρίου.

Μία μέρα ήρθε η σειρά μου να φυλάξω σκοπός στο πολυβολείο του σκοπευτηρίου που ήταν κάτω δεξιά στη γωνία από τις 2-4 τα ξημερώματα . Ο δεκανέας μας πήγε στα φυλάκια και μας έδωσε τις σχετικές οδηγίες , το σύνθημα και παρασύνημα ,και τι θα κάναμε αν ερχόταν κάποιος να κάνει έφοδο κλπ.

Κατά τις 3 άκουσα από τα κοντινά φυλάκια οι σκοποί να φωνάζουν ΑΛΤ και κατάλαβα ότι κάποιος ερχόταν να κάνει έφοδο .

Μετά από λίγα λεπτά είδα έναν αξιωματικό που ερχόταν προς το δικό μου μέρος και σύμφωνα με τους κανονισμούς του είπα «ΑΛΤ» . Σταμάτησε ,μου είπε το παρασύνημα κλπ και έπιασε κουβέντα μαζί μου . Ρώτησε αν είχα σφαίρα μέσα στο όπλο .

Του είπα «Όχι». Μετά ρώτησε αν το πολυβόλο ήταν γεμάτο και του είπα πάλι «Όχι» . Μετά ρώτησε αν ο πολυβολητής και ο βοηθός του ήταν επάνω, και του είπα ότι αυτοί μένουν κάτω από το πολυβολείο και τώρα κοιμούνται και αν γίνει κάτι θα τους ξυπνήσω .

Εδώ είναι ο σύγχρονος χάρτης με την Βασιλέως Κωνσταντίνου να έχει κόψει τη Ριζάρειο Σχολή και το Κ.Υ.Τ διαγωνίως και να ενώνεται με την Βασ. Σοφίας απέναντι από τον Ευαγγελισμό.

Μετά άρχισε να ανεβαίνει τα σκαλιά και να έρχεται προ τα εμένα . Ε... είδα ότι ήταν ένας ανθυπολοχαγός που τον ήξερα λίγο και τον άφησα να ανεβεί επάνω. Πιάσαμε και κουβέντα και στη συνέχεια ζήτησε να δει ξανά αν το όπλο ήταν γεμάτο . Αφού το είδε πήρε να κατεβαίνει τα σκαλοπάτια να φύγει . Πάτησα τις φωνές και πήγα να πάρω το όπλο μου . Ξαναγύρισε επάνω και άρχισε να με ρωτάει πόσο καιρό ήμουν στρατιώτης και αν έκανα εκπαίδευση για σκοπός κλπ . Του είπα ότι πρώτη φορά φύλαγα και δεν είχα εκπαιδευτεί για σκοπός στο κέντρο . Έκατσε για αρκετή ώρα και μου έκανε θεωρεία και μου είπε ότι κανονικά έπρεπε να με παραπέμψει για στρατοδικείο που μου πήρε το όπλο.

Μετά αφού μου είπε πώς πρέπει να φυλάγω του είπα να μη κάνει ξανά τέτοια αστεία γιατί μπορεί να τον κλάψει η μάνα του . Δεν ήταν δικό μου σφάλμα αν δεν μου έμαθαν τον σωστό τρόπο φύλαξης .

Όλοι οι εθελοντές ανήκαμε στον 5^ο Λόχο εθελοντών με λοχαγό τον Γεώργιο Λιώση επιλοχία τον Ξηρό και δεκανέα τον Γαλάνη . Πριν από το μάθημα και μετά από το μάθημα ήμασταν στα χέρια αυτού του λοχαγού που ήταν ένας αυστηρός επιδεικτικός και αδίστακτος άνθρωπος τύπος Χίτλερ. Μας τάραζε στις ασκήσεις τις παρελάσεις και σε επιδείξεις.

Μάθαμε ότι υπηρετούσε στην Ξάνθη στα τεθωρακισμένα . Εκεί είχε ερωτευθεί την κόρη ενός βουλευτή που ήταν πολύ ωραία. Την ζήτησε από τον πατέρα της σε γάμο αλλά αυτός αρνήθηκε διότι δεν τον συμπαθούσε. λόγω της τρέλας του. Τότε.

Πήρε ένα άρμα μάχης πήγε έξω από το σπίτι του, ευθυγράμμισε το κανόνι προς το σπίτι του και έστειλε μήνυμα αν δέχεται να δώσει την κόρη του ή όχι . Αν έλεγε όχι θα κατεδάφιζε το σπίτι του με το κανόνι .

Είδε ο άνθρωπος ότι είχε να κάνει με τρελό και δέχτηκε να τον κάνει γαμπρό. Όταν την έφερε στο λόχο τρέχανε τα σάλια όλων και καμάρωνε σαν κούρκος .

Όταν κανένας στρατιώτης έκανε κανένα σφάλμα τον αποκαλούσε «Κόκκινο ναυτάκι του Μολότοφ» ή «Κουμουνάκι»

Όλοι οι εθελοντές ήμασταν μισθωτοί και ο μισθός ήταν αρκετά καλός ,όσα έπαιρνε και ένας δημόσιος υπάλληλος . Κάθε μήνα όταν μας πλήρωνε πρώτα έβγαζε από το φάκελο μερικά χιλιάρικά (περίπου 10%) για τον έρανο της βασίλισσας Φρειδερίκης αλλά υπογράφαμε ότι παίρναμε όλη τη πληρωμή. Με το φάκελο έδινε ο ίδιος και μία άδεια διανυχτέρευσης ή 48ωρη και έλεγε , «Άντε άντε μπαγάσα πήγαινε απόψε με τη γκόμενα να το γλεντήσεις . Ήταν πολύ χουβαρδάς την ημέρα εκείνη και όλο χαμόγελα

Κάθε φορά εκείνη την ημέρα ήταν γελαστός έλεγε αστεία θαρρείς και τα έδινε από την τσέπη του τα λεφτά .Κατά πόσο τα έδινε για τον έρανο και τι έδινε ο θεός το ήξερε

Μία μέρα πήγαμε να κάνουμε άσκηση κάπου στα υψώματα της Καισαριανής και θα ερχόταν να κάνει επιθεώρηση ο ταξιαρχος Τσερέπης . Παραταχθήκαμε όλοι και άρχισε πρώτα αυτός να μας επιθεωρεί . Κατά κακή μου τύχη την ώρα εκείνη από την τρύπια φυσιγγιοθήκη μου έπεσε μια σφαίρα . Φαίνεται ότι δεν του άρεσε αυτό και μου έκανε παρατήρηση φωναχτά που ήταν έτοιμος να με δαγκάσει Μου έδωσε όμως μια κλοτσιά στο δεξί μου πόδι πάνω στο κόκαλο (καλάμι) και το μέρος πρήστηκε αμέσως και άρχισε το πόδι μου να ματώνει .Μαύρισαν τα μάτια μου ζαλίστηκα και κόντεψα να πέσω κάτω. Με έβρισε και συνέχισε να επιθεωρεί τους άλλους και έστειλε τον λοχία Ξηρό να μου το δέσει. Είπα να βάλω σφαίρα στο όπλο και να του τη δώσω αλλά συγκρατήθηκα. Επίσης σκέφτηκα να τον αναφέρω αλλά ήξερα ότι ο στρατιώτης ποτέ δεν έχει δίκαιο.

Μια Κυριακή απόγευμα με τον Φώτη πήγαμε στο πάρκο του Συγγρού .Εκεί πιάσαμε κουβέντα με δύο νεαρές κοπέλες και όταν νύχτωσε πήγαμε σε ένα πάρκο της Καισαριανής γιατί έμεναν εκεί κοντά αλλά πριν ακόμα κάτσουμε στο παγκάκι είδαμε ένα τζίπ της ΕΣΑ να σταματάει στο δρόμο . Μετά από λίγα λεπτά άστραψαν μπροστά στα μάτια μας οι φακοί και με τα πιστόλια τεταμένα μπροστά στα πρόσωπα μας . πήραν τις κοπέλες στο τζίπ τις ανακρίνανε και τις άφησαν να φύγουν Σηκώσαμε τα χέρια μας, μας ψάξανε και μας ανακρίνανε. Αφού τους είπαμε ότι ήμασταν εθελοντές του ΚΥΤ, είχαμε και κανονικές άδειες μας πήραν και μας πήγαν πίσω στη σχολή και μας είπαν να μη πατήσουμε πόδι ξανά στην Καισαριανή γιατί η περιοχή ήταν επικίνδυνη από του κομμουνιστές .

Μια άλλη περίπτωση ήταν στον Πειραιά .

Σαν στρατιώτες τότε είχαμε τα στραβά και τα ανάποδα αλλά είχαμε και τζάμπα βόλτες , κανένας στρατιώτης δεν πλήρωνε εισιτήρια στα τραμ τρένα και λεωφορεία λόγω του εμφυλίου και οι εισπράκτορες δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα. Δεν ήταν νόμος αλλά οι στρατιώτες τον είχαν κάνει νόμο.

Με τον Φώτη πάλι μία Κυριακή πήγαμε στον Πειραιά βόλτα και απ' εκεί θα πηγαίναμε στην Κοκκινιά στη θεία μου.

Μεσα στο λεωφορείο δύο μυστικοί της ασφάλειας μας κατέβασαν σε μία στάση, μας πήραν σε μία άκρη και αρχίσανε να μας ανακρίνουν . Δείξαμε τις άδειές μας αλλά δεν πιστεύανε ότι ήμασταν εθελοντές ,μας έβλεπαν για πολύ νέους να είμαστε στρατιώτες . Μας πήγαν στο τμήμα ασφαλείας στο Πειραιά. Εκεί είχαν ένα σωρό άλλους πολίτες και στρατιώτες και ως που νάρθει η σειρά μας να ανακριθούμε και από τους αξιωματικούς της ασφαλείας πέρασαν τρεις ώρες και παραπάνω .

Μας ρώτησαν γιατί πηγαίναμε στην Κοκκινιά και πού πηγαίναμε .Αφού εξακρίβωσαν ότι είμαστε αληθινοί στρατιώτες μας άφησαν να φύγουμε αλλά μας είπαν να μη συχνάζουμε στην Κοκκινιά γιατί όλοι εκεί είναι κομμούνες .

Που να έλεγα ότι εκεί που πάω το όνομά της θεία μου ήταν Λαφαζάνη και τα παιδιά της Παναγιώτη, Βασίλης και Θωμάς ήταν κομμουνιστές . Ίσως να είχα τραβήγματα .

Όταν γυρίσαμε το βράδυ στο κέντρο ο φίλος μας Κελτσίδης από ένα χωριό της Κοζάνης μας έχασε και ρωτούσε .

«Ρε αφορισμένοι που χαθήκατε όλη την μέρα;
Του είπαμε ότι πήγαμε στο Πειραιά. Και Κοκκινιά .
«Και πως δεν σας είδα ρε , Και γώ εκεί ήμουν »;
Θα νόμισε ότι ήμασταν σε χωριό.

Ο Φώτης Διαμαντόπουλος κι εγώ στην οδό Σταδίου στην Αθήνα. Πηγαίνομε στο (Σπίτι του Στρατιώτη)που τραγουδούσε η Μπέλου και η Νίνου για τη ψυχαγωγία των οπλιτών

Η μεταπολεμική Αθήνα παρά τον εμφύλιο πόλεμο που είχαμε τότε και σφαγιαζόμασταν για μια ιδέα ήταν γεμάτη από ζωή . Εκτός από τα λεωφορεία τα τραμ τα στρατιωτικά οχήματα και λίγα ταξί που κυκλοφορούσαν στους δρόμους δεν υπήρχαν πολλά ΙΧ και η ατμόσφαιρα ήταν κατακάθαρη και οι παραλίες με τις μικρές ταβερνούλες συγκέντρωναν πολλούς θαμώνες για κανένα ποτό και πολλοί που πήγαιναν να κάνουν τα μπάνια τους.

Το καλοκαίρι του 1949 προλάβσαμε να κάνουμε μερικά μπάνια. Πηγαίναμε ομαδικώς με τα στρατιωτικά οχήματα μέχρι την Βουλιαγμένη που να νερά ήταν κατακάθαρα με λίγους μόνο να κολυμπούν εκεί.

Στη γωνία Σταδίου και Κοραή (αν δεν κάνω λάθος) ήταν το «σπίτι του στρατιώτη» ένα μεγάλο κέντρο ψυχαγωγίας οπλιτών Κ.Ψ.Ο που συγκέντρωνε εκατοντάδες και χιλιάδες ίσως στρατιώτες για να τους προσφέρει λίγη ψυχαγωγία ,φθηνό φαγητό, ποτά και γλυκά .

Συχνά τραγουδούσαν εκεί η Μπέλου η Νίνου και άλλοι τραγουδιστές την εποχή του ανταρτοπόλεμου με τα ρεμπέτικα της εποχής για να τονώσουν το ηθικό των φαντάρων που κατέβαιναν από τις επιχειρήσεις με άδεια για ξεκούραση . Το σπίτι αυτό ήταν επίσης και τόπος συνάντησης με φίλους στρατιώτες άλλων μονάδων ,πεζικού, αεροπορίας και ναυτικού και γενικά όλων των ενόπλων δυνάμεων . Δεν έλειπαν ακόμα και οι γυναίκες των ελευθέρων ηθών που τριγύριζαν εκεί για να βρουν κανένα πελάτη.

¾ πλατσομούρικο Σεβρολέ εκ του Αγγλικού στρατού της ερήμου δίχως φώτα

10-6-1949 με μια παρέα συναδέλφων από τη Θεσσαλονίκη στην παραλία της Βουλιαγμένης Απόαριστ. Τσαμανδάνης, Μανάκας, Λευτεράκης, Γαρυφαλίδης, επάνω εγώ, Διαμαντόπουλος Παπαδημητρίου και Αρβανητίδης .Όλοι της ηλικίας των 19-20 ετών

Όταν ο άνθρωπος έχει εξασφαλισμένη στέγη, τροφή και οικονομική άνεση νιώθει σιγουριά και με την υγεία υπεράνω όλων σημαίνει ευτυχία .

Αυτή τη σιγουριά την είχαμε εξασφαλίσει σαν εθελοντές για πέντε χρόνια και ήμασταν χαρούμενοι.

Εδώ μετά από το μπάνιο . Από αριστερά. Τ. Κολοκοτρώνης, Παπαδημητρίου. Διαμαντόπουλος Τσαμανδάνης, Λευτεράκης και Αρβανιτίδης στην πλας της Βουλιαγμένης 10-6-1949.

Ο δικός μας λόχος εθελοντών με λοχαγό το Γ. Λιώση εκτός από την τεχνική εκπαίδευση έπαιρνε μέρος σε πολλές άλλες εκδηλώσεις .

Όταν κάποιος σπουδαίος πολιτικός ή στρατιωτικός ξένης χώρας επισκεπτόταν την Αθήνα εμείς ήμασταν για την τιμητική υποδοχή του με υποδειγματικές παρελάσεις

1-10-1949. Ο Λόχος μας παρελαύνει μπροστά από το Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη και το ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία για την επίσκεψη (νομίζω) του Στρατηγού Βαν Φλιτ. Εγώ είμαι πίσω από την ομάδα του σημαιοφόρου (τόξο)

Εκτός από τις παρελάσεις για μία περίοδο τριών μηνών είχαμε και στη φύλαξη του μνημείου αγνώστου στρατιώτη, εν αλλάξ, από το Στρατό, Ναυτικό, Αεροπορία και Ευζωνικό .

Οκτ.1949.Στρατώνας Ευζωνικού Σώματος Ανακτόρων. Ήταν πίσω από τα ανάκτορα, εκεί εκπαιδευτήκαμε τον τρόπο αλλαγής φρουράς στο μνημείο του άγνωστου στρατιώτη και τους βηματισμούς που κάναμε κάθε μισή ώρα για να μη μουδιάζουν τα πόδια μας. Το τόξο κοντά στην πόρτα δείχνει πού είμαι .

Οκτ. 1949. Στρατώνας Ευζώνων και στον ίδιο χώρο . Ο Λόχος μας σε μία εκπαιδευτική άσκηση στο προαύλιο του ευζωνικού σώματος .Εδώ έπ' όμου τα όπλα και πρώτος από αριστερά με τα πρώτα αναστήματα.

Εκτός από αυτά είχαμε και την ευθύνη να φρουρούμε και τον Λυκαβηττό ,που , τότε με τον εμφύλιο πόλεμο ήταν σπουδαίο στρατηγικό σημείο . Αν, π.χ δεν φυλαγόταν και πήγαιναν μερικοί τρομοκράτες αντάρτες και στήνανε κανένα όλμο θα μπορούσαν να χτυπήσουν πρώτα τον δικό μας στρατόνα που ήταν από κάτω, τα Ανάκτορα τη βουλή ακόμα και τον Παρθενώνα.

!5 Νοεμβρίου 1949.Αριστερά ο συνάδελφός μου Νίκος Κελαϊδίτης από την Καβάλα και στη μέση ένας Αμερικανός τουρίστας που κουβέντιασα μαζί του και φωτογραφηθήκαμε δεξιά εγώ με τα όπλα μας φρουροί στο προαύλιο του Αγίου Γεωργίου του Λυκαβηττού.

Ο λόφος του Λυκαβηττού ύψους 277 μέτρων πράγματι ήταν στρατηγικής σημασίας μέρος .Από την κορυφή μπορούσε ένας κάποτε, πριν τη μόλυνση της ατμόσφαιρας του λεκανοπέδιου, να διακρίνει όλη τη Αττική .

Ο Ιωάννης Μεταξάς το μετέτρεψε τότε σε ένα κάστρο απόρθητο. Ο λόφος αυτός ήταν όλος σκαμμένος από μία είσοδο που έβλεπε προς δυσμάς και είχε μεγάλες αποθήκες εφοδίων του στρατού ,γραφεία επιτελικά, νοσοκομείο, μηχανουργείο ,σταθμό ηλεκτρικής παραγωγής και ένα σωρό άλλα πράγματα που οι Γερμανοί τότε με την κατοχή τα χρησιμοποίησανε αλλά φεύγοντας δεν τα ανατινάξανε.(θα σεβάστηκαν τον λόφο)

Μετά την κατοχή, το ναυτικό κυρίως, αλλά και τα άλλα σώματα εγκατέστησαν εκεί τους ασύρματος και άλλα συστήματα τηλεπικοινωνίας που ήταν άκρως απόρρητα και τα φυλάγαμε μέρα νύχτα και ορισμένα μέρη εκεί ήταν αυστηρώς απαγορευμένα για τους πολίτες.. για τα ερωτευμένα ζευγάρια, ομόφυλους, και μπανιστριτζήδες και άλλους

Είχα τη τύχη να μπω μέσα στα οχυρά αυτά και ήταν άξια θαυμασμού για την αρχιτεκτονική τους κατασκευή που είχαν γίνει τότε συγχρόνως με τα οχυρά του Μεταξά στο Μπέλες κοντά στα Πορρόια και Πετρίτσι στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα..

Νοέμβριος 1949. Ο Φώτης Διαμαντόπουλος ,ο Νίκος Χατζημάρκος και εγώ. Από την επίσκεψη του φίλου μας Νίκου στην Αθήνα Τρεις παιδικό φίλοι, χωριανοί, μαζί στο δημοτικό και στην Αμερικανική Σχολή στο λόφο του Λυκαβηττού. Στο βάθος αριστερά διακρίνεται το Καλλιμάρμαρο Στάδιο. Δεξιά τα ανάκτορα με την πλατεία Συντάγματος και κάτω μπροστά η συνοικία του Κολωνακίου.

Προερχόμενος από την συμπρωτεύουσα, την Θεσσαλονίκη, και από σχολή που είχε σχεδόν τις ίδιες αρχές πειθαρχίας η ζωή στο στρατό και στη πρωτεύουσα δεν διέφερε και πολύ για μένα και προσαρμόστηκα πολύ εύκολα και μου άρεσε διότι παρ' όλο που το πρόγραμμά και οι υποχρεώσεις του στρατού ήταν παραφορτωμένες έβρισκα καιρό και για ψυχαγωγία αλλά και να έρχομαι σε επαφή με τους συγγενείς που είχα βρει στον Πειραιά στην Αθήνα και Νέα Ιωνία.

Αρκετές φορές όμως αναστατώθηκα από αποστολές να συνοδεύσουμε κηδείες (Ηρώων). Συνήθως μας έστελναν (μία ομάδα από 20) όταν ο σκοτωμένος ήταν από ανθυπολοχαγός και πάνω .Για τους στρατιώτες δεν γινόταν και μεγάλη τιμή ,Ανάλογα με τις περιστάσεις που καμιά φορά τον θάβανε επί τόπου εκεί που άφηνε την τελευταία του πνοή. και αν δεν προλαβαίνανε να βάλουν κανένα σταυρό με όνομα τον είχαν για αγνοούμενο

Είχα πάει σε καμιά δεκαριά αλλά στη μνήμη μου έμεινε χαραγμένη καλά η κηδεία ενός παντρεμένου νεαρού λοχαγού που σκοτώθηκε κάπου στο Γράμμο και καταγόταν από την Μάνη και έμενε κάπου στην Καλλιθέα .Εκτός βέβαια την στρατιωτική μπάντα που θα τον συνόδευε ήρθαν και ειδικές μοιρολογήτρες και κάτοικοι από το χωριό του και ο θρήνος ήταν βαθύς για τον άδικο χαμό του . Τα μοιρολόγια των γυναικών έλεγαν όλη την ιστορία της ζωής του που έκαναν και αυτούς που δεν τον ήξεραν να κλαίνε με μαύρα δάκρυα .

Σε συζητήσεις που κάμναμε τότε με στρατιώτες που είχαν πάρει μέρος στις επιχειρήσεις έλεγαν ότι υπήρχαν περιπτώσεις στρατιώτες που δεν συμπαθούσαν ορισμένους αξιωματικούς ή είχαν διαφορετικά πολιτικά φρονήματα πάνω στη μάχη τους σκοτώνανε για να εκδικηθούν και κανείς δεν μπορούσε να το αποδείξει .

Οι κηδεείς γι αυτούς που σκοτωνόντουσαν στα πεδία των μαχών προξενούσαν μεγάλη λύπη στους οικείους, συγγενείς, φίλους και άγνωστους ακόμα και ήταν άδικο αυτό που συνέβαινε .

Αυτό όμως που συνέβη μία μέρα του Οκτώβρη δεν το έχω ξεχάσει ακόμα και συχνά έρχεται η σκηνή μπροστά στα μάτια μου όταν το θυμάμαι .

Ένα βράδυ εκεί που κοιμόμασταν ήσυχα ήρθε ο δεκανέας και ξύπνησε καμιά τριανταριά από τον κοιτώνα μας μέσα στους οποίους ήμουν και γώ, Μας είπε να ντυθούμε και να κατεβούμε στο προαύλιο του λόχου δίχως να μας πει γιατί . Παρουσιάστηκε ο λοχαγός μας Γεώργιο Λιώσης και μας είπε ότι θα επιβιβαστούμε σε ένα στρατιωτικό όχημα για να συνοδεύσουμε κάτι φυλακισμένους αντάρτες .

Ήταν νύχτα ,το όχημα σκεπαστό και δεν βλέπαμε καλά που πηγαίναμε αλλά θυμάμαι ότι ήταν κάπου κοντά στο στρατιωτικό νοσοκομείο. Εκεί περιμέναμε μέχρι που κόντευε να ξημερώσει και πριν ξεκινήσουμε τότε μας είπαν ότι θα συνοδεύαμε το εκτελεστικό απόσπασμα και αυτούς που πήγαιναν για εκτέλεση . Όλοι αναστατωθήκαμε και ήμασταν σε αμηχανία .Βλέπαμε αρκετούς άλλους αξιωματικούς να κουβεντιάζουν και να κινούνται με νευρικότητα . Κατά τις 4 το πρωί θα ήταν όταν ξεκίνησαν τα φορτηγά και με τα τζιπ οι αξιωματικοί. Φτάσαμε σε ένα ερημικό μέρος που υπολογίζω ότι ήταν στην περιοχή κοντά στο Γουδί . Κατεβήκαμε και παραταχτήκαμε κοντά στα αυτοκίνητα και στη συνέχεια από τους τριάντα που ήμασταν παραταχτήκαμε ανά δέκα μπροστά και στα πλάγια σαν φρουρά. Περιμέναμε λίγη ώρα και από ένα άλλο όχημα κατέβηκε το εκτελεστικό απόσπασμα ,Πήραν θέση ανά δύο και από μία κλούβα κατεβάσανε έξι κατάδικους αντάρτες, τους έβαλαν στη σειρά και ένας αξιωματικός του ρώτησε αν ήθελαν να τους δέσουν τα μάτια.. Όλοι τους αρνήθηκαν και άρχισαν να τραγουδούν τον Εθνικό ύμνο. Όλοι ήταν νέοι. Όταν φτάσανε και λέγανε «Απ' τα κόκαλα βγαλμένοι των Ελλήνων τα ιερά» ο Αξιωματικός διέταξε «Σκοπεύσατε... Πυρ». Με το πυρ όλοι ήταν ξαπλωμένοι κάτω . Πήγε ένας αξιωματικός με το πιστόλι και τους έδωσε την «χαριστική».

Ένα νοσοκομειακό που ακολούθησε την αποστολή αυτή πήρε τα πτώματά αμέσως και έφυγε . Δεν είχε ξημερώσει ακόμα αλλά για κανέναν η ημέρα εκείνη αλλά και οι άλλες δεν ήταν ήσυχες .Όλοι ήταν αναστατωμένοι αλλά όλοι εκτελούσαν διαταγές των ανωτέρων . Βέβαια τέτοια περιστατικά συνέβαιναν την περίοδο εκείνη και από τους αντάρτες που σκότωναν αθώους, στρατολογούσαν παιδιά , νέους και νέες εκτελώντας διαταγές άλλων

Επί κατοχής είδα παρόμοια εκτέλεση Ελλήνων ανταρτών με πολλά άτομα από Γερμανούς αλλά ήμουν παιδί τότε και ήξερα ότι οι Γερμανοί ήταν κατακτητές και εχθροί μας αλλά οι Έλληνες να στήνουν μπροστά σε εκτελεστικό απόσπασμα άλλους Έλληνες και να τους εκτελούν ήταν κάτι που δεν έπρεπε να γίνει και δεν μπόρεσα να το ξεχάσω .

Κατά τα άλλα η ζωή συνεχιζόταν και είχαμε ευχάριστα γεγονότα που μας κάνανε για λίγο να ξεχνάμε τα δυσάρεστα .

Τα Χριστούγεννα και το Πάσχα στο Κέντρο διοργάνωναν λαμπρές γιορτές με ωραία φαγητά και ορχήστρες για την ψυχαγωγία των μαθητευομένων .Αυτές τις μέρες κατ' εξαίρεση μας επιτρέπανε να φέρνουμε σαν επισκέπτες, γονείς, συγγενείς ,φίλους και φίλες για να συνορτάσουμε όλοι μαζί τις Άγιες μέρες..

Θα παραθέσω μερικές φωτογραφίες που πήρα τότε με τη μηχανή μου.

1949. Το σούβλισμα των αρνιών ήταν συνηθισμένο στο στρατό κάθε Πάσχα και εδώ είναι μόνο του πέμπτου λόχου που είναι καμιά εικοσαριά .

1949. Εδώ στην τραπεζαρία της σχολής απολαμβάνουμε το ψητό αρνί με διάφορα ποτά με την συνηθισμένη παρέα Από αριστερά Σιλίδης, Κελαϊδίτης, Διαμαντόπουλος, εγώ Γαρυφαλίδης και Παπαδημητρίου

1949 Εδώ είμαστε στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή με φίλους και φίλες .

Όλο αυτό το μικρό διάστημα που ήμουν στο στρατό πάντα έφερνα στο νου μου την Γεωργική Σχολή τους συμμαθητές μου και αλληλογραφούσα τακτικά με τον Νίκο Χατζημάρκο και με άλλα παιδιά για να μαθαίνω τα νέα .Μάλιστα δε μερικά παιδιά μου γράψανε να τους στείλω και τσιγάρα διότι καπνίζανε και δεν μπορούσαν να τα προμηθευτούν εύκολα εκεί . Εγώ δεν κάπνιζα και πάντα τα τσιγάρα που μας δίνανε τα μάζευα . Τα λέγαμε «Στούκας» διότι ήταν κατασκευασμένα από καπνό κακής ποιότητας και τα έστελνα στο χωριό μου σε μία γριά γειτόνισσα τη θεία Γκεράνα που κάπνιζε πολύ. αλλά μια φορά έκανα και ένα μικρό δεματάκι για τους θεριακλήδες συμμαθητές, που δεν έπρεπε .Αργότερα έμαθα ότι ο Διευθυντής κ. Λίτσας το έμαθε και δεν του άρεσε αυτό που είχα κάνει και δεν ξανάγινε .

Οι Θερινές διακοπές ήταν κάτι που το περιμέναμε όλοι διότι όσοι μπορούσαν πηγαίνανε στα χωριά τους και κοντά στους γονείς και συγγενείς αλλά και κάθε Χριστούγεννα και Πάσχα τα παιδιά της Γεωργικής Σχολής, όπως προείπα, πηγαίνανε για μία εβδομάδα στα σπίτια τους, όταν μπορούσαν, για να περάσουν με τους δικούς τους και επέστρεφαν όλοι την καθορισμένη ημέρα .Αλλά κατά περίεργη σύμπτωση την σχολική χρονιά 1948-1949 μετά τις θερινές διακοπές δεν επέστρεψε ένας συμμαθητής μας που ήταν ο καλύτερος στη τάξη και μάλιστα άριστος σε όλα . Γρήγορα όμως μαθεύτηκε πως ο Άγγελος Τσιγγίδης, είχε προσχωρήσει στα ανταρτικά σώματα και λίγο μετά την έναρξη των μαθημάτων ένα βράδυ οδήγησε τους αντάρτες στη Σχολή για να απαγάγει τους συμμαθητές του. Τα νέα κυκλοφόρησαν αμέσως παντού και ιδιαίτερα ο Φώτης κι εγώ μείναμε άναυδοι που έτυχε να είναι και δικοί μας συμμαθητές..

Θα διηγηθώ τα γεγονότα όπως μου τα είπε ο Νίκος και τα έγραψε.

Η απαγωγή Παρ. 29 Οκτ.1948

Η σχεδιασμένη και βίαια απαγωγή των μαθητών συντάραξε όχι μόνο την Ελληνική κοινωνία αλλά έγινε και παγκοσμίως θέμα καταδικαστέο για την συμπεριφορά των ανταρτών να κάνουν λεηλασίες, απαγωγές μικρών παιδιών και ενηλίκων και να τους προσηλυτίζουν στον κομμουνισμό.

Θα πρέπει να θεωρήσω τον εαυτόν μου πολύ τυχερό διότι εάν πήγαινα να συνεχίσω και το τέταρτο έτος που ήταν και το τελευταίο στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή θα είχα κι εγώ την ίδια τύχη που είχαν οι 42 συμμαθητές που δια της βίας οδηγήθηκαν στα βουνά της Χαλκιδικής με προορισμό και πρόγραμμα να μεταφερθούν στη Βουλγαρία και στο σιδηρούν παραπέτασμα για να τους κάνουν στελέχη του κόμματός τους και να επιστρέψουν πίσω να «απελευθερώσουν» την Ελλάδα από την φασιστική Κυβέρνηση των Αγγλοαμερικάνων.

Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή. Ιδρύθηκε το 1904 από τον Δρ. John Henry House πριν απελευθερωθεί η Μακεδονία μας από τους Τούρκους με σκοπό να επιμορφώνει τα αγροτόπαιδα να χρησιμοποιούν καλύτερες μεθόδους καλλιέργειας .Να τους μαθαίνει τα Ελληνικά και άλλα χρήσιμα πράγματα να γίνουν καλοί πολίτες. Έκτοτε και μέχρι σήμερα που θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα στη χώρα μας εκπαιδευτικό ίδρυμα συνεχίζει το έργο αυτό δίχως να επιβαρύνει τους μαθητές και τους γονείς έστω και με ένα δολάριο Όλα δε συντηρούνται από δωρεές που προέρχονται κυρίως από την Αμερική αλλά και την Ελλάδα

Στα εκατό και πλέον χρόνια από τη Σχολή αυτή έχουν διαπρέψει χιλιάδες παιδιά στη τέχνη της Γεωργία στα γράμματα στις επιστήμες και σε άλλες τέχνες που δεν νομίζω ότι οι απαγωγείς θα μπορούσαν να προσφέρουν την ίδια ποιότητα μόρφωσης στα παιδιά αυτά που τα παρέσυραν δια της βίας στα βουνά για να μάθουν να σκοτώνουν τους ίδιους του Έλληνες και τα αδέρφια τους

Χρησιμοποιώντας την δική μου μνήμη ,από τα δημοσιεύματα των εφημερίδων και διηγήματα από τα ίδια τα παιδιά για τα γεγονότα αυτά αλλά περισσότερο από τα απομνημονεύματα του χωριανού μου ,του φίλου και συμμαθητή μου Νίκου Χατζημάρκου θα διηγηθώ μερικά ενδιαφέροντα αποσπάσματα από τις 105 σελίδες των περιπετειών του που είχε σε δύο μήνες που ήταν με τους αντάρτες στα βουνά τις Χαλκιδικής

Όπως όλα τα σχολεία της χώρας έτσι και το δικό μας σχολείο η ΑΓΣ τον Ιούνιο έκλεινε για τις καλοκαιρινές διακοπές και άνοιγε κατά τα μέσα του Σεπτέμβρη. Η Νέα σχολική χρονιά άρχισε με λιγότερους μαθητές διότι μερικοί αποφάσιζαν για λόγους δικούς τους να κάνουν κάτι άλλο. Ένας από του συμμαθητές μας που δεν ήρθε τον Σεπτέμβριο ήταν ο Άγγελος Τσιγγίδης από τη Σουρωτή Χαλκιδικής ..

Ήταν ο άριστος μαθητής της τάξης μας και πολύ ήσυχος .Η απουσία του ανησύχησε όλα τα παιδιά και ιδιαίτερα την διεύθυνση της σχολής η οποία ειδοποίησε τους γονείς του για να μάθει την αιτία και η απογοήτευση της ήταν όταν οι γονείς του είπαν ότι ο Άγγελος πήγε στο βουνό με του αντάρτες . Ίσως δια της βίας, αλλά ίσως και εθελοντικώς που θα του τάξανε μεγάλο πόστο. Δεν πέρασαν βέβαια λίγες μέρες που άρχισαν τα μαθήματα. Μία Παρασκευή βράδυ κατά τα τέλη του Οκτώβρη ,όταν τα παιδιά πήγαν στις 9.30 στο κοιτώνα να κοιμηθούν ο μάρμπα Κυριάκος που ήταν ο επιμελητής μας και αυστηρός έδωσε το σήμα να τηρηθεί ησυχία .Δεν είχε περάσει ούτε μία ώρα και ξαφνικά μία μεγάλη ομάδα ανταρτών με οδηγό τον Άγγελο βρισκόντουσαν μέσα στη σχολή και πάνω από τα κρεβάτια των μαθητών να τους διατάζουν με την απειλή των όπλων να ντυθούν να πάρουν από μία κουβέρτα και να κατεβούν κάτω στο μεγάλο Χολ. Ήταν κάτι που δεν περίμενε κανένας και επήλθε σύγχυση και αναστάτωση .Ως που να καταλάβουν τι συνέβαινε μέσα στο σκοτάδι ο φόβος τους ξύπνησε γρήγορα και κατάλαβαν ότι τα πράγματα ήταν σοβαρά Άλλοι πήγαν στο χώρο του μαγειρείου ξύπνησαν τον μάγειρα και τον βοηθό του για να βγάλουν από την αποθήκη και να δώσουν ένα ή δύο ψωμιά στο κάθε ένα και τους είπαν να μη φύγουν και ειδοποιήσουν κανέναν διότι θα εκτελεστούν επί τόπου .Όλα έγιναν γρήγορα και με την απειλή αυτομάτων όπλων, πιστολιών και μαχαιριών και γρήγορα είχαν πάρει το δρόμο με τα πόδια για το βουνό Χορτιάτη που ήταν λίγα χιλιόμετρα από την Σχολή. Έπρεπε να περάσουν είτε κοντά από το Πανόραμα ,το Σέδες η την Σχολή Πολέμου και την Πολεμική Αεροπορία που είχαν στρατό και φρουρούσαν την πόλη της Θεσσαλονίκης .

Ένα μέρος των εγκαταστάσεων της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης

Πριν γίνουν όλα αυτά είχαν κόψει τα σύρματα του τηλεφώνου και δεν υπήρχε άλλη επικοινωνία με την πόλη παρά μόνο με αυτοκίνητο αλλά είχαν ειδοποιήσει ότι όποιος βγει έξω από την σχολή θα εκτελεστεί επί τόπου.

Όταν τους βάλανε στη σειρά πλέον για να φύγουν τους φύλαγαν αυστηρά, ένας αντάρτης ανά δύο παιδιά για να μη δραπετεύσουν. Τον Άγγελο τον είδαν στην αρχή μέσα στον κοιτώνα για λίγο που τους είπε «Συναγωνιστές μη φοβάστε θα είμαστε πάλι όλοι μαζί».Κανένας τους δεν πίστευε πως ο συμμαθητής που ζούσε έτρωγε, δούλευε και καθόταν στην ίδια αίθουσα μαζί τρία χρόνια να τους πρόδωσε με αυτόν τον τρόπο. Όλο το βράδυ δεν τον ξαναείδαν αλλά και την άλλη μέρα μόνο για λίγο από μακριά.

Μερικά παιδιά που είχαν περισσότερο θάρρος και ψυχραιμία και κάποια πείρα από τον ανταρτοπόλεμο άρχισαν να φέρνουν αντίρρηση και άρχισαν να λογομαχούν με τους αντάρτες και ιδιαίτερα ο Αντώνης Σινάκος από την Επανομή του οποίου ο πατέρας ήταν Γεν. Γραμμ, του Κομμουνιστικού Κόμματος και βρισκόταν στο σιδηρούν παραπέτασμα με τον Ζαχαριάδη. Μαζί με το παιδί αυτό όταν μιλούσαμε για τον εμφύλιο έδειχνε ότι είχε μπερδεμένα συναισθήματα ακόμα και για τον πατέρα του που του έλειπε όταν έπρεπε να είναι κοντά του.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Νίκου τους απειλούσε ότι θα στείλει μήνυμα στον πατέρα του να τους καθαρίσει όλους από την Χαλκιδική γι' αυτό που κάνουν και σε μια στιγμή ,όπως ήταν ο ψηλότερος όλων, γεμάτος και δυνατός, πήγε ν' αρπάξει το αυτόματο από έναν αντάρτη. Αλλά όταν ακούσανε το ανάμα Σινάκος, τον οποίο ξέρανε καλά οι αντάρτες τον άφησαν να φύγει . Αμέσως έτρεξε στο σπίτι του διευθυντή να του πει προς τα πού κατευθύνονται και να ειδοποιήσει την αστυνομία . Αυτό όμως έγινε με κάποια καθυστέρηση και οι αντάρτες αφού πέρασαν πολύ κοντά από την Πολεμική Αεροπορία του Σέδες και από του προβολείς που έψαχναν περιοδικά την περιοχή κατόρθωσαν να ξεφύγουν και κατά τα ξημερώματα να φτάσουν στους πρόποδες του Χορτιάτη.

Το πρωί ξεχύθηκαν τα άρματα μάχης από το στρατόπεδο του Βότση αλλά αυτά είχαν πρόσβαση μέχρι ορισμένες περιοχές .Τα ΛΟΚ χτένισαν όλα τα υψώματα και τα αεροπλάνα όλη την περιοχή δίχως να μπορέσουν να τους εντοπίσουν .Όπως μου διηγήθηκε ο Νίκος, την ημέρα έμεναν σε πλήρη ακινησία και ησυχία σε ειδικά μέρη για να μη μπορούν να τους δουν ακόμα και με τις διόπτρες.

Την δεύτερη βραδιά τα βουνά ήταν πιο δύσβατα από την πυκνή βλάστηση και βαδίζανε ένας ένας και μεσα στο σκοτάδι κατόρθωσαν την δεύτερη μέρα να δραπετεύσουν καναδυό άλλοι και σ' αυτό βοήθησε ο Νίκος. Τους μικρότερους όταν έβρισκε την ευκαιρία του έλεγε να φύγουν αλλά όσο λιγότευαν οι μαθητές τόσο περίσσευαν οι αντάρτες και η δραπέτευση γινόταν πιο δύσκολη.

Την τρίτη βραδιά βιάδιζαν τώρα βρεμένοι κουρασμένοι και πεινασμένοι με πόδια πρησμένα και σχισμένα ρούχα με γρατσουνιές στο πρόσωπο και στα χέρια .Την ημέρα εκείνη και κατά το απόγευμα οι δύο σκοποί που φύλαγαν τα τελευταία παιδιά αποκοιμήθηκαν για λίγο .Την ευκαιρία αυτή την εκμεταλλεύτηκαν και αποδράσαν τρεις και χάθηκαν μέσα στο πυκνό δάσος μέσα στους θάμνους και ο Νίκος πήγε να κάνει το ίδιο αλλά τον αντιλήφθηκαν και ετοιμάστηκαν να τον πυροβολήσουν αλλά τους είπε ότι πήγαινε να κάνει την ανάγκη του .Όταν είδαν ότι έλειπαν τα τρία παιδιά τα έβαλαν μαζί του ,έτρεξαν προς τα κάτω πυροβόλησαν μερικές φορές αλλά τα παιδιά εξαφανίστηκαν .

Απ' εκείνη τη στιγμή ο Νίκος ήταν υπό αυστηρή παρακολούθηση και τον έβαλαν μπροστά στη φάλαγγα για να μη τους φύγει. Τώρα από του 42 που είχαν απαγάγει σε μία εβδομάδα είχαν μείνει μόνο 15 και ο αρχηγός τους ήταν πολύ θυμωμένος και σκεφτότανε τι απολογία να δώσει στους ανωτέρους του που η αποστολή του απέτυχε .Τους πήρε περίπου 10 μέρες να φτάσουνε στη βάση τους που ήταν στον Χωλομόντα .Εκεί, όπως λέει ο Νίκος είχαν σε διάφορα μέρη μικρά στρατόπεδα με καλύβες φτιαγμένες από κλαδιά δένδρων και μία βάση που έκαναν εκπαίδευση σ' αυτούς που στρατολογούσαν με το ζόρι. Την πρώτη μέρα τους συγκεντρώσανε κάτω από ένα μεγάλο δένδρο για να έχουν κάλυψη από τα αεροπλάνα και όλα ήταν καλά καμουφλαρισμένα και δύσκολα να εντοπιστούν .Τους μίλησε μία νεαρή καπετάνισσα οπλισμένη σαν αστακός και τους έκανε θεωρία για το σκοπό που πολεμάνε και άλλα, και στο τέλος τους είπε ότι όποιος αποπειραθεί να δραπετεύσει η ακόμα σκεφτεί κάτι τέτοιο θα εκτελείται επί τόπου και τους είπε ότι «Αύριο θα εκτελέσω ένα νεαρό που δραπέτευσε. Τον πιάσαμε και τον δικάσαμε σε θάνατο και θα τον εκτελέσουμε αύριο μπροστά σας για να δείτε πως τιμωρούνται οι «προδότες» . Δεν είπε ψέματα..

Τελικά, τώρα μόνον πέντε παιδιά από την ΑΓΣ είχαν εκεί .Τα τρία τα πήγαν άλλού και το Νίκο με τον Αντώνη Μάρκαρη τους είχαν μαζί. Ο Αντώνης δεν ήταν θαρραλέος και δεν είχε αυτοπεποίθηση να δραπετεύσει και βασιζόταν στον Νίκο και κάθε λίγο και

λιγάκι ρωτούσε τι να κάνουν για να φύγουν και έδινε υπόνοιες στους αντάρτες ότι κάτι «μαγειρεύαν». Την άλλη μέρα αφού τους έκαναν πάλι θεωρία έφεραν ένα νεαρό παιδί 16 χρόνων που το είχαν απαγάγει από ένα χωριό και η καπετάνισσα το εκτέλεσε μπροστά σε όλους τους στρατολογημένους και καμαρώνοντας για το κατόρθωμα της είπε. . «Όποιος θέλει ας φύγει».

Οι αρχές τώρα είχαν πληροφορίες από του φυγάδες μαθητές που περίπου ήταν οι βάσεις τους και η αεροπορία έκανε συχνά επιδρομές για να τους εντοπίσει . Σύμφωνα με τον Νίκο μία μέρα έγιναν αντιληπτοί από τον καπνό που έβγαινε από το μαγειρείο τους .Εσβησαν την φωτιά γρήγορα αλλά ήταν αργά. Ένα αναγνωριστικό εντόπισε τον καταυλισμό τους και σε λίγα λεπτά τα Σπιτ Φάϊρ ήταν εκεί και δεν αφήσανε με τις ρουκέτες και τα μυδράλια ούτε κλαδί όρθιο αλλά και με αρκετά θύματα .Όταν μου περιέγραφε ο Νίκος αυτή τη σκηνή έκλεγε γιατί είδε έναν που η ρουκέτα τον έκοψε στα δύο τόσο ακαριαία που το μισό κορμί του περπάτησε μερικά βήματα και μετά έπεσε . Χιλιάδες σφαίρες και μερικές ρουκέτες περάσανε από πάνω του αλλά ήταν τυχερός που δεν το βρήκε καμία .Αλλά του έκανε εντύπωση που όταν η ρουκέτα βρήκε το μαγειρείο τους ο φούρνος τινάχτηκε στον αέρα και έκατσε στην κορυφή ενός δένδρου που κάπνιζε για δύο μέρες .

Οι αντάρτες δεν χάσανε το ηθικό τους πήγαν σε άλλο μέρος και ξανακάνανε καλύβες αλλά ήταν τώρα προσεκτικοί με τον καπνό και την φωτιά, αλλά, δεν μπορούσαν να κάνουν δίχως την φωτιά διότι μαγειρεύανε, Όπως λέει και η παροιμία (εκεί που υπάρχει καπνός υπάρχει φωτιά) και προδίδει κάτι . Έτσι μετά από λίγες μέρες τους εντόπισαν ξανά και τα αεροπλάνα τα έκαναν λίμπα, πάλι, είχαν αρκετά θύματα και πάλι ο Νίκος και ο Αντώνης ακόμα μια φορά ήταν τυχεροί.

Κοντεύανε τώρα δύο μήνες στο βουνό τα γένια τους είχαν φτάσει μέχρι το στήθος και η ψείρα ρουφούσε το λίγο αίμα που τους είχε απομείνει. Το φαγητό τους ήταν βραστό κατσικάκι που το κλέβανε από τα χωριά και ήταν σκέτο ζουμί δίχως αλάτι, Όλοι τους είχαν διάρροια και πόνο στη κοιλιά και αν δεν πέθαιναν από τις σφαίρες των αεροπλάνων θα πέθαιναν σίγουρα από εντερικά και τη ψείρα. Τους είχαν δώσει και από ένα όπλο τώρα αλλά δίχως σφαίρες γιατί δεν τους είχαν εμπιστοσύνη. Τους έδιναν να κουβαλάνε και πολυβόλα και πάντα τους βάζανε να βαδίζουν μπροστά ώστε αν πατούσαν καμία νάρκη η πέφτανε σε καμία ενέδρα των «φασιστών» να σκοτωθούν αυτοί και πήγαιναν σε χωριά που ακόμα κάποιος κατοικούσε για να κλέψουν τρόφιμα η να απαγάγουν κάποιον νέο αν υπήρχε .

Αυτό που έκαναν να πηγαίνουν για επιχειρήσεις στα χωριά έδωσε κάποια ελπίδα στον Νίκο να μπορέσει να κάνει σχέδια να δραπετεύσει αλλά παρ όλο που ήταν δύο μήνες στο βουνό δεν ήξερε ακόμα που ακριβώς βρισκότανε και κατά πού να έφευγε . Όταν έδειξε πια ότι ήταν έμπιστος τους ρώτησε που βρισκόντουσαν αλλά δεν του έλεγαν , και του είπαν. «Συναγωνιστή δεν επιτρέπετε να ξέρεις πού είσαι μόνο θα πολεμάς και θα σκοτώνεις τα τσογλάνια τους χωροφύλακες» .

Μία μέρα που πήγαιναν να χτυπήσουν ένα χωριό από ψηλά είδε θάλασσα, ένα χωριό και ένα πολεμικό πλοίο λίγο στα ανοιχτά και υπολόγισε ότι πρέπει να βρίσκονται ακόμα κάπου στη Χαλκιδική και έβαλε στο μάτι το χωριό αυτό και ένα άλλο διπλανό το οποίο θα ήταν κατάλληλο να δραπετεύσει εκεί αλλά σκεπτόταν τι θα γινόταν αν εκεί ήταν αντάρτες. Τα έπαιξε μονά ζυγά και σκέφτηκε ότι απ' αυτή την υπόθεση δεν θα γλίτωνε ζωντανός και αυτή ήταν τώρα η μόνη ευκαιρία να πάρει απόφαση δίχως να πει τίποτα

στον Αντώνη διότι συμφωνήσανε ο καθ ένας να δραπετεύσει χωριστά όταν θα μπορούσε

Ο αντάρτης που ήταν μαζί του και τον πρόσεχε είχε εμπιστοσύνη τώρα στον Νίκο και όταν πιάσανε τις θέσεις τους περίμεναν να νυχτώσει καλά και να τους πιάσουν στον ύπνο. Νίκος επιθεώρησε τα γύρω υψώματα καλά και λίγο πριν κάνουν την έφοδο ζήτησε από τον συναγωνιστή του να πάει πίσω από τους θάμνους να κάνει την ανάγκη του διότι είχε διάρροια και δεν ήθελε να βρωμίσει εκεί όλο το τόπο

. Τον εμπιστεύτηκε και δεν έφερε αντίρρηση .

Αυτό ήταν. Δεν πήγαινε για τη φυσική του ανάγκη αλλά για να βρει την ελευθερία του . Μόλις χάθηκε πίσω από τους θάμνους έτρεχε μέσα από τους θάμνους όσο μπορούσε πιο γρήγορα. Όταν απομακρύνθηκε μερικά χιλιόμετρα βρήκε μία κουφάλα δένδρου και εκεί μέσα έμεινε μέχρι που άρχισε να φέγγει. Οι αντάρτες κατέβηκαν στα ακριανά σπίτια έκαναν τη δουλειά τους και φύγανε.

Το πρωί όταν έφεξε έβλεπε το πλοίο αλλά πιο μέσα διότι πήραν τα απαραίτητα μέτρα και πήγε πιο βαθιά για να μη το κτυπήσουν τίποτα με όλμους . Τώρα δεν ήταν μακριά από το χωριό και αποφάσισε να βαδίσει με προσοχή και να δει αν υπάρχει εκεί κανένας άνθρωπος.

Πριν μπει μέσα στο χωριό είδε μια μαύρη γάτα και αυτό τον ανησύχησε διότι τη θεωρούσε γρουσουζιά αλλά όταν προχώρησε μπρος το πρώτο σπίτι είδε μια γριά γυναίκα και την πλησίασε

.Πριν μιλήσει ο Νίκος η γριά όταν το είδε σαν αγριάνθρωπο με τη γενειάδα του λει «Κει κατ παραδίνονται παιδίμ»

1947 Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης .Μία εκδρομή που πραγματοποίησε η τρίτη τάξη της σχολής στην Μηχανιώνα. Από αριστερά η Διευθύντρια της σχολής κυρία House,Κωνστινούδης. Κολοκοτρώνης Χατζημάρκος. Από τους όρθιους ο δεύτερος από δεξιά είναι ο Άγγελος Τσιγγίδης που πρόδωσε στους αντάρτες για να κάνουν την απαγωγή των μαθητών.

Η απόδραση (Του αντάρτη)

Η γριά γυναίκα του έδινε οδηγίες πώς να βρει το αστυνομικό τμήμα και εκεί έμαθε ότι το χωριό αυτό ήταν η Στρατονίκη και λίγο πιο κάτω η Στρατώνη. Του είπε ότι και αυτή έχασε τον γιο της και τον άντρα της από τους αντάρτες αλλά αυτήν δεν την πειράζανε .Τέλος έστειλε ένα μικρό αγοράκι να του δείξει τη χωροφυλακή. Όταν πλησίασε οι χωροφύλακες τον κράτησαν σε απόσταση τον έψαξαν και άρχισαν να τον ανακρίνουν. Τους είπε ότι ήταν μαθητής της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής και ζήτησε να έρθει αμέσως ο κύριος House με τον κύριο Λίτσα .Του υποσχέθηκαν ότι θα το κάνουν αλλά έπρεπε να κάνουν και αυτοί τις κατάλληλες ανακρίσεις και μετά. Όταν βράδιασε έμαθαν ότι οι αντάρτες θα κατέβαιναν πάλι και θα χτυπούσαν το αστυνομικό τμήμα .Επειδή είχαν λίγους για την άμυνα, του είπαν ότι θα τον έβαζαν μέσα σε ένα από τα πολυβολεία να κρατήσει άμυνα με ένα πολυβόλο και ένα βοηθό γιατί ήξερε από πόλεμο .Αυτός διαμαρτυρήθηκε ότι δύο μήνες δεν είχε πυροβολήσει ούτε μια φορά αλλά επέμεναν και τον έβαλαν μέσα στο πολυβολείο .

Πραγματικά το βράδυ εκείνο ήρθαν οι αντάρτες να καταλάβουν το χωριό αλλά μόνο λεηλάτησαν τα ακριανά σπίτια (.Σύμφωνα με τον Νίκο). δεν πλησίασαν πολύ τον Αστυνομικό Σταθμό. Ο Νίκος από τον φόβο του και από το πολυβολείο μέσα έβαζε προς το σπίτι της γριάς που ήταν η είσοδος προς το χωριό δίχως να σκοπεύει διότι δεν έβλεπε και τίποτα . Το πολυβόλο όμως γύρισε προς το σπίτι και σε λίγα λεπτά το σπίτι της γριάς είχε κατεδαφιστεί από τα πυρά .Το πρωί βγήκε η γριά από το υπόγειο που ήταν και καταφύγιο ήρθε μανιασμένη και τα έβαλε με τον διοικητή και φώναζε. Ήθελε να δει ποιος ήταν αυτός ο ηλίθιος σκοπευτής . Πήγαν και είδαν και θαύμασαν για την σκοπευτική ικανότητα του Νίκου .Τελικά την καθησύχασε ο Διοικητής την έβαλε να συμπληρώσει κάτι χαρτιά για αποζημίωση και υποσχέθηκε να της το χτίσουν και να το κάνουν καλύτερο

Την άλλη μέρα τον κούρεψαν και τον απολυμάνανε με DDT και μετά με άλλους θα τους προωθούσαν στον Σταυρό που ήταν και το κέντρο και απ' εκεί στη Θεσσαλονίκη . Ο δρόμος όμως από την Νικήτη στο Σταυρό ήταν χωραφόδρομος και επικίνδυνος από ενέδρες και νάρκες . Έτσι όταν ήταν να ξεκινήσει η φάλαγγα, όπως έκαναν οι αντάρτες και βάζανε μπροστά πάντα τους στρατολογημένους, έτσι και ο φαλαγγάρχης στο πρώτο αμάξι έβαλε όλους του αιχμαλώτους. Αλλά μπροστά απ' αυτούς το ναρκαλιευτικό, ένα τζίπ, το οποίο παρ όλο που ανίχνευε τον δρόμο δεν μπόρεσε να εντοπίσει μια νάρκη. Έπεσε επάνω και ανατινάχτηκε στον αέρα με δύο θύματα . Και πάλι ήταν τυχεροί.

Όταν φτάσανε στο Σταυρό και τους πήγαν στον Αστυνομικό Σταθμό για ανακρίσεις έτυχε ο Σταθμάρχης να είναι πολύ φίλος με τον πατέρα του Νίκου, όταν ήταν πρόεδρος αυτός έτυχε να υπηρετεί στο χωριό μας, στις αρχές του 1930. Ο Νίκος ζήτησε να ειδοποιήσει τον πατέρα του και τον διευθυντή της Σχολής κ. Χάους, Αυτό έγινε αμέσως και την άλλη μέρα ήταν κι όλα όλοι εκεί και έγιναν ορισμένες ενέργειες να αφηθεί ο Νίκος ελεύθερος αλλά οι κανονισμοί ήταν να μεταφερθούν και στη Θεσσαλονίκη για περισσότερες ανακρίσεις και όταν έγιναν όλες οι διαδικασίες ο Νίκος επέστρεψε στο χωριό που έγινε δεκτός από τους δικούς του αλλά και χωριανούς με πανηγυρισμούς και γλέντια. Μετά από λίγες μέρες μαθεύτηκε ότι όλοι οι μαθητές είχαν δραπετεύσει σε άλλα

μέρη και αργότερα σε επιχειρήσεις που έκανε ο στρατός έπιασε πολλούς αντάρτες στην περιοχή εκείνη μαζί δε και τον Άγγελο Τσιγγίδη ο οποίος ήταν και ο πρωτεργάτης όλης της τραγωδίας. Το ευτύχημα είναι ότι κανένας από τους μαθητές δεν έπαθε τίποτα . Αργότερα ο Άγγελος δικάστηκε ισόβια αλλά με την επέμβαση του κ. Χάους η ποινή του ελαττώθηκε και αργότερα αποφυλακίστηκε

Όσο για τον Νίκο . Χαρακτηρίστηκε από τις αρχές ως κομμουνιστής Το ποινικό του μητρώο «λερώθηκε» αλλά με ενέργειες του διευθυντή της σχολής και των τοπικών αρχών επανέφεραν στη τάξη των νομιμοφρόνων πολιτών και με επαίνους που βοήθησε να αποδράσουν όλοι οι μαθητές και τελευταίος αυτός

Τις περιπέτειές του ο Νίκος μου τις έγραφε λεπτομερώς και μου τις έστελνε με γράμμα στο Κέντρο. Τότε όλα τα γράμματα των στρατιωτών έπρεπε να είναι ανοικτα για να διαβάζονται από τη λογοκρισία .

Για ένα διάστημα σταμάτησε να γράφει,

Μια μέρα ήρθε ο λοχίας και μου είπε ότι με ζητούσε ο αξιωματικός του Α2.

Πάγωσα και έβαλα κακό στο νου μου . Πήγα και έτρεμα. Τους είδα γελαστούς στο γραφείο. (αυτοί σπάνια γελούσαν) και ένας αξιωματικός με ρώτησε λέγοντας. «Ο φίλος σου που ήταν στα αντάρτικα γιατί δεν σου γράφει πια;» Τους είπα ότι δεν ήξερα και αν ήθελαν να μάθουν περισσότερα να του γράψω να συνεχίσει.

Μου είπαν ότι όλα τα γράμματα τα διαβάζανε και τους άρεσε η περιπέτειά του και ήθελαν να μάθουν περισσότερα . Αμέσως έγραψα να συνεχίσει τη διήγηση του και το έκανε.

1950 Εδώ ο φίλος μου, ο χωριανός μου και συμμαθητής Νίκος Χατζημάρκος που απήχθηκε από τους αντάρτες και οδηγήθηκε στα βουνά της Χαλκιδικής

1950 ο Νίκος Χατζημάρκος στην αστυνομία μονάδας στον στρατώνα της Βένης του Νομού Φλωρίνης με τον βαθμό του δεκανέα

Το 1952 υπηρέτησε και στη φρούρηση της γέφυρας του Στρυμόνα των Σερρών .Εκεί τον επισκεπτόμουν τακτικά όταν υπηρετούσα στο Σιδηρόκαστρο και τα λέγαμε.

Μετά το Πάσχα του 1949 με επισκέφθηκε η μητέρα μου για να δει που υπηρετούσα αλλά και να δει για πρώτη φορά μετά την προσφυγιά του 1922 τις δύο πρώτες εξαδέλφες της που έμεναν στην Κοκκινιά και Νέα Ιωνία .που δεν τις είχε δει για 27 χρόνια και η χαρά της ήταν μεγάλη ..Με την ευκαιρία θα έβλεπε και την Αθήνα που ήταν και το ταξίδι της ζωής της.

Αθήνα 17-9-1949 .Η μητέρα μου Αγγελική κι εγώ

Αθήνα 9-9-1949 .Η μητέρα μου εγώ και οι εξαδέλφες μου, αν και γεννημένες στην Αθήνα για πρώτη φορά επισκεφθήκανε την Ακρόπολη και είδαν τον Παρθενώνα από κοντά.

Ο Σεπτέμβριος του 1949 ήταν ο καλύτερος μήνας της παραμονής μας στη σχολή . Για ένα μήνα σχεδόν είχαμε μαθήματα οδηγήσεως και έπρεπε να μάθουμε σε διάφορα οχήματα που είχε ο στρατός, ρυμουλκά ,3/4 ,μεγαλύτερα μέχρι και τεθωρακισμένα και ήταν που όλους μας άρεσε διότι με την ευκαιρία αυτή πηγαίναμε σχεδόν σε όλη την Αττική και γνωρίζαμε ωραία μέρη αλλά επειδή ήμασταν και οικονομικά σε καλύτερη μοίρα από τους κληρωτούς κάθε μεσημέρι κάναμε μεγάλα γλέντια στις καλύτερες ταβέρνες

Μέγαρα Σεπτ.1949 .Το τμήμα μηχανικών οχημάτων κατά την διάρκεια εκπαίδευσης στην οδήγηση . Εδώ σε ένα κέντρο των Μεγάρων για μεσημεριανό . Διακρίνωμαι στο βάθος δεξιά .

Ζούμπερι Αττικής 1949.Μία ομάδα μαθητών οδήγησης σε μία ταβέρνα Από αριστερά είμαι ο πέμπτος.

Εκτός από το προνόμιο να πηγαίνουμε στις ταβέρνες οι εκπαιδευτές μας πήγαιναν και σε ωραίες παραλίες για μπάνιο για να δροσιστούμε και μετά να πάμε για φαγητό.

1949 .Μία ομάδα μαθητών οδήγησης στην παραλία του Ζούμπερι

Πεντέλη 1949. Από την εκπαίδευση οδήγησης

Μέγαρα 1949.Εκπαίδευση οδήγησης σε 3/4.Είμαι στο τιμόνι

Εκτός από τα γλέντια που κάναμε έξω στις ταβέρνες είχαμε φίλους Αθηναίους που συχνά μας καλούσαν στα σπίτια τους όταν είχαμε άδεια για κανένα καφέ ή ουζάκι αλλά και πάρτι. Ένας που ξεχώριζε για τα σπιτικά πάρτι ήταν ο αγαπητός μας φίλος ο Κώστας Σιταρίδης . Ήταν παιδί προσφύγων από των Πόντο και οι γονείς του εγκαταστάθηκαν σε προσφυγικό σπίτι στην Καλλιθέα μετά την Μικρασιατική καταστροφή και ορφάνεψε όταν ο πατέρας του πέθανε επί κατοχής .Είχε τρεις αδελφές πολύ καλές και όλη η οικογένεια ήταν υποδειγματική και προκομμένη .

Ο Κώστας μπήκε δίχως κανένα πρόβλημα στη σχολή τηλεπικοινωνίας ως ηλεκτρονικός γιατί ήταν και πρώτος στις εισαγωγικές εξετάσει .Ήταν απόφοιτος γυμνασίου και πολύ έξυπνος σε όλα τα μαθήματα . Συχνά οργάνωνε πάρτι στο σπίτι τους και η μητέρα του και οι αδελφές του έκαναν το πάν να μας διασκεδάσουν με μουσική και τραγούδια

Αθήνα 1949 Καλλιθέα. Μπροστά στο σπίτι του Κώστα Σιταρίδη Κάτω αριστ. Εγώ η μικρή αδελφή και ο Νίκος Κελαϊδίτης. Επάνω οι άλλες αδελφές και πιο πάνω ο Αλέκος Κοντογεώργος

Αθήνα 1949 Καλλιθέα μετά το πάρτι με φίλους και συναδέλφους στο σπίτι του Κώστα Σιταρίδη . Δεξιά με το άσπρο πλόβερ είναι ο Κώστα και επάνω με την γραβάτα εγώ.

Αθήνα Καλλιθέα 1949. Εδώ στο χαγιάτι του σπιτιού του Κώστα Σιταρίδη παίζουμε στο γραμμόφωνο βαλίτσα τραγούδια της εποχής εκείνης .Είμαι ο όρθιος ανάμεσα στην πόρτα και το παράθυρο.

Κατά τις αρχές του Οκτωβρίου είχαμε τελειώσει πλέον τα θεωρητικά μαθήματα και την οδήγηση και στις 8 Οκτωβρίου αποσπασθήκαμε στο 311 Συνεργείο Περιοχής που ήταν πίσω από τα ανάκτορα (Νομίζω στην οδό Ρηγίλλης) για πρακτική εξάσκηση.

Ο χώρος αυτός που ήταν αρκετά στρέμματα, ήταν γεμάτος από παλιά αυτοκίνητα του στρατού άλλα για γενική επισκευή και αρκετά άχρηστα που αφαιρέθηκαν εξαρτήματα για να διορθωθούν άλλα και ήταν σχεδόν όλα του Αγγλικού στρατού.

Το 1948-49 νομίζω ήταν και η χρονιά που ο στρατός μας άρχισε να εξοπλίζεται με Αμερικανικό οπλισμό και μηχανοκίνητα και όσα είχε προμηθευτεί δεν ήθελαν ακόμα επισκευές γιατί ήταν καινούρια και τα κυριότερα οχήματα που κυκλοφορούσαν ήταν ; Τα Jip,3/4 Dodge,G.M.C και οι μοτοσικλέτες Harley Davidson

Από την πρακτική εξάσκηση στο 311 Συνεργείο Περιοχής

Πολίτης εκπαιδευτής δίνει τεχνικές οδηγίες στους μαθητεύόμενος στρατιώτες

Η πρακτική αυτή εξάσκηση ήταν απαραίτητη και θα διαρκούσε περίπου τρεις μήνες , μετά θα αποσπαζόμασταν σε διάφορα συνεργεία επισκευών οχημάτων της χώρας .

Ήδη υπηρετούσα 18 μήνες και δεν είχα πάρει άδεια να δω τους γονείς μου . Κατάφερα όμως την παραμονή των Χριστουγέννων στις 24 Δεκεμβρίου να πάρω δεκαήμερη άδεια για να πάω να κάνω Χριστούγεννα με τους γονείς μου. Μαζί μου δε πήρα και έναν καλό μου φίλο από την Καβάλα τον Παύλο Χιρβάτη για να κάνουμε Χριστούγεννα στο σπίτι με τους γονείς μου γιατί δεν είχε γονείς. και δεν είχε να πάει πουθενά

Θα ταξιδεύσαμε με το τρένο και ήταν η πρώτη φορά που θα κάναμε τέτοιο ταξίδι που μέχρι τότε ήταν το πιο επικίνδυνο από τις επιθέσεις των ανταρτών .

Οι πολεμικές επιχειρήσεις είχαν λήξει αλλά ακόμα υπήρχαν μεμονωμένες ομάδες φανατικών ανταρτών που δρούσαν και προξενούσαν ζημιές.

Ήταν χειμώνας και σε πολλά μέρη της χώρας υπήρχε χιόνι και το θέαμα ήταν καταπληκτικό . Τις γέφυρες τις φρουρούσαν πολύ αυστηρά και παντού σε επικίνδυνα μέρη υπήρχαν στρατιώτες κατά μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής στους σταθμούς και στα χωριά .

Το ταξίδι διήρκησε περίπου 12 ώρες διότι πολλές γέφυρες ήταν πρόχειρα φτιαγμένες και οι γραμμές δεν είχαν συντηρηθεί για πολλά χρόνια και σε πολλά σημεία το τρένο πήγαινε με ταχύτητα πεζού

Τελικά φτάσαμε και οι γονείς μου χάρηκαν που με είδαν μετά από ενάμισι χρόνο, επίσης χάρηκαν που θα φιλοξενούσαν και τον φίλο και συνάδελφο Παύλο

Πρώτη άδεια 26 Δεκεμβρίου 1949 Με την αδελφή μου Βασούλα μπροστά στο καφενείο του πατέρα μου. Οι πρόσφυγες πελάτες κάθονται στο δυτικό μέρος που έχει λακάδα .

*26 Δεκεμβρίου 1949. Μία παρέα προσφύγων από τον Χαμιντιέ της Μικράς Ασίας
λιάζονται μπροστά στην αυλή του καφενείου του πατέρα μου και κουβεντιάζουν.
Πάντα μιλούσαν για τις χαμένες τους πατρίδες και για τη προσφυγιά
Από αριστ. Αντώνιος Χουρσόγλου, (νονός μου) Γιάννης Καραπαύλος, η μητέρα μου
Αγγελική ,ο συνάδελφος Παύλος Χιρβάτης .η Αδελφή μου Βασούλα, Παναγιώτης
Δαουλτζόγλου, Στρατής Σαρρής και ο πατέρας μου Πρόδρομος Κολοκοτρώνης .*

Κατά τη δεκαήμερη άδεια περάσαμε ωραία πήγαμε αρκετές φορές στην πόλη της Θεσσαλονίκης που απέχει μόνο 7 χιλ. και επίσης πήγαμε και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή για να μάθω περισσότερα για την απαγωγή των συμμαθητών μου .

Επιστρέψαμε πάλι με το τρένο στην Αθήνα και περιμέναμε να πάρουμε αποσπάσεις σε συνεργεία επισκευών .

Τα υπόλοιπα τριάμισι χρόνια τώρα θα ήταν δουλειά για να αποκτήσουμε περισσότερη πείρα πάνω στη δουλειά που θα μας ανάθεταν να κάνουμε οι διοικήσεις των συνεργείων .

Ήταν η στιγμή του χωρισμού μετά από 18 μήνες συμβίωσης με νέα παιδιά της ίδιας ηλικίας από διάφορα μέρη της Ελλάδας που γίναμε φίλοι στη βασική εκπαίδευση, στις αίθουσες διδασκαλίας, στις ασκήσεις, και σε διάφορες δραστηριότητες που δεν ήταν πάντοτε εύκολες μέσα στο στράτευμα . Δεν μάθαμε μόνο μία τέχνη αλλά μάθαμε να συνυπάρχουμε και να ζούμε αγαπημένοι, και να σέβεται ο ένας τον άλλον, να είμαστε νομοταγείς, να αυτοπειθαρχούμε και να αγαπάμε τη πατρίδα μας.

12-1-1950 Εδώ στο σταθμό Λαρίσης στην Αθήνα έτοιμοι ν' αναχωρήσουμε για την Φλώρινα. Στο παράθυρο δεξιά εγώ με τον Παύλο

Ιανουάριος 1950 Θεσσαλονίκη . Κοντά στο Λευκό Πύργο με την παρέα των αποσπασμένων για τη Φλώρινα και αλλού

Θεσσαλονίκη 1950 στην παραλία και κοντά στον Λευκό Πύργο με την ίδια παρέα

Στο κέντρο επέστρεψα στις 5 Ιανουαρίου και στις 10 πήρα μετάθεση να παρουσιαστώ στο 325 Συνεργείο Επισκευών της 10^{ης} μεραρχίας που έδρευε στη Φλώρινα . Πήρα το φύλλο πορείας και με άλλους συναδέλφους που πήγαιναν στην Θεσσαλία και Βόρεια Ελλάδα πήραμε το τρένο πάλι για τη Θεσσαλονίκη .

Στο ίδιο συνεργείο θα πηγαίναμε εγώ ο Χιρβάτης Παύλος, ο Θεόδωρος Κεχαγιάς και ο Πασβάντης και έπρεπε να παρουσιαστούμε εντός μίας εβδομάδας

Στη Θεσσαλονίκη φτάσαμε την ίδια μέρα αλλά είχαμε στη διάθεσή μας μερικές μέρες για ξεκούραση έτσι πάλι με τον Παύλο πήγαμε στο σπίτι και οι άλλοι στο κέντρο διερχομένων. Οι γονείς μου χάρηκαν που μας ξαναείδαν

19-1-1950 Στο σταθμό της Φλωρίνης

Το ταξίδι μέχρι στη Φλώρινα ήταν ευχάριστο και ιδίως μετά την Έδεσσα τα τοπία ήταν υπέροχα με το χιόνι που σκέπαζε σχεδόν τα βουνά και τις πεδιάδες . Στο σταθμό φτάσαμε το απόγευμα και εκεί μάθαμε ότι το συνεργείο δεν ήταν πολύ μακριά .Βαδίσαμε με τους σάκους στη πλάτη και παρουσιάστηκε στον διοικητή ο οποίος μας περίμενε και η υποδοχή που μας έκανε ήταν πολύ ευγενική . Κράτησε τους άλλους στο μεγάλο συνεργείο κι εμένα με έστειλε στο 35 ΕΣΕ (Ελαφρό Συνεργείο Επισκευών που ήταν δίπλα με διοικητή τον ανθυπολοχαγό Μανόλη Φουντεδάκη με δεκαπέντε περίπου τεχνίτες και με λοχία τον εθελοντή Μανόλη Αλτιμπαρμάκη (τουρκικά, εξαδάκτυλος).

Όλοι τους με δεχτήκανε με χαρά μου δώσανε κρεβάτι και θα μέναμε όλοι στον ίδιο θάλαμο που είχε μία σόμπα για να μας κρατάει ζεστούς ..

Ήμουν ο νεώτερος μεταξύ όλων και την πρώτη μέρα πήρα εργαλεία και πέρασα την μέρα μου κουβεντιάζοντας με όλους για να τους γνωρίσω καλύτερα .Εκτός από τον Μανόλη κι εμένα όλοι οι άλλοι ήταν κληρωτοί και υπηρετούσαν αρκετούς μήνες λόγω του εμφυλίου. Την Τρίτη μέρα πήγα να δουλέψω με έναν τεχνίτη ο οποίος ήταν αρκετά ηλικιωμένος και φαλακρός αλλά από ευγένεια δεν ρώτησα την ηλικία του διότι νόμισα ότι ήταν μόνιμος. Μετά που γνωριστήκαμε καλά ρώτησα ποιάς κλάσεως ήταν και μου είπε ότι ήταν του 1930 και προστάτης οικογενείας αλλά υπηρετούσε από ένα λάθος της στρατολογίας και μου είπε ότι:

Κάποιος άλλος της ίδιας κλάσεως με το ίδιο όνομα ,επώνυμο, όνομα πατρός και όνομα μητρός δεν είχε παρουσιαστεί ποτέ να υπηρετήσει και τον είχαν κηρύξει λιποτάκτη και επειδή ταίριαζε το όνομα του Γερμενή με του ανυπότακτου συλλάβανε αυτόν . Βέβαια η υπόθεση ήταν σε έρευνα αλλά λόγω του πολέμου καθυστερούσαν και κόντευε να κλείσει χρόνο από λάθος της στρατολογίας.

Ας πω εδώ τι έπαθα εγώ.

Εγώ είμαι της κλάσεως του 1950 και κανονικά το 1949 έπρεπε να παρουσιαστώ στο περιοδεύον συμβούλιο για να με κατατάξουν σε ποίο σώμα θα υπηρετήσω . εγώ όμως πήγα ένα χρόνο πιο μπροστά ως εθελοντής αλλά οι στρατολόγοι δεν το σημείωσαν αυτό στα βιβλία τους και όταν ήρθε η σειρά της κλάσεως του 50 εγώ φαινόμουν στα βιβλία τους ως ανυπότακτος. Έτσι μία μέρα πήγαν με ένα τζιπ άνδρες της ΕΣΑ στο σπίτι βρήκαν τους γονείς μου και τους είπαν ότι ήρθαν να συλλάβουν τον Αναστάσιο Κολοκοτρώνη γιατί έχει κηρυχθεί λιποτάκτης . Και οι δύο γέλασαν τόσο πολύ που οι ΕΣΑτζίδες θύμωσαν . Τους έδωσαν ένα φάκελο από γράμμα μου με την διεύθυνση του τεχνικού σώματος και τους είπαν να πάνε και να με συλλάβουνε κάτω στην Αθήνα .

Την άλλη μέρα με καλέσανε στη Διοίκηση του κέντρου για να εξακριβώσει ο ιδίως ο διοικητής Παπαϊωάννου αν όντως ήμουν εγώ ο Αναστάσιος Κολοκοτρώνης . Ε... του είπα ότι ήμουν εγώ ο Αναστάσιος Κολοκοτρώνης . Έτσι τελείωσε η γκάφα τους

Παρ' όλο που οι επιχειρήσεις είχαν τελειώσει η περιοχή της Φλώρινας ήταν ακόμη επικίνδυνη από ναρκοπέδια αλλά και από αντάρτες και πάντοτε ήμασταν σε επιφυλακή .

Μία μέρα που πήγαμε στην περιοχή του Πισοδεριού μέσα στα βουνά είδαμε έναν καταυλισμό των ανταρτών που είχαν σκάψει το βουνό και είχαν μέσα αποθήκες τροφίμων πυρομαχικών ρουχισμού και ακόμα και τέλειο μηχανουργείο με τórνους και τρυπάνια, και μηχανή με ηλεκτρογεννήτρια και όλα σε αχρηστία

Ήταν βέβαια λεηλατημένα αλλά εκεί όπως λέγανε οι παλιοί του συνεργείου έπιασαν αιχμάλωτη και μία αντάρτισσα , την Χρύσα. Η Χρύσα ήταν σκύλα και την είχαμε στο συνεργείο σαν φύλακα να φυλάγει την πύλη και το συνεργείο τα κρύα βράδια

Ποτέ δεν άφηνε αξιωματικούς εφόδου να εισέλθουν το βράδυ μέσα στο συνεργείο .Αυτό δεν άρεσε την ΟΑΣ (ομάς ασφαλείας Στρατού) και ένα βράδυ της έδωσαν φόλα για να την δηλητηριάσουν . Την γλιτώσαμε όμως δίνοντάς της αλμυρό νερό για να το κάνει εμετό .Την ξαναδηλητηριάσανε και πάλι την σώσαμε και μετά το βράδυ την δέναμε και φυλάγαμε εμείς στην πύλη. Το χιόνι ήταν μισό μέτρο και κρύο τα βράδια ήταν ανυπόφορο αλλά είχαμε τη σόμπα και ήταν αναμένη όλο το βράδυ και αλλάζαμε κάθε δύο ώρες '

Ένας έξυπνος ένα βράδυ από το άλλο συνεργείο σηκώθηκε να φυλάξει 2 με 4. Έκατσε ένα τέταρτο στη σκοπιά πήγε έβαλε το ρολόι να δείχνει 4 και ξύπνησε τον αντικαταστάτη του .Περίμενε ο φουκαράς σε δύο ώρες να φέξει για να έρθει στο θάλαμο αλλά η μέρα δεν ξημέρωνε .Νόμισε ότι σταμάτησε η γη να γυρίζει .

Το πρωί όταν ανακαλύφθηκε η πονηριά του πρώτου κοντέψανε να σκοτωθούνε .Άρπαξε όμως 20 μέρες φυλάκιση από τον Διοικητή και ησύχασε .

Φλώρινα Ιανουάριος 1950. Εδώ καλά ντυμένος με τη Χρύσα στη χιονισμένη Φλώρινα. Πίσω μου είναι ο στρατώνας της 10ης Μεραρχίας και τα συνεργεία επισκευών

Φλώρινα 1950. Από αρ. ο εθελοντής. Αλτιπαρμάκης. Λεωνίδης. Διοικ. Φουντεδάκης Δικαίος Φαμελιάρης με τα κουταβάκια της Χρύσας στη χιονισμένη Φλώρινα

Η Φλώρινα ήταν τότε επιχειρησιακό κέντρο και στη πόλη μέσα κυκλοφορούσαν περισσότεροι στρατιώτες παρά πολίτες .Αυτό έδινε ζωή και κίνηση και δουλειά στον κόσμο της πόλης και στα χωριά .

Τα παλιά παραδοσιακά σπίτια ,το ποτάμι που διέσχιζε την πόλη .τα καταστήματα και οι ταβέρνες και γενικά η τοποθεσία της πόλης την έδινε μία ιδιαίτερη ομορφιά.

Στην Φλώρινα πήγα το 1938 για να συνοδεύσω τον πρώτο μου εξάδελφο που θα εισαγόταν στο ορφανοτροφείο αλλά εκτός από το ορφανοτροφείο δεν θυμόμουν και πολλά πράγματα

Φεβρουάριος 1950 Φλώρινα . Στο βάθος τα υπόστεγα επισκευών με τα παλιά Αγγλικά αυτοκίνητα προς επισκευή έξω στο ύπαιθρο στα χιόνια και στις λάσπες.

Φεβρουάριος 1950 Φλώρινα χιονισμένη. Μία ομάδα μηχανικών μπροστά στο συνεργείο Το όχημα με τη σκάλα δεξιά ήταν το μηχανουργείο μας που είχε τórνο τρυπάνι οξυγόνο κλπ και το άλλο ήταν η αποθήκη ανταλλακτικών.

Ήδη όλος ο Στράτος είχε εξοπλιστεί με Αμερικανικά οχήματα και τα παλιά τα παροπλίζαμε σε ειδικούς χώρους .Πολλά από αυτά τα πουλούσαν στους γεωργούς αλλά τα μεγαλύτερα τα πουλούσαν σε ορισμένους και τα μετατρέπανε σε λεωφορεία που τότε κυκλοφορούσαν στην επαρχία και στα χωριά .

Ο νομός Φλωρίνης είχε πολλά χωριά και ο κάμπος είναι εύφορος, παράγει λαχανικά όσπρια ,σιτηρά, φρούτα ,και άλλα γεωργικά προϊόντα .

Κάθε Παρασκευή στη πόλη έστηναν παζάρι το οποίο συγκέντρωνε πολύ κόσμο από τα χωριά που πουλούσαν τα προϊόντα τους και αγόραζαν άλλα .Πολύς κόσμος ερχόταν με βοδόκαρα, αλογόκαρα, γαϊδουράκια και άλλοι με τα πόδια και όλοι οι δρόμοι είχαν κίνηση .Όταν τελείωνε το παζάρι φορτωμένοι επιστρέφανε στα χωριά τους .

Την ημέρα εκείνη δικαιολογούσα ότι πήγαινα να δοκιμάσω ένα όχημα, με γνώση του αφεντικού, και έπαιρνα όσους πεζούς μπορούσα να του πάω στα χωριά τους .Πήγαινα στην Αγία Παρασκευή ,στις Κάτω Κλεινές, στο Αρμενοχώρι και μέχρι το χωριό Νέο Καύκασο αλλά και σε άλλα χωριά . Αυτό το εκτιμούσαν και όταν φτάναμε στο χωριό πρόθυμοι να μας κεράσουν κάτι για την εξυπηρέτηση.

Μάρτιος 1950 στο χωριό Ν. Καύκασος της Φλώρινας .Οι πρώτοι κάτοικοι ήταν όλοι από τον Πόντο εκεί κάναμε πολλούς φίλους και μας καλέσανε σε ένα γλέντι .Εδώ μπροστά στο Ηρώο του χωριού και στην εκκλησία.. Από αριστερά δίπλα από τον πολίτη είναι το αφεντικό μας με τον ενωμοτάρχη του χωριού, μερικοί του συνεργείο, Δεξιά είμαι εγώ .

1950 στο χωριό Νέος Καύκασος στην πλατεία χορεύουμε με τον κεμεντζέ ποντιακούς χορούς με τους χωρικούς. Στο βάθος είναι η εκκλησία του χωριού.

Νέος Καύκασος Φλωρίνης 1950 .Κάτοικοι και μέλη του συνεργείου χορεύουν ποντιακούς χορούς με την ποντιακή λύρα που έπαιζε ένα νεαρό παιδί.

Ο διοικητής του συνεργείου μας, Μανόλης Φουντεδάκης, ανθυπολοχαγός, Κρητικός στην καταγωγή που άρχισε κι αυτός από εθελοντής ήταν παντρεμένος με την Αλίκη από την Θεσσαλονίκη .Δεν είχε παιδιά αλλά είχε μαζί του την πεθερά του που ήταν καλή και την λάτρευε . Τον αποκαλούσαμε «Αφεντικό» διότι είχαμε το θάρρος και δεν κρατούσαμε τόσο αυστηρά τους στρατιωτικούς κανονισμούς λόγω της δουλειάς μας. Η δουλειά μας ήταν να επισκευάζουμε τα αυτοκίνητα να είναι σε καλή κατάσταση και ιδιαίτερα περιποιούμασταν τα τζιπ των αξιωματικών και τις μοτοσικλέτες της ΕΣΑ και όλοι μας εκτιμούσαν .Αυτό μας έκανε να ξεχωρίζουμε κάπως από τον υπόλοιπο στρατό.

Μια Κυριακή πήρα με το $\frac{3}{4}$ την οικογένειά του και πήγαμε βόλτα στο χωριό Αγία Παρασκευή που είναι στα σύνορα της Σερβίας .Πηγαίναμε για πρώτη φορά και κάναμε μια βόλτα να δούμε αν υπήρχε κανένα ταβερνάκι. Είδαμε ένα καφενείο ,το περάσαμε και μετά πέσαμε σε ένα γάμο . Σταματήσαμε να δούμε από μακριά αυτούς που χορεύανε στην αυλή ενός διώροφου σπιτιού .

Σε λίγο ήρθαν και μας κάλεσαν να πάρουμε και μισ μέρος στο χορό . Μας κέρασαν τσίπουρο, κρασί και μεζέδες αλλά μας είπαν να κάτσουμε και για το επίσημο φαγητό που ήταν ψάρι με ρύζι, αλλά είχαν και κρέατα .

Ήρθε ο παπάς και η τελετή έγινε στο προαύλιο του σπιτιού και μετά ακολούθησε το γλέντι με ντόπια μουσική από οργανοπαίκτες της περιοχής και το φαγητό ήταν νοστιμότατο.

Τα δώρα και τα προικιά της νύφης ήταν εκτεθειμένα πάνω στα κάρα .Η κυρά Αλίκη σκέφτηκε επειδή δεν ήμασταν προετοιμασμένοι γι αυτό το γάμο την ώρα που η νύφη χόρευε καρφίτσώσαμε λίγα χαρτονομίσματα στο πέπλο της για τη φιλοξενία που μας έκαναν . Πράγματι ήταν ωραία . Έβγαλα και αρκετές φωτογραφίες αλλά όλες απέτυχαν και δεν έχω καμία από εκείνο το γάμο .Κάναμε όμως καλούς φίλους που ήταν όλοι φιλόξενοι και ευγενικοί

Ήταν τώρα άνοιξη και ο λοχίας Αλτιμπαρμάκης με μάθαινε να οδηγώ μοτοσικλέτα. Είχαμε μία του συνεργείου Norton αλλά είχαμε και τις Harley Davidson. Αυτές συνήθως ανήκαν στις Διαβιβάσεις και στην ΕΣΑ αλλά όσο καιρό ήταν στο συνεργείο ήταν σαν δικές μας .

Απρίλιος 1950. Επισκευή και συντήρηση μίας Harley Davidson των Διαβιβάσεων. Είμαι στη μέση και τρώγω ψημένο καλαμπόκι .

Είναι αλήθεια ότι δεν δυσκολεύτηκα πολύ να μάθω να οδηγώ την μοτοσικλέτα. Είχαμε μεγάλο και ανοιχτό χώρο μπροστά στο συνεργείο και με τη πρώτη φορά μπορούσα να κάνω στροφές δεξιές και αριστερές . Μια μέρα όμως την έπαθα .

Μπήκα στο στενό χωραφάκι που πήγαινε προς την Αγία Παρασκευή και δεν έβρισκα φαρδύ μέρος να στρίψω και πήγα μέχρι την Αγία Παρασκευή που είναι πάνω από δέκα χιλιόμετρα και έκανα στροφή στην πλατεία του χωριού.

Απέναντι από το στρατόνα μας ήταν ένα συνοικισμός που έμεναν μόνιμα τσιγγάνοι και εκεί γνωρίσαμε αρκετούς νέους και νέες που κάναμε παρέα και τα Σαββατοκύριακα πάντοτε είχανε μουσική με βιολιά ζουρνάδες και νταούλια και έκαναν μεγάλα γλέντια που παίρναμε μέρος κι εμείς και ο χορός δεν σταματούσε για δύο μέρες συνεχώς .

Την Δευτέρα όμως πηγαίνανε στα χωράφια για δουλειά ,κυρίως οι γυναίκες

Μάιος 1950 στο χωράφι με τις ωραίες τσιγγάνες φάγαμε όλοι μαζί το μεσημέρι, μας έδωσαν δε πεπόνια και καρπούζια. Όρθιος δεξιά είναι ο βοηθός μου ο Μακαρόνας και εγώ μόλις διακρίνομαι πίσω από την τρίτη κοπέλα ,αριστερά με τη στάμνα στο χέρι.

Μάιος 1950 με τις τσιγγανοπούλες στο χωράφι που δούλευαν. Φιλοξενηθήκαμε με τριβιές ψωμί και καρπούζι . Πίσω από τα κοτίσια είμαι εγώ και ο βοηθός μου Μακαρόνας με την πετσέτα .

Η ζωή σχετικά στο συνεργείο ήταν ήσυχη και ευχάριστη και δεν νιώθαμε ότι ήμασταν στρατιώτες είχαμε ελευθερία κινήσεων και το σπουδαιότερο ότι είχαμε στη διάθεσή μας αυτοκίνητα να πάμε βόλτες, εντός βέβαια των ορίων , στα γύρω χωριά και να γνωρίσουμε τα μέρη . Αρκετά χωριά ήταν καταστραμμένα από τον εμφύλιο αλλά πολλά έμειναν άθικτα .

Κάπου κάπου ήμασταν υποχρεωμένοι να εκτελούμε καθήκοντα σκοπού αλλά δεν μας πείραζε . Είχαμε και την ευθύνη ορισμένες μέρες τα βράδια την φρουρήση του μικρού αεροδρομίου που ήταν κοντά στην Αγία Παρασκευή .

Ένα βράδυ σήμανε συναγερμός που προερχόταν από το αεροδρόμιο ότι εισέβαλαν αντάρτες από την Γιουγκοσλαβία και το κουμπί το πάτησε ο φίλος μου Θεόδωρος Κεχαγιάς που είδε έξω από τον φράκτη του αεροδρομίου να τρέχουν αρκετά άτομα .

Ξεσηκώθηκε όλη η μεραρχία και οι μάχιμες ομάδες τραβήξαν προς τα εκεί και εμείς ντυθήκαμε κάναμε το τσάι μας και περιμέναμε διαταγές που δεν ήρθαν μέχρι το πρωί.

Μας είπαν το πρωί ότι ο συναγερμός έληξε και αυτοί που τρέχανε δεν ήταν αντάρτες αλλά δραπέτες από τον «παραδεισένιο» σιδηρούν παραπέτασμα του Τίτο. Παραδόθηκαν και ήταν άοπλοι πεινασμένοι και άπλυτοι για αρκετές μέρες

Ήταν εννέα άτομα, τρεις γυναίκες και έξι άντρες μεσήλικες που τους φέρανε κοντά στο συνεργείο που ήταν το ειδικό γραφείο του στρατού γι' αυτές τις υποθέσεις,

Πήγα και τους είδα γιατί γνώριζα τον αξιωματικό και κουβέντιασα μαζί τους .Ο ένας ήξερε καλά Ελληνικά και μία γυναίκα και ένας άντρας μιλούσαν τα Αγγλικά. Όλοι ήταν άνθρωποι των γραμμάτων και προέρχονταν από τα ανατολικά κράτη Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία Πολωνία κλπ και επιθυμούσαν να μεταναστεύσουν στις ΗΠΑ. Μετά τις τυπικές ανακρίσεις τους περιποιήθηκαν έμειναν μερικές μέρες και μετά τους στείλανε στην Αθήνα.

Το φαινόμενο αυτό ήταν συνηθισμένο εκεί στα σύνορα αλλά δεν ξεσήκωναν όλη την Μεραρχία . Ο Κεχαγιάς κι αυτός σαν και μένα άπειρος να φυλάγει σκοπιά πάτησε λάθος κουμπί και αναστάτωσε όλη την Φλώρινα .

(Ο Θ. Κεχαγιάς μετανάστευσε το 1954 στην Αυστραλία. Συναντηθήκαμε στη Μελβούρνη και κάναμε παρέα . Ασχολήθηκε με κτηματομεσιτικές επιχειρήσεις, έκανε αρκετά χρήματα και επέστρεψε στη πατρίδα του την Κοζάνη όπου εκεί έγινε μεγαλοεργολάβος οικοδομών κλπ).

Εκτός από το σοβαρό γεγονός έγινε και ένα κωμικό με τον συνάδελφο και φίλο μου Παζβάντη . Ο Παζβάντης ήταν από ένα χωριό της Δράμας. Ήταν κοντός με ίσια μαλλιά και μεγάλη καμπουρωτή μύτη ,σαν του Καραγκιόζη, και πάντα μας έλεγε ότι αν δεν είχε τέτοια μύτη θα γινόταν ηθοποιός σαν τον Τζέιμς Κάκνεϊ .

Παρά την ασκήμια του γρήγορα έπιασε γκόμμενα, μια νοστιμούλα που την λέγανε Ειρήνη και κάθε βράδυ μετά τη δουλειά πήγαινε να την συναντήσει (κρυφά βέβαια για να μη τον δείρουν τ' αδέλφια της), Αλλά ένα βράδυ την έπαθε πολύ άσχημα και θα το πω με ποίηση .

*Ο Παζβάντης
(Φεβρ.1950)*

*Ο συνάδελφος Παζβάντης στο στρατώνα της Φλωρίνης
ήτανε ερωτευμένος με τα κάλλη της Ειρήνης.*

*Ένα βράδυ του χειμώνα πήγε να τη συναντήσει
σφύριζε το σύνθημα τους για να πάει να της μιλήσει.*

*Σήμα τούκανε να έρθει απ' τη πίσω τη μεριά
να τα πουν να χαιδευτούνε ν' ανταλλάζουμε φιλιά.*

*Πήδηξε σιγά το φράκτη βάδιζε και στα τυφλά
πέφτει άθελα στο βόθρο και βουτιέται στα σκατά.*

*«Φύγε γρήγορα» του λέει «Μη μας πάρουνε χαμπάρι
θα μας σπάσουνε στο ζύλο και ο διάολος θα μας πάρει».*

*Τρέχει πίσω στο στρατόνα να πλυθεί και να αλλάξει
τον αρπάζουνε αμέσως και τον βάζουν στο αμάξι.*

*Τον πηγαίνουν στο ποτάμι κ' είχε κρύο φοβερό
και του λεν να κάνει μπάνιο και με μπόλικο νερό.*

*Τη στολή του παρατάει να την παρ ο ποταμός
βγήκε κάγκελο και ήταν σαν κουφέτο καθαρός
τον εφέραν στη μονάδα κι εκεί έγινε χαμός.*

*Με το πάθημα αυτό ο συνάδελφος Παζβάντης
έμαθε το μάθημά του να μην είναι πια μπερμπάντης*

Τάσος Κολοκοτρώνης

Η ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Μια μέρα πήραμε διαταγή το συνεργείο μας να μετακινηθεί στην Καστοριά γιατί ήμασταν δύο συνεργεία το ένα δίπλα στο άλλο και το δικό μας που ήταν ελαφρό συνεργείο επισκευών θα εξυπηρετούσε ένα λόχο μεταφορών στην Καστοριά .Κόντευε το καλοκαίρι και όλοι χαρήκαμε που θα πηγαίναμε εκεί που είχε και τη λίμνη

Στο διάστημα των επιχειρήσεων το συνεργείο ήταν σχεδόν στη πρώτη γραμμή αλλά δεν έπαιρνε μέρος σε μάχες και επιχειρήσεις ήταν στην περιοχή της Καστοριάς στα χωριά .Γαύρο, Απόσκεπο, Ανταρτικό κλπ αλλά και μέσα στη πόλη της Καστοριάς. Σε αρκετούς παλιούς η Καστοριά ήταν γνωστή αλλά εγώ θα πήγαινα για πρώτη φορά εκεί.

Πήγαμε μια μέρα με το αφεντικό την κυρά Αλίκη και τη μητέρα του την κυρά Ελένη για αναγνώριση για να δει που θα έβαζε το συνεργείο και επίσης να βρουν σπίτι να το νοικιάσει . Σπίτι βρήκανε αμέσως γιατί γνώριζε εκεί πολλούς και ο χώρος του συνεργείου θα ήταν σε ένα μεγάλο χώρο του συνεταιρισμού που ήταν μπροστά στην παραλία με ωραίους αμπελώνες και δένδρα από κερασιές και συκιές που ήταν πριν μπούμε στη πόλη της Καστοριάς δεξιά και θα μέναμε σε ατομικές σκηνές .

Μείναμε ένα βράδυ σε ένα σπίτι του φίλου του Γιάννη Κλιτσίδα που είχε και εστιατόριο και την άλλη μέρα επιστρέψαμε στη Φλώρινα για να ετοιμαστούμε .

Το συνεργείο μας είχε ένα γερανό GMC και ένα απλό GMC που ήταν χρωμένα σ' εμένα ένα ¾ Dodge μια μοτοσικλέτα Norton, ένα μηχανουργείο Leyland και μία αποθήκη ανταλλακτικών Mack αλλά επίσημα άδεια οδήγησης είχαμε μόνον οι δύο εθελοντές οδηγούσαν όμως και οι άλλοι αλλά ήταν παράνομοι

Όλοι οι λόχοι μεταφορών του στρατού και των άλλων σωμάτων χρησιμοποιούσαν Αυτοκίνητα του Αμερικανικού στρατού όπως αυτό το GMC που είχε πέντε ταχύτητες και βοηθητική με τρία διαφορικά και ένα εργάτη (βαρούλκο). Είχε δε εξακύλινδρη μηχανή της General Motors.

Τα αυτοκίνητα αυτά ήταν ικανά να ανεβαίνουν σε μεγάλες ανηφόρες, να διαβαίνουν από λασπώδη μέρη και να έλκουν μεγάλες και βαριές ρυμούλκες και κανόνια . Όταν βούλιαζε κάπου είχε ειδική σιδερένια πλάκα άγκυρα που καρφώνονταν επί του εδάφους και χρησιμοποιούσε τον εργάτη για να βγει από τη λάσπη με το συρματοσχοινο που είχε μπροστά .

Αυτό το όχημα ήταν χρωμένο σ' εμένα και ήμουν υπεύθυνος να το συντηρώ και να το περιποιούμαι

Επίσης αυτό είναι ακριβώς ίδιο όχημα με τη διαφορά ότι έχει μετατραπεί σε γερανό για ρυμουλκήσεις χαλασμένων οχημάτων και άλλων εργασιών . και αυτό το όχημα με τα εξαρτήματα και τα εργαλεία ήταν χρωμένο σε μένα μέχρι και το κατσαβίδάκι.

Η μετακίνηση για την Καστοριά έγινε δίχως καμία δυσκολία και την ίδια μέρα όλα ήταν τακτοποιημένα το μόνο που εδώ θα μέναμε σε ατομικές σκηνές και όχι σε κοιτώνα με κρεβάτια . Για γραφείο είχαμε μεγάλη σκηνή και τεχνικός γραφέας ήταν ο Διονύσιος Ρόκος .

Ήταν Ιούνης και ο καιρός ήταν κατάλληλος για κατασκήνωση και το νερό της λίμνης αρκετά καλό για μπάνιο και για ψάρεμα .Το μόνο που δεν είχαμε ήταν ο καμπινές .Έτσι χρησιμοποιούσαμε τις δασωμένες καλαμιές της λίμνης για να μεγαλώνουν περισσότερο .

Η πόλη απείχε περίπου δύο χιλιόμετρα και κάτι, αλλά από μεταφορικά μέσα ήμασταν καλά και έτσι κάθε μέρα μετά από τη δουλειά πήγαίναμε στη πόλη και ο καθ' ένας διασκεδάζε με τον τρόπο του. Οι παλαιότεροι γνώριζαν αρκετούς καστοριανούς και κάνανε παρέα .

Το αφεντικό με την γυναίκα του και τη μαμά του πήγαιναν τα βράδια για φαγητό στο ξακουστό εστιατόριο του Γιάννη Κλιτσιδή που τον γνώριζαν και παλαιότερα .Πολλές φορές πήγαίνα κι 'εγώ μαζί τους . Με ήθελαν για παρέα γιατί μπορούσα να ξεοδέψω δίχως δυσκολία για φαγητά και πιοτά αφού ήμουν μισθωτός όπως και αυτός .

Εξ αιτίας αυτών γνώρισα ευκατάστατους καστοριανούς που είχαν γουναράδικα και άλλες επιχειρήσεις και τις οικογένειές τους και σε λίγο χρονικό διάστημα είχα αρκετούς φίλους της ηλικίας μου που με καλούσαν στα παλιά αρχοντικά τους σπίτια ,στα πάρτι και σε άλλες συνάξεις και βόλτες στη παραλία .

Μια μέρα πήρε ο διοικητής μας διαταγή από το σύνταγμα να πάμε έναν ανθυπολοχαγό του πεζικού σε ένα φυλάκιο του Γράμου. Το αφεντικό μου είπε να πάω εγώ αλλά να πάρω μαζί μου και τον μαθητευόμενο Ανδρέα Τρομάρα που ήταν από τα μέρη του Γράμου και ήξερε την περιοχή.. Ο Ανδρέας ήταν ορφανός και είχε τσιγγάνικη καταγωγή, Έπαιζε πολύ καλό βιολί και τραγουδούσε αλλά ήταν και τέλειος μηχανικός στα 16 του χρόνια .Ο, τι ήταν δύσκολο να επισκευαστεί φωνάζαμε τον Ανδρέα Τρομάρα. Τρομερό παιδί . Για κάθε ενδεχόμενο πήρα το επάνω όχημα (τον γερανό)που ήταν καλύτερα εξοπλισμένο με εργαλεία.

Η διαδρομή μέχρι το Νεστόριο ήταν κάπως καλή αλλά μετά το Νεστόριο άρχισαν οι ανηφόρες και οι απότομες στροφές. Ο δρόμος ήταν χωματένιος που έγιναν για τις επιχειρήσεις αλλά βεβιασμένα δίχως μελέτες και οι βροχές προξενούσαν ζημιές που δεν τις διόρθωνε κανένας .Ορισμένες στροφές ήταν τόσο επικίνδυνες που μπορούσε εύκολα ο γερανός να βρεθεί σε χαράδρα βάθους 200 μέτρων και να σκοτωθούμε.

Εδώ ο Ανδρέας Τρομάρας περίπου 19 χρόνων Μηχανικός σε ένα μεγάλο συνεργείο του Πειραιώς και αργότερα ιδιοκτήτης δικού του συνεργείου στη ίδια πόλη με άλλα περίπου 40 κινητά συνεργεία στην Πελοπόννησο και Αττική

Όταν φτάσαμε στο τσομπανοχώρι Πεύκο ήταν ένα επίπεδο μέρος με μεγάλα πλατάνια όπου ο στρατός είχε κατασκευάσει πέτρινες βρύσες που το νερό έβγαινε από πυγές και ήταν παγωμένο αλλά δεν υπήρχε ψυχή εκεί . Σταματήσαμε να πιούμε νερό να ξεκουραστούμε και να ξεκουράσω λίγο τη μηχανή .

Σε όλη τη διαδρομή οι πλαγιές και τα υψώματα ήταν διάσπαρτα με πολυβολεία των ανταρτών και παντού ναρκοπέδια για να προστατεύονται. Όλα τα πολυβολεία ήταν κατασκευασμένα από δέκα και παραπάνω σειρές από κορμούς δένδρων . Απορούσα πως μπόρεσαν και τα κουβάλησαν σ' εκείνα τα σημεία που ήταν τόσο απότομα που ούτε κατσίκι δεν μπορούσε ν' ανεβεί και όλοι οι κορμοί ήταν καρφωμένα μεταξύ του με ειδικά καρφιά (Π). Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ανθυπολοχαγού οι ρουκέτες των αεροπλάνων Spit Fire δεν μπορούσαν να εισχωρήσουν στο εσωτερικό τους

Σε μία περιοχή κάπως πεδινή είδα μία έκταση πολλών στρεμμάτων με φράουλα τα οποία είχαν φυτρώσει μόνα τους αλλά δεν τολμήσαμε να μπούμε μέσα να κόψουμε για να μη πατήσουμε καμία νάρκη .

Σχεδόν ήμασταν στη κορυφή του Γράμου και λίγο πριν από το χωριό αφήσαμε τον ανθυπολοχαγό και πήγαμε ακόμα λίγα χιλιόμετρα να μου δείξει ο Αντρέας ένα τεράστιο λάκκο μήκους ενός περίπου χιλιομέτρου και πολύ βαθύ . Αυτοκίνητο δεν κατέβαινε αλλά είχε κατσικόδρομους και μέσα έμεναν μερικοί βοσκοί στις καλύβες τους .

Όσο δύσκολη ήταν η ανάβαση άλλο τόσο δύσκολη ήταν και η κατάβαση . Τα φρένα δεν ήταν και τόσο χρήσιμα σε δρόμο με χοντρά χαλίκια και υποχρεωτικά κατέβαινα με πολύ μικρή ταχύτητα μέχρι σχεδόν το Νεστόριο. Εκεί σταματήσαμε να πιούμε κάτι και στη συνέχεια το βραδάκι ήμασταν στο συνεργείο.

Ενώ Θαυμάζαμε τα πολυβολεία των ανταρτών την τέχνη και τον κόπο να τα κατασκευάσουν. Μετά από λίγες μέρες με διαταγή του συνταγματάρχη πεζικού όπου ανήκαμε και πρόταση του αφεντικού μας, πήγα άλλες δύο-τρεις φορές εκεί για να κατεδαφίσω τα πολυβολεία, αυτά που μπορούσε να τα πλησιάσει ο γερανός και ήταν λίγα αυτά και να μεταφέρω τους κορμούς σε ένα ξυλουργείο της Καστοριάς .

Το γκρέμισμα ήταν εύκολο. Βεβαιωνόμασταν πρώτα ότι δεν ήταν παγιδευμένα και δεν ήταν ναρκοπεδημένα . Μετά δέναμε όλο το πολυβολείο με το συρματόσχοινο και με το μπροστινό βαρούλκο το τραβούσαμε με σιγανή ταχύτητα και σε δύο λεπτά ήταν διαλυμένο. Μετά με τη χρήση του γερανού τα φορτώναμε και τα μεταφέραμε στο ξυλουργείο . Τώρα τι τα έκαναν τα ξύλα και πού πηγαίνανε μετά, χαμπάρι δεν είχα . Πάντως οι ξυλέμποροι αρκετές φορές μας τάισαν μπριζόλες με ρετσίνα και ουζάκι στην υγεία των ανταρτών που τα είχαν κόψει στα μέτρα τους .

Επίσης καλά φαγητά τρώγαμε και στο εστιατόριο του Γιάννη Κλιτσίδα που ήταν καλοί φίλοι με το αφεντικό μας και είχαν καλές οικογενειακές σχέσεις έτσι με την ευκαιρία αυτή κι εγώ ήμουν πάντα μαζί τους

Δεν ξέρω γιατί αλλά η πεθερά του η γυναίκα του κι αυτός με συμπάθησαν και πάντα με παίρνανε μαζί τους .Ίσως επειδή έτυχε στη Θεσσαλονίκη το σπίτι τους να είναι δίπλα από το σπίτι της πρώτης εξαδέλφης του πατέρα μου ,εκεί επί κατοχής έμενα όταν πήγαινα στο γυμνάσιο και έλεγαν ότι με ήξεραν από τότε .Εγώ όμως δεν θυμώμουν τίποτα.

Εδώ η νεώτερη Καστοριά όταν την επισκέφτηκα το 1994

Η Βάφτιση

Αυτή η βάφτιση ήταν ιδιαίτερα διαφορετική από τις συνηθισμένες και έγινε κάτω από ειδικές συνθήκες.

Ο φίλος εστίατορας του αφεντικού μου Γιάννης Κλιτσίδης και η οικογένειά του καταγόntonταν από το χωριό Κρυσταλλοπηγή που είναι περί τα 30 χιλιόμετρα βόρεια της Καστοριάς και απέχει δύο χιλιόμετρα από τα σύνορα της Αλβανίας. Το χωριό το εγκατέλειψαν το 1940 με τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο. Στο διάστημα της κατοχής και στη συνέχεια με τον εμφύλιο δεν ήταν μέρος για να κατοικηθεί.

Ο Γιάννης όμως έδωσε υπόσχεση όταν παντρευτεί και κάνει παιδί να το βαφτίσει στο χωριό του την Κρυσταλλοπηγή αλλά όλες αυτές οι περιοχές τότε είχαν κηρυχθεί εμπόλεμες και οι πολίτες, αυστηρά, δεν είχαν καμία πρόσβαση. Αλλά όπως λέμε πάντα είναι....Στη ζωή είναι ποιόν ξέρεις.....κλπ.

Το αφεντικό μίλησε με τον συνταγματάρχη, ο συνταγματάρχης μίλησε με το Μέγαρχο αυτός δεν ξέρω αν μίλησε με κανέναν άλλον, μπορεί να ρώτησε τη γυναίκα του και δόθηκε ειδική άδεια να πάμε.

Το αφεντικό μου είπε να ετοιμάσω το φορτηγό GMC και στις 15 Αυγούστου φορτώσαμε τα φαγητά, τα μεζεδάκια το γραμμόφωνο βαλιτσάκι, τον παπά τον ψάλτη με την κολυμπήθρα και τα εργαλεία του και τους κοντινούς συγγενείς (καμιά τριανταριά) και αναχωρήσαμε νωρίς το πρωί. Ακολουθήσαμε τον κεντρικό δρόμο που οδηγεί προς την Φλώρινα. Στο χωριό που ο δρόμος στρίβει αριστερά για την Κρυσταλλοπηγή στο φυλάκιο μας περίμενε ένα τζίπ με έναν λοχαγό ο οποίος πήρε την γραπτή άδεια και μας συνόδευσε μέχρι το «χωριό». Τελείως ακατοίκητο και καταστραμμένο. Η εκκλησία δεν είχε οροφή και μέσα υπήρχαν κρεβάτια με στρώματα ματωμένα, επίδεσμοι και άλλα πράγματα γιατί είχε χρησιμοποιηθεί από τους αντάρτες σαν νοσοκομείο.

Ένα θέαμα πολύ θλιβερό. Ένα χωριό σε τόσο ωραίο μέρος δίχως ανθρώπους. Ευτυχώς υπήρχαν τα πλατάνια στην αυλή και κάτω από τη σκιά τους δροσιστήκαμε λίγο γιατί έκανε και πολύ ζέστη και για παρέα είχαμε τα πουλιά και αργότερα ένα αδέσποτο σκυλί που φαινόταν να είναι πεινασμένο.

Καθαρίσανε την εκκλησία όλοι μαζί και ο παπάς με τον ψάλτη έστησαν προσωρινά τα εικονίσματα και στα γρήγορα τελέσανε το μυστήριο της βάφτισης .Όχι βέβαια όπως θα έπρεπε να γίνει αλλά τουλάχιστον έγινε στο χωριό του Γιάννη όπως το είχε τάξει .

Τα υπόλοιπα ήταν όλα καλά οργανωμένα .Στρώσανε κάτω από το πλάτανο τις κουβέρτες τα φαγητά , τα ποτά και το γραμμόφωνο με τα ωραία τραγούδια και έγινε ένα γλέντι καστοριανό και αξέχαστο .

Εγώ λίγο παραβίασα τον κανονισμό του στρατού αλλά και των δικών μου αρχών και ήπια λίγο παραπάνω ούζο ,έκατσα στον ήλιο για λίγη ώρα και ξαφνικά ζαλίστηκα τόσο πολύ που έβλεπα τον πλάτανο να κρέμεται ανάποδα στον ουρανό .

Η κυρ' Αλίκη στεναχωρέθηκε, πως θα οδηγούσα στο γυρισμό; .Ο άντρας της ο Μανόλης εκτός από τζιπ και $\frac{3}{4}$ δεν οδηγούσε μεγάλα αυτοκίνητα. Αλλά έλπιζα μέχρι τις 6 το απόγευμα θα ήμουν καλύτερα, όμως η κατάστασή μου δεν βελτιώθηκε και πολύ αλλά τους είπα να φορτώσουνε τα πράγματα και μετά να με ανεβάσουνε στο τιμόνι, γιατί ήταν ψηλά και δεν μπορούσα ν' ανέβω και όλα θα πήγαιναν καλά. Καταλάβαινα ότι ένα μέρος του μυαλού μου έλεγχε την ικανότητα της οδήγησης μου και την ευθύνη που είχα για τόσους επιβάτες να μη πάθουν τίποτα .

Τελικά έβαλα μπρος και ξεκινήσαμε. Δίπλα μου έκατσε το αφεντικό για να είναι σίγουρος ότι ήμουν εντάξει και η κυρ' Αλίκη μου έλεγε που ήταν τα χαντάκια οι λακκούβες οι χαράδρες και οι απότομες στροφές . Είχε αυτή τη συνήθεια όπως όλες οι γυναίκες

Τελικά φτάσαμε στην Καστοριά δίχως κανένα πρόβλημα και σε όλη την διαδρομή εκτός από του χωρικούς με τα γαϊδουράκια τους ή τα αλογόκαρά τους δεν είχε στο δρόμο αυτοκίνητα ιδιωτικά και τρακτέρ και οι δρόμοι ήταν τόσο χάλια που κανείς δεν μπορούσε να τρέξει πάνω από 30 χιλ. την ώρα .

Το συνεργείο μας ήταν ακριβώς απέναντι από τη πόλη και βλέπαμε τα ωραία αρχοντικά σπίτια . Μία Κυριακή ο Αλτιμπαρμάκης εγώ και άλλοι δύο αποφασίσαμε να κάνουμε μία σχεδιά με καμιά εικοσαριά παλιές φουσκωμένες σαμπρέλες για να πάμε στην απέναντι μεριά. Κάναμε και 4 κουπιά από ξύλα ,δέσαμε τις σαμπρέλες την μία με την άλλη με σχοινιά ,ντυθήκαμε καλά για να πάμε και στην εκκλησία . Ανεβήκαμε επάνω και οι άλλοι μας σπρώξανε στη λίμνη και αρχίσαμε με τα πρόχειρα κουπιά να απομακρυνόμαστε στα ήσυχα νερά της λίμνης .

Όταν φύγαμε καμιά διακοσαριά μέτρα ένας έκανε ν' αλλάξει λίγο τη θέση του και ξαφνικά οι σαμπρέλες τινάχτηκαν στον αέρα και εμείς βρεθήκαμε μέσα στη λίμνη . Προσπαθήσαμε να ξανανεβούμε αλλά ήταν αδύνατον και έτσι πήραμε το δρόμο της επιστροφής κολυμπώντας. Αλλά σε ένα σημείο κοντέψαμε να πνίγουμε όλοι όταν πέσαμε σε μέρος που είχε αυτά τα ινώδη χόρτα που φυτρώνουν εκεί και μπερδεύονται στα χέρια και στα πόδια .Ξέραμε όμως το κόλπο που ήταν να κάνουμε κινήσεις πολύ σιγανές και μόνο με τα χέρια και στην επιφάνεια του νερού .Έτσι βγήκαμε έξω σαν βρεγμένες γάτες .είχαμε και την καζούρα των άλλων . Χαλάσανε τα ρολόγια μας, τα χαρτονομίσματα και οι φωτογραφίες μας. Μία άλλη φορά που πήγαμε ήταν με το «καράβι» του αμπελοουργού που ήταν δίπλα μας .Στη Καστοριά τις βάρκες τις λενε (καράβια) και δεν έχουν καρίνα . Η λίμνη είχε άφθονο και νόστιμο ψάρι που δεν μας έλειψε όσο καιρό ήμασταν εκεί

Ο Μανόλης Αλτιπαρμάκης ήταν ερωτευμένος με μία ωραία κοπέλα από την Καστοριά που την λέγανε Αλίκη και πάνω στο αυτοκίνητό του στο μουσαμά είχε γράψει το όνομά της (Η ΑΛΙΚΗ ΜΟΥ). Ε ,είδα και γώ αυτόν και αποφάσισα να βάλω κι εγώ το όνομα της δικής μου κοπέλας που ήταν στον Πειραιά και έβαλα (Η ΠΟΠΗ ΜΟΥ) .Έτσι διαφημίζαμε και τα κορίτσια μας.

Το μοναδικό είδος βάρκας της λίμνης της Καστοριά που το λενε (Καράβι).

Το Αφεντικό ήξερε ότι δεν είναι για τη γυναίκα του η Αλίκη, και για τη δική μου Πόπη δεν τον πείραζε πολύ .Τότε ήταν μόδα οι οδηγοί του στρατού να βάζουν ονόματα και άλλα μπιχλιμπίδια και λόγω των επιχειρήσεων δεν έκαναν παρατηρήσεις . Αλλά όταν ο συνταγματάρχης είδε τις επιγραφές έστειλε χαμπέρι στο αφεντικό μας να σβηστούν αμέσως οι σαχλαμάρες μας αλλιώς θα μας χάριζε από 20 μέρες φυλάκιση .

Αυτό έγινε αμέσως .

Τελικά στην Καστοριά περάσαμε περίπου τρεις μήνες υπέροχα το μόνο που δεν σώθηκαν ήταν οι φωτογραφίες μου γιατί χάλασαν από το πέσιμο στη λίμνη.

Κατά τον Σεπτέμβριο μετακινηθήκαμε στο Βαθύλακο Κοζάνης. Εκεί η Μεραρχία θα έκανε ασκήσεις και έπρεπε το συνεργείο μας να ακολουθήσει τους λόχους μεταφορών. Κατασκηνώσαμε σε έναν ερημότοπο που η ζέστη ήταν ανυπόφορη αλλά βρήκαμε καιρό να πηγαίνουμε στα Πετρανά και στα Σέρβια για διασκέδαση.

Σέρβια 1950. Εδώ με μία παρέα με ντόπιους φίλους σε μία εκδρομή έξω από τα Σέρβια όπου διασκεδάσαμε με το μπουζούκι και την κιθάρα Διακρίνομαι με τον μπερέ πίσω από την σύζυγο του κιθαρίστα .

Κι 'εδώ περάσαμε καλά . Εμείς τουλάχιστον. Το πεζικό όταν τελείωσε τις ασκήσεις που έπρεπε να κάνουν ήρθε διαταγή από το Γενικό Επιτελείο Στράτου η 10^η Μεραρχία να μετακινηθεί στις Σέρρες.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Οι ετοιμασίες άρχισαν μερικές μέρες πριν αλλά πρώτα άρχισε να μετακινείται το πεζικό με τα φορτηγά των λόχων μεταφορών μετά τα μηχανοκίνητα, οι διαβιβάσεις και τελευταία τα δύο συνεργεία της Μεραρχίας. Μπροστά το μεγάλο συνεργείο 225 ΣΕ και τελευταία εμείς το 35 ΕΣΕ (ελαφρό συνεργείο επισκευών).

Η φάλαγγα που αποτελείτο από 35 περίπου αυτοκίνητα επεκτεινόταν για περίπου ένα χιλιόμετρο και η πορεία μας μέχρι το χωριό Πυγή και Μ. Σουμελά ήταν ομαλή.

Μπροστά ήταν το αφεντικό με το $\frac{3}{4}$ και την οικογένειά του και με επαγγελματία οδηγό τον Σερραίο Θανάση Κελεμένη . Ήταν όλο χαρά που θα πήγαινε κοντά στη γυναίκα του που ήταν και νιόπαντροι .

Τον γερανό ,το μηχανουργείο και τα άλλα 2 GMC και την αποθήκη ανταλλακτικών τα οδηγούσαν μηχανικοί αλλά δεν είχαν άδειες οδήγησης . Ιδιαίτερα την αποθήκη και το μηχανουργείο που ήταν ψηλά και βαριά οχήματα οι οδηγοί ήταν άπειροι με τη χρήση των ταχυτήτων..

Όταν πήραμε την κατηφόρα προς τη Βέροια τελευταίος στη φάλαγγα ήμουν εγώ και μπροστά μου είχα την αποθήκη που οδηγούσε ο γέρο Γερμενής που δεν είχε οδηγήσει τέτοιο όχημα πριν .

Ενώ κατεβαίναμε την μεγάλη κατηφόρα με στροφές και με χαμηλή ταχύτητα, ξαφνικά είδα η αποθήκη μπροστά μου να αναπτύσσει ταχύτητα που δεν έπρεπε .Τη μία κλειστή στροφή κατάφερε και την πήρε αλλά όταν έφτασε στην ανοιχτή στροφή και δεξιά μια μεγάλη χαράδρα δεν μπόρεσε να την πάρει και το όχημα εξαφανίστηκε πέφτοντας στο κενό .

Όταν φτάσαμε σ' εκείνο το σημείο κατεβήκαμε με τον Ανδρέα Τρομάρα και είδαμε από την άκρη του δρόμου η αποθήκη να είναι τελείως αναποδογυρισμένη και όλοι οι τροχοί με τα διαφορικά τους να λείπουν πεσμένα πιο κάτω στη χαράδρα . Δεν βλέπαμε όμως τον αποθηκάριο και τον Γερμενή και σκεφτήκαμε ότι θα είχαν σκοτωθεί.

Κατεβήκαμε την απότομη πλαγιά και όταν φτάσαμε εκεί κοντά είδαμε και τους δύο να κάθονται σε μία πέτρα και να καπνίζουν . Τους αγκαλιάσαμε και όλοι μαζί κλαίγαμε .Είχανε κάτι μικροτραύματα και λίγα υγρά μπαταρίας είχαν χυθεί στο πρόσωπό τους τα οποία σκουπίσαμε με τα κάτουρα μας για να μη πάθουν εγκαύματα .

Όταν ανεβήκαμε επάνω στο δρόμο είχε σταματήσει ένα λεωφορείο και όλος ο κόσμος κατέβηκε κάτω να δει το ατύχημα .Μετά όποιο αυτοκίνητο περνούσε σταματούσε και για μία στιγμή θα ήταν μαζεμένοι μέχρι και χίλια άτομα .

Δεν έφτανε το ένα ατύχημα παραλίγο θα είχαμε μεγαλύτερο όταν κάποιος απρόσεκτος αφού άναψε τσιγάρο πέταξε το αναμμένο σπίρτο πάνω στα χόρτα και σε λίγα λεπτά είχαμε τέτοια μεγάλη πυρκαγιά που ο πανικός του κόσμου και των λεωφορειούχων ήταν απερίγραπτος . Για μισή ώρα όλοι έπεσαν με τα μούτρα να σβήσουν τη φωτιά και τα κατάφεραν.

Όταν είδε ο διοικητής μας ότι δεν τον ακολουθήσαμε γύρισε πίσω να δει, και όταν αντίκρισε την αποθήκη στη χαράδρα έτρεμε από σύγχυση και για την ευθύνη που είχε τώρα να απολογηθεί στους ανωτέρους του .

Με αρκετή καθυστέρηση ειδοποιήθηκε ο διοικητής του μεγάλου συνεργείου που έστειλε δύο μεγάλους γερανούς και μία πλατφόρμα . Με μεγάλη δυσκολία έφεραν επάνω στο δρόμο την αποθήκη και μετά επάνω στην πλατφόρμα αφού η συγκοινωνία κόπηκε για δύο ώρες περίπου και οι θεατές δεν ήταν και λίγοι που λέγανε τι να κάνουμε.

ΣΤΙΣ ΣΕΡΡΕΣ

Με το ατύχημα που είχαμε καθυστερήσαμε πάνω από τρεις ώρες και στις Σέρρες φτάσαμε σχεδόν νύχτα και κουρασμένοι από την ταλαιπωρία αυτή .

Το καταστραμμένο όχημα το φέραμε μέσα στις εγκαταστάσεις του συνεργείου και αποφασίστηκε να το ανακατασκευάσουμε οι ίδιοι και να μη το βγάλουμε BLR (Beyond Local Repair) όπως το έλεγαν τότε και να το στείλουμε στα Εργοστάσια Βάσεως που ήταν στα Λιόσια των Αθηνών . Αυτό για να μη το μάθει το Επιτελείο και ζητήσει ευθύνες προφανώς.

Στις Σέρρες πήγαινα για πρώτη φορά και ήμουν χαρούμενος που θα γνώριζα τον πρώτο εξάδελφο του πατέρα μου τον Φίλιππα Καραμπέτσογλου ή Κολοκοτρώνη, τον συνομήλικό μου και τις δύο ξαδέρφες μου . Μετά από μερικές μέρες πήγα και τους βρήκα αλλά όλοι ήταν στα μαύρα . Με μεγάλη θλίψη και κλάματα μου είπαν ότι πενθούσαν τον 19χρονο γιο τους. Και μου είπαν ότι:

Δύο μήνες πριν τελειώσουν οι επιχειρήσεις οι αντάρτες απήγαγαν τον γιο τους και τον πήγαν πάνω στα βουνά κοντά στα σύνορα της Βουλγαρίας . Εκεί σε μία επιχείρηση που έκαναν τα ΛΟΚ σκοτώσανε περίπου τριάντα αντάρτες και αντί να φέρουν κάτω τα

πτώματά τους έφεραν μόνο τα κεφάλια τους τα οποία αραδιάσανε στις σκάλες της Εθνικής Τράπεζας των Σερρών και καλέσανε αυτούς που είχαν παιδιά στο βουνό να έρθουν και να αναγνωρίσουν τα κεφάλια των παιδιών τους . Και όπως έμαθα.

Έτρεξε και ο θείος μου να δει αν ήτανε εκεί και το κεφάλι του γιου του. Με μεγάλη φρίκη είδε το κεφάλι του γιου του εκτεθειμένο επάνω στα μαρμάρινα σκαλοπάτια και λιποθύμησε επί τόπου . Απαίτησε να πάρει τουλάχιστον το κεφάλι για να του κάνουν την κηδεία αλλά δεν του το δώσανε και ποτέ δεν έμαθε τι το έκαναν .

Όλη η οικογένεια ήταν τόσο τραγικά συγκλονισμένοι και τραυματισμένοι στη ψυχή που δεν μπορούσαν να παρηγορηθούν με τίποτα.

Τέτοιες θηριωδίες γινόντουσαν και από τις δύο παρατάξεις και κανένας Έλληνας δεν πρέπει να είναι υπερήφανος για τέτοιου είδους πράξεις

Βέβαια το γεγονός αυτό επηρέασε τρομερά κι έμένα και τους γονείς μου ,όταν τους το είπα αμέσως ήρθε η μητέρα μου να του δει , να τους παρηγορήσει και να μοιραστεί τον πόνο τους

Είμαι σίγουρος ότι οι Σερραίοι που έζησαν αυτές τις καταστάσεις να θυμούνται καλά το γεγονός αυτό που συγκλόνησε τότε όλη την πολιτισμένη κοινωνία της πόλης.. Η ζωή όμως συνεχιζόταν με τον τότε ρυθμό που τέτοια περιστατικά δυστυχώς γίνανε και σημάδεψαν λίγο πολύ τις ψυχές όλων μας .

Το συνεργείο μας ήταν μπαίνοντας στη πόλη ερχόμενος από την Θεσσαλονίκη αριστερά. και γειτονεύαμε με τα σπίτια των κατοίκων με ένα κοντό συρμάτινο φράκτη . Εδώ είχαμε για δωμάτια μεταλλικά τόνι δίχως θέρμανση και το κρύο ήταν τσουχτερό και τις επισκευές τις κάναμε έξω στην ύπαιθρο .Το πρώτο πράγμα που κάναμε ήταν να επισκευάσουμε την αποθήκη με τα ανταλλακτικά .

Εδώ είχα και την ευκαιρία να βρω και παλιούς συμμαθητές μου από την Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης Τον Γιάννη Διαμαντόπουλο (Σπάρο) και τον Θεμιστοκλή Χατζηακώβου (Σεφ) και έναν που αποφοίτησε πριν από τον πόλεμο ,τον Μπαμπατζάνη .

Σέρρες 1951. Εδώ σε μία συνάντηση με τους παλιούς συμμαθητές μου Θεμιστοκλή Χατζηακώβου και Γιάννη Διαμαντόπουλο και επάνω στο ¾ με τους μαθητευόμενους Σάββα και Μακαρόνα.

Στις Σέρρες είχαμε και ένα άλλο θλιβερό γεγονός.. Μέσα στο συνεργείο μας είχαμε μία βρύση που έπαιρναν νερό και οι γείτονές μας. Μία μέρα ήρθε να πάρει νερό μία γριά που φορούσε βράκες που το σκυλί μας η Χρύσα φαίνεται ότι δεν την συμπάθησε ώρμηξε και την ξέσκισε κυριολεκτικά αλλά και την δάγκασε σε πολλά μέρη του σώματός της .

Τρέξαμε και την γλιτώσαμε ίσως και από βέβαιο θάνατό και αμέσως την μεταφέραμε στο ιατρείο του στρατού που της πρόσφεραν τις πρώτες βοήθειες. .

Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ

(της σκύλας)

Μετά από το ατυχές περιστατικό με το σκυλί ο Γιατρός(ταγματάρχης) έδωσε εντολή να σκοτώσουμε την (Χρύσα).Όλοι μας ήμασταν αναστατωμένοι ,ακόμα και το σκυλί κατάλαβε από τις κινήσεις και τις κουβέντες μας ότι είχε κάνει κακό στην γιαγιά .Πήγε και κρύφτηκε κάτω από τα αυτοκίνητα . Ο διοικητής πρότεινε έναν-έναν αλλά κανένας μας δεν τολμούσε να πάρει το όπλο και να την σκοτώσει .Ο Αλτιμπαρμάκης που ήταν ο προστάτης της έφυγε για να μη δει. Τελικά ο Θανάσης πιο τολμηρός, όταν πήγε να την πιάσει και να την πάει σε ένα καταφύγιο που ήταν εκεί κοντά άρχισε να ουρλιάζει να κλαίει και να μη θέλει να βαδίσει. Ράγισε η καρδιά όλων μας από το φρικτό αυτό θέαμα να τραβάει το σκυλί με το ζόρι για εκτέλεση. Ήταν βέβαια διαταγή ανωτέρων και έπρεπε να εκτελεστεί, όπως εκτελούσαν και τους ανθρώπους .Με τη βοήθεια άλλου στρατιώτη την πήγαν στο χαράκωμα και με μια τουφεκιά τιμώρησαν το σκυλί με θάνατο γιατί δάγκασε τη γιαγιά .

Χάρηκα που βρήκα και τους συμμαθητές μου τον Γιάννη Διαμαντόπουλο τον (Σπάρο. Έτσι ήταν το παρατσούκλι του) και τον Θέμη Χατζηακώβου τον Σεφ (παρατσούκλι). Με τον Σπάρο ταιριάζαμε περισσότερο. Όποτε πήγαινα στο σπίτι του ήταν εκεί, διότι δεν δούλευε, και η μητέρα του και ο πατέρας του ήταν πολύ καλοί και φιλόξενοι. Κάθε φορά που πήγαινα έπρεπε να με καλέσει μέσα να με κεράσει γλυκό και πολλές φορές μας μαγείρευε να φάμε μαζί.

Ανήκαν στην Ευαγγελική εκκλησία και ο πατέρας του ήταν ιεροκήρυκας στην Αγγλική και Ελληνική γλώσσα και έπαιζαν όλοι τους το αρμόνιο. Όταν ήμασταν στην Αμερ. Γεωργ. Σχολή ο Γιάννης έπαιζε το αρμόνιο κάθε Κυριακή βράδυ γιατί είχαμε το εκκλησίασμα της Ευαγγελικής εκκλησίας με τον διευθυντή κ. Χάους ως ιερέα .

Κάθε φορά που έπαιρνα ένα όχημα για να το δοκιμάσω περνούσα και από τον Σπάρο. Τον έπαιρνα και πηγαίναμε για οδήγηση στα γύρω χωριά . Καμιά φορά περνούσαμε και από τον Σεφ τον Θέμη και όταν τον βρίσκαμε να μη δουλεύει τον παίρναμε κι αυτόν μαζί μας και πηγαίναμε στις γύρω περιοχές για κανένα ουζάκι με καλό μεζέ

Η πόλη αυτή ήταν ωραία και αρκετά μεγάλη με μεγάλη κίνηση στο εμπόριο. Είχε δε και καλή κοινωνική ζωή. Οι κινηματογράφοι, τα εστιατόρια ,τα καφενεία ζαχαροπλαστεία και τα κέντρα διασκέδασεων ήταν γεμάτα και ιδιαίτερα τις Κυριακές. Ο κεντρικός δρόμος γέμιζε από κόσμο να κάνει βόλτες που έφτανε μέχρι τον σιδ, σταθμό που ήταν περί τα δύο χιλιόμετρα .

Την περίοδο εκείνη θυμάμαι ο πόλεμος στη Κορέα ήταν στην ακμή του. Η Ελλάδα είχε στείλει μία μονάδα κληρωτών να βοηθήσει τους Αμερικάνους να νικήσουν τους Κορεάτες. Μερικά άλλα κράτη είχαν στείλει στρατεύματα για τον πόλεμο αυτό, όπως η Τουρκία κλπ..

Μία μέρα ένας ανθυπολοχαγός πέρασε από το συνεργείο, διαφήμιζε και ζητούσε για εθελοντές ..Μας είπε πως εκτός από τον δικό μας μισθό οι Αμερικάνοι πλήρωναν καλά άλλον έξτρα μισθό και όσοι πηγαίνουν και γυρίζουν ζωντανοί έχουν πολλά δολάρια, μερικά παράσημα και καλές κρατικές δουλειές..

Η προσφορά τους ήταν ελκυστική .Ο Μανόλης κι εγώ το κουβεντιάσαμε το θέμα και σκεφτήκαμε ότι εμείς ήμασταν τεχνικοί και δεν θα παίρναμε μέρος στις μάχες (έτσι μας είπε) με τους Κορεάτες και θα ήμασταν κάπου στα μετόπισθεν μέσα σε καμιά πόλη και θα ήταν καλά να πάμε για έξι μήνες η και για ένα χρόνο για να λύσουμε και το οικονομικό αλλά να βουλευτούμε κι' από δουλειά, να δούμε και την Κορέα και την Ιαπωνία που πήγαιναν εκεί για διακοπές...

Είπαμε στον Ανθυπολοχαγό να έρθει την άλλη μέρα για να το σκεφτούμε.

Ο Μανόλης το σκέφτηκε πιο γρήγορα και απέρριψε την ιδέα να πάει γιατί ήθελε ακόμα λίγους μήνες ν' απολυθεί και ήθελε να πάει κοντά στους γονείς του στη Νέα Μάκρη και να επιδοθεί στα κτήματά τους που είχαν αμπέλια. Εγώ ήθελα να πάω περισσότερο για περιπέτεια να δω και άλλα μέρη και όταν βρήκα την ευκαιρία πήγα να το συζητήσω και με το αφεντικό μου διότι έπρεπε να υπογράψει κι αυτός την αίτησή μου. Μόλις του είπα. «Ξέρεις αφεντικό ένας ανθυπολοχαγός πέρασε και ρωτούσε αν θέλουμε να πάμε στην Κορέα κλπ.» Κατάλαβε τι ήθελα να πω και αρκετά ενοχλημένος μου λέει. «Ξέρω τι θέλει ο ανθυπολοχαγός αλλά απ' εδώ δεν πρόκειται να πάει στην Κορέα κανένας». «Την άλλη εβδομάδα φεύγουμε όλο το συνεργείο για το Κιλκίς». «Εάν τολμήσεις και γραφτής θα σε περιλάβω στο ξύλο και θα σε κάνω αγνώριστο... βλάκα ...ηλίθιε....μαλάκα.....Και γω νόμιζα ότι είσαι έξυπνος, μπουμπούνα.» «Ρε η μάνα σου και ο μπαμπά σου σε έχουν έναν και περιμένουν στα γεράματά τους να είσαι μαζι τους ...Άντε χάσου από μπροστά μου και δεν υπογράφω εγώ την καταδίκη σου .Έτσι;» Αυτά μου έψαλε ο κυρ Μανόλης

Έφυγα σαν βρεμένος γάτος και ντροπιασμένος που τον έκανα να θυμώσει τόσο πολύ. Ποτέ δεν μου είχε μιλήσει με τέτοιο τρόπο γιατί ήμασταν πολύ καλοί φίλοι ,είχε γνωρίσει και τους γονείς μου κάποτε που πήγαμε στη Θεσσαλονίκη αλλά η γυναίκα του η κυρά Αλίκη ήταν Θεσσαλονικιά και έμεναν όπως είπα δίπλα από το σπίτι της θείας μου με τους πολλούς κοριούς εκεί που έκανα φροντιστήριο ήξεραν και τους συγγενείς μου

Στενοχωρήθηκα και σκέφτηκα ότι για να μου μιλήσει έτσι είχε δίκαιο . Ήξερε τι έλεγε, και ήθελε να με προστατεύσει .Και μου φαίνεται ότι έκανε καλά διότι ή Αποστολή εκείνη που πήγε τότε δεν γύρισαν πίσω παρά μόνο καμιά δεκαριά .

Στις Σέρρες περάσαμε και καλά και άσχημα αλλά η 10^η Μεραρχία κάλυπτε και την περιοχή του Κιλκίς και έπρεπε να μετακινηθούμε εκεί για να εξυπηρετούμε και τον λόγο μεταφορών που ήταν εκεί .

Στο Κιλκίς

Η μετακίνηση στο Κιλκίς ήταν πιο εύκολη, είχαμε επισκευάσει και την κινητή αποθήκη ανταλλακτικών και ήμασταν πλήρες συνεργείο . Ήταν αρχές του 1951 και έκανε πολύ κρύο και χιόνια σε όλα τα μέρη . Ο στρατώνας ήταν παλιός κοντά στην αγορά πάνω στον κεντρικό δρόμο και το ίδιο μέρος με τον λόχο μεταφορών όπου δεν υπήρχαν αρκετές ευκολίες, όπως ντους και αρκετά αποχωρητήρια ,ένα αποχωρητήριο για τριακόσια άτομα, πού να φτάσει, ιδίως το πρωί; Παίρναμε το ¾ και πηγαίναμε έξω στα χωράφια και κοπρίζαμε τους αγρούς .Ήταν φυσική ανάγκη και έπρεπε κάπου να τα κάνουμε .Δεν ήταν μόνο οι Γερμανοί στρατιώτες που τα κάνανε όπου νάναι .Τα κάναμε κι εμείς

Κιλκίς 1951. Μερικά μέλη του συνεργείου μπροστά στο όχημα μηχανουργείο. Επάνω είναι ο Νιόνιος και από αριστ. Λευτέρης, Μουτάφης, Διονύσης. Το αφεντικό. Μανόλης, Τάσος (Εγώ) και ο Ανδρέας. Κάτω Παναγιώτης και οι τρεις μαθητευόμενοι

Η αγορά ήταν μικρή αλλά είχε αρκετή κίνηση .Εκτός από εμάς υπήρχε και ένα τάγμα πεζικού και μία μονάδα αρμάτων και όλος ο στρατός έδινε ζωή στην πόλη .

Μία μέρα ήρθε στο συνεργείο μας ένα νεαρό παιδί κάπου 16 χρονών από το χωριό Μεταλλικό και ζήτησε δουλειά σαν μαθητευόμενος .Ο Διοικητής μας δεν έφερε αντίρρηση ήθελε βοηθούς και μας είπε να τον πάρουμε ,αλλά ήταν δίχως μισθό μόνον φαγητό, απ' αυτό που τρώγαμε και μισ Έμενε μαζί μας και καμιά φόρμα της δουλειάς.

Ήταν εργατικός, φρόνιμος, υπάκουος και δούλευε καλά και είχε όρεξη να μάθει την τέχνη. Μετά από μερικές μέρες τον πήρα εγώ κοντά μου για να με βοηθήσει ν' αλλάξουμε ένα κιβώτιο ταχυτήτων και στη κουβέντα που κάναμε τον ρώτησα για το χωριό του.

Είχα πάει εκδρομή εκεί το 1938 με το δημοτικό σχολείο μας στις πυγές με τα μεταλλικά νερά και ήθελα να μάθω αν ακόμα είχαν νερό .Μετά ρώτησα να μάθω για την οικογένειά του και με τι δουλειά ασχολούνται εκεί κλπ. Ήμασταν καθισμένοι μέσα στο αυτοκίνητο

και λύνουμε ορισμένα πράγματα πρώτα. Όταν άρχισε να μου διηγείται ο Κώστας (έτσι τον λέγανε) για την οικογένεια του που συγκινήθηκα πάρα πολύ.

Μου είπε ότι ο πατέρας του ήταν άρρωστος από φυματίωση και ήταν σε ένα σανατόριο της Αθήνας. Είχε έναν μεγαλύτερο αδελφό 18 χρονών που τον έλεγαν Γιάννη και αυτός δουλεύει που και που σαν πλανόδιος μανάβης και συντηρούσε την οικογένεια και άλλον έναν αδελφό 8 χρ. και δύο αδελφές 6 και 4 ετών και εκεί σταμάτησε. Στη συνέχεια τον ρώτησα. «Καλά, τα άλλα αδέρφια σου πως τα λένε ;» Σταμάτησε λίγο και με αμηχανία μου λέει. «Κυρ Τάσο τα τρία αδέρφια μου δεν έχουν ακόμα όνομα γιατί είναι αβάφτιστα. Δεν τα βαπτίζει κανένας από το χωριό από φτώχεια και από την αρρώστια του μπαμπά μας, και το κακό είναι, επειδή δεν έχουν όνομα χριστιανικό δεν τα παίρνει στο σχολείο ο δάσκαλος αλλά και ο παπάς ακόμα δεν τα αφήνει να μπουν μέσα στην εκκλησία». Έμεινα άναυδος όταν το άκουσα αυτά που μου έλεγε το παιδί, και του λεω. «Είναι αλήθεια ρε Κωστάκη αυτά όπως τα λες ;»

Ορκίστηκε σ' όλα τα θεία και άρχισε πάλι να δουλεύει λίγο ταραγμένος .

Το βράδυ όταν βγήκαμε βόλτα έξω με τον άλλον δεκανέα, τον Ανδρέα Καλλέργη από τα Καμίνια Πειραιώς του είπα σχετικά τι μου αφηγήθηκε ο Κωστάκης και δεν τα πίστευε. Έκανα τη σκέψη να πάμε μέχρι το σπίτι του αφεντικού και να πούμε σ' αυτόν και στη κυρ' Αλίκη το δράμα αυτής της οικογένειας και αν μπορούμε να τα βαπτίσουμε και τα τρία εμείς, ένα ο καθένας και να κάνουμε ένα καλό στα παιδιά και στην οικογένεια..

Πήγαμε. και μόλις μας είδε το αφεντικό λέει. «Πάλι για 48ωρη άδεια ήρθατε; Δεν έχει». «Αν ήρθατε για καφέ ελάτε να μας κάνει η μαμά μου που κάνει καλούς καφέδες και η Αλίκη θα μας βγάλει από ένα γλυκό και να κουβεντιάσουμε».

«Αφεντικό για να κουβεντιάσουμε ήρθαμε εδώ και μάλιστα να σου πούμε ένα σοβαρό πράγμα.»

Τους είπα για την οικογενειακή κατάσταση του Κωστάκη και δεν πίστευαν αυτά που τους έλεγα.. Μας έστειλε να φέρουμε το παιδί στο σπίτι για να τα ακούσουν και από τον ίδιο. Όταν τα είπε ο ίδιος και τ' άκουσαν δάκρυσαν οι δύο γυναίκες και ζήτησαν όταν πάει το Σαββατοκύριακο στο σπίτι να πει στη μαμά του αν ήθελε να πάμε μία επίσκεψη στο σπίτι τους τη Δευτέρα για να μιλήσουμε μαζί της .

Τη Δευτέρα πήγαμε στο χωριό που απέχει περί τα 6-7 χιλιόμετρα από το Κιλκίς και συναντήσαμε εκεί όλη την φαμίλια και κουβεντιάσαμε να μάθουμε περισσότερα πράγματα. Μας είπαν ότι όλοι οι κάτοικοι ήταν πρόσφυγες από τον Πόντο και εγκαταστάθηκαν εκεί μετά από το 1917 και 1922 και τα χωράφια τους ήταν τελείως άγονα και μετά βίας έβγαζαν τον επιούσιο, αλλά μετά την αρρώστια του συζύγου της και με πέντε παιδιά η ζωή ήταν πολύ πιο δύσκολη και το χειρότερο ότι τα παιδιά της έμειναν αβάφτιστα λόγω φτώχειας και δεν βρισκόταν νονός η νονά να τα βαπτίσουν, γι' αυτό δεν τα δεχόντουσαν και στο σχολείο (Να κράτος να μάλαμα).

Η κυρ' Αλίκη πρότεινε αν ήθελε να τα βαπτίσουμε εμείς. Η γυναίκα κόντευε να λιποθυμήσει από την χαρά της. Δεν ήξερε τι να πει και πώς να μας ευχαριστήσει και έλεγε. «Αχ θεέ μου, ο θεός σας έστειλε εδώ να σώσετε τα παιδιά μου; Είναι σαν παράσιτα μέσα στο χωριό. Όλοι τα κοροϊδεύουν με άσχημα παρατσούκλια και δεν θέλουν να πάνε να παίξουνε έξω, βαφτίστετα και θα κάνετε ένα μεγάλο καλό.» Είχε ραγίσει η καρδιά όλων μας.

Όταν φύγαμε πήγαμε πάλι στο σπίτι του αφεντικού και κανονίσαμε η κυρά Αλίκη να βαφτίσει το μικρό κοριτσάκι εγώ το δεύτερο και ο Ανδρέας το μεγάλο αγόρι. Την άλλη μέρα κιόλας βγήκαμε στην αγορά να ψάξουμε για ρουχαλάκια και όλα τα απαραίτητα για

βαφτιστικά.. Κανονίσαμε ώστε στη βάφτιση να έχουμε και ζωντανή μουσική (Στρατολογήσαμε) από τον Λόχο Μεταφορών έναν που έπαιζε ακορντεόν και έναν που έπαιζε μπουζούκι. με καλεσμένους όλους του συνεργείου και οι 18 και όσους ήθελε να καλέσει η μητέρα των παιδιών .Δεν είχε όμως κανέναν παρά μόνο τον γείτονα με την οικογένεια του που κάπου κάπου τους βοηθούσε.

Μέχρι την επόμενη Κυριακή όλα ήταν έτοιμα. Το μόνο που θα κάναμε ήταν τρεις βαφτίσεις την μία μετά την άλλη και αρχίσαμε από τον μεγάλο ο οποίος ήταν 8 χρονών και ντρεπόταν να ξεντυθεί μπροστά σε όλους αλλά τον καταφέραμε .Μετά, τη δεύτερη, που τη βάφτιζα εγώ και ήταν 6 χρονών που της έδωσα το όνομα Γεωργία. Το όνομα της αδελφής μου που πέθανε 4 χρονών το 1935 και την μικρή που ήταν 4 ετών την βάφτισε η κυρ' Αλίκη αλλά δεν θυμάμαι πώς τα ονομάσανε οι άλλοι .

Στην εκκλησία το απόγευμα ήρθαν αρκετοί και είμαι σίγουρος ότι πολλοί χάρηκαν που τα παιδιά αυτά απόκτησαν όνομα και έγιναν Χριστιανοί με το βάφτισμα, αλλιώς με τους κανονισμούς της εκκλησίας και του Υπουργείου παιδείας δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν την βασική παιδεία και να γίνουν χρήσιμοι πολίτες.

Μετά την βάφτιση τα ντύσαμε και τα τρία με τα καλά τους και περπατήσαμε μέχρι το σπίτι όλοι μαζί. Το σπίτι ήταν μικρό προσφυγικό δίχως έπιπλα και σκευή αλλά φέραμε καρέκλες τραπέζια τρόφιμα και ό, τι άλλο ήταν απαραίτητο για να γίνει το γλέντι της βάφτισης .Ο μόνος που έλειπε ήταν ο μπαμπάς τους που ήταν στο σανατόριο αλλά το ρόλο του μπαμπά τον έκανε ο Γιάννης ,ο πρώτος γιος. Για λίγες ώρες το σπίτι πλημμύρισε από χαρά από το κέφι που δημιουργήσαμε με τα όργανα και τα τραγούδια μας .Η χαρά των παιδιών ήταν ζωγραφισμένη στα προσωπάκια τους που παίζανε με τα παιχνιδάκια που φέραμε και δεν τα άφηναν από τα χέρια τους .Πρώτη φορά είχαν πάρει δώρα, όπως μας έλεγε η μαμά τους .

Όπως πάντα τα καλά πράγματα έχουν και το τέλος τους .Στις δέκα το βράδυ έπρεπε να φύγουμε για να μη παραβιάσουμε και το στρατιωτικό κανονισμό .Όταν σηκωθήκαμε να χαιρετίσουμε την κουμπάρα και τα παιδιά. Το μικρό κοριτσάκι άρχισε να κλαίει με μαύρα δάκρυα και η κυρία Αλίκη το πήρε αγκαλιά να το φιλήσει και να το χαϊδέψει λέγοντας του . «Μη κλαις κοριτσάκι μου εμείς θ' αρθούμε πάλι αύριο να σε δούμε.». Σταμάτησε για λίγο και είπε. « Τη κούκλα μου και τα ρούχα μου θα τα πάρετε τώρα που θα φύγετε ;»

Η κυρ' Αλίκη συγκινήθηκε πολύ, και όλοι μας δακρύσαμε . Το κοριτσάκι νόμισε φεύγοντας θα πάρουμε τα ρουχαλάκια και τα δώρα . Πραγματικά δακρύσαμε και δεν το ξέχασα από τότε .Το καθησύχασε λέγοντας .«Θα σας φέρουμε και άλλα» Το κοριτσάκι άγγιξε τις καρδιές όλων μας.

Ήταν πια άνοιξη του 1951 και ο καιρός άρχιζε να καλυτερεύει. Ένα πρωί πήρε σήμα ο Διοικητής μας ότι ένα $\frac{3}{4}$ της μεραρχίας μας που ήταν το συνεργείο οπλοργών έμεινε από βλάβη κινητήρος κοντά στα σύνορα της Σερβίας σε ένα φυλάκιο κοντά στη Κορώνα .Με κάλεσε και μου είπε να πάρω μαζί μου τον Κωστάκη το GMC ρυμουλκό (recovery) να πάω και να το φέρω το αμάξι στο συνεργείο να το επισκευάσουμε . Μέχρι το Μεταλλικό ο δρόμος ήταν καλός αλλά μετά απ εκεί οι δρόμοι ήταν χωραφόδρομοι και λάσπη.

Τελικά ρώτα ρωτα από ένα χωριό στο άλλο φτάσαμε και βρήκα έναν ανθυπολοχαγό και ένα στρατιώτη οπλοργό να περιμένουν κοντά στο φυλάκιο. Ήταν οπλοργοί και έκαναν επιθεώρηση όπλων στα συνοριακά φυλάκια Η βλάβη δεν διορθωνόταν εκεί και έπρεπε να τον ρυμουλκίσω στο συνεργείο του Κιλκίς .Αφού έδεσα, σήκωσα το όχημά του και ήμασταν έτοιμοι να φύγουμε. Ξαφνικά αποφασίζει ο Ανθυπολοχαγός και μου λέει να

πάμε στη Ροδόπολη όπου ήταν το επόμενο τάγμα να κάνει επιθεώρηση όπλων εκεί .Αμέσως έφερα αντίρρηση λέγοντας ότι είχα διαταγή από τον διοικητή μου να πάω το όχημα στο Κιλκίς και όχι εκεί που θέλει αυτός. Εκτός βέβαια αν έπαιρνα άλλη εντολή να τον πάω εκεί που ήθελε αυτός.

Ήταν λίγο θρασύς και μου λέει . «Σε διατάζω εγώ και θα με πας εκεί που πρέπει». Του είπα με ευγένεια « Εάν επιμένεις κύριε Ανθυπολοχαγέ θα το ξεγαντζώσω και θα φύγω, τηλεφώνησε στο αφεντικό μου και αν πει να σε πάω θα σε πάω και στη Σερβία ».

Πήγαμε στο φυλάκιο και με ένα τηλέφωνο κουρτιστήρη κάναμε μία ώρα για να έρθουμε σε επαφή με το συνεργείο το οποίο δεν είχε τηλέφωνο .Πήρε πρώτα το Τρίτο Σώμα Στρατού μετά την Μεραρχία μετά το Σύνταγμα μετά το Τάγμα και μετά τον Λόχο μεταφορών για να ειδοποιήσει τον διοικητή μου που είχε πάει στο σπίτι του να φαι . Ήρθε ο άνθρωπος μισοφαγωμένος και μίλησα μαζί του σχετικά και μου είπε να πάω .

Λοιπόν μέχρι εδώ καλά αλλά εγώ δεν ήξερα τους χωραφόδρομους πώς να πάω στη Ροδόπολη ούτε ήξερα και προς τα πού είναι αλλά ούτε και αυτός είχε ξανάπαι από αυτό το σημείο στην Ροδόπολη .Πάντα γύριζε στο Κιλκίς και πήγαινε από τον ασφαλτόδρομο του Μεταξά μέσω Ευκαρπίας και Θεοδώρειο από τα Κρούσια.

Επέμενε λέγοντας ότι ξέρει αυτός τον δρόμο και θα με πήγαινε μία χαρά . Αφού περιπλανηθήκαμε μέσα στα χωράφια στις χαράδρες και τα υψώματα είδαμε από μακριά την λίμνη της Δοϊράνης. Κατέβηκα το ύψωμα από ένα μικρό δρομάκι που είχε δεξιά και αριστερά μεγάλους θάμνους και ξαφνικά βρέθηκα διακόσα μέτρα απέναντι από ένα μικρό κτίριο και ένα μεγάλο πολυβολείο και σταμάτησα .Είδαμε να τρέχουν στρατιώτες και να μπαίνουν μέσα .Ο Ανθυπολοχαγός ταραχτήκε έβγαλε το πιστόλι του και ο στρατιώτης το αυτόματό του. Λέει και σε μένα . «Πάρε και συ το αυτόματό σου και προσπάθησε να γυρίσουμε πίσω γιατί νομίζω ότι τα πεσμένα σύρματα που περάσαμε πριν από λίγη ώρα ήταν τα Σερβικά σύνορα και είμαστε μέσα στη Σερβία » Για να κάνω στροφή με το ρυμουλκισμένο όχημα πίσω, μου ήταν αδύνατο, λόγω του εδάφους και η μόνη λύση ήταν να προχωρήσουμε σιγά σιγά και να περάσω δίπλα από το πολυβολείο και ο, τι γίνει γίνει αλλά ο φόβος ότι μπορούσαν να μας πιάσουν ομήρους η να μας σκοτώσουν ήταν μεγάλος διότι όντως ήμασταν μέσα σε ξένο έδαφος .Σκέφτηκα και του λεω. «Βάλε το πιστόλι σου στη θήκη και εμείς τα αυτόματα κάτω από το κάθισμα διότι αυτοί είναι μέσα στο πολυβολείο, τα όπλα μας είναι άχρηστα ,να κατεβούμε κάτω και να τους χαιρετήσουμε να δουν ότι είμαστε άοπλοι και να προχωρήσουμε» .Κάναμε έτσι και σε λίγο ένας έκανε με το χέρι του σαν να μας έλεγε να προχωρήσουμε . Ο δρόμος περνούσε περί τα πενήντα μέτρα από το πολυβολείο και τα πολυβόλα ήταν στραμμένα προς τα εμάς αλλά παρατηρήσαμε οι Σέρβοι στρατιώτες να μας χαιρετούν. Τους χαιρετήσαμε κι εμείς και περάσαμε δίχως κανένα επεισόδιο .

Όταν προχωρήσαμε κανένα χιλιόμετρο είδαμε πολλά κτήρια από την μία η Ελληνική σημαία και από την άλλη η Σερβική. Όταν φτάσαμε εκεί εξακριβώσαμε ότι ήταν τα φυλάκια του Ελληνικού και του Σερβικού στρατού του δρόμου της Δοϊράνης προς την Σερβία .Πήγαμε στο Ελληνικό φυλάκιο και τους είπαμε τι πάθαμε και μας είπαν ότι μπορούσαν να μας πιάσουν και θα είχαμε τραβήγματα αλλά από τότε που τελείωσαν οι επιχειρήσεις οι σχέσεις μας είναι πολύ φιλικές και στα φυλάκια ανταλλάσσουν επισκέψεις. Εκεί μας φιλοξένησαν, φάγαμε και μετά λίγη ώρα αφού πήραμε οδηγίες ξεκινήσαμε πάλι από χωραφόδρομους προς τις Μουριές αλλά στο δρόμο βουλιάξαμε πολύ άσχημα .Ευτυχώς τα οχήματα αυτά είναι εφοδιασμένα με τα κατάλληλα εργαλεία που με την κατάλληλη χρήση δεν σε αφήνουν στο δρόμο .Έτσι αφού βουτηχτήκαμε μέσα

στη λάσπη σαν τα βουβάλια βγήκαμε αλλά τώρα πήραμε μαζί μας έναν Μ.Α.Υ (Μονάδες Άμυνας Υπαίθρου) να μας δείξει τον δρόμο για να μη πέσουμε πάλι σε κανένα βούρκο. Αυτός ήταν ντόπιος και ήξερε την περιοχή καλά

Μετά από την περιπέτεια αυτή ο δρόμος ήταν κάπως καλύτερος και κατά το βράδυ φτάσαμε στη Ροδόπολη όπου είχε πολύ στρατό .Ο ανθυπολοχαγός κανόνισε για ύπνο και φαγητό για όλους και την άλλη μέρα αφήσαμε τον Μ.Α.Υ εκεί να γυρίσει πίσω με το τρένο και πήραμε τον δρόμο της επιστροφής, αλλά τώρα από τον καλό δρόμο που έγινε επί Μεταξά μέσο Κρουσίων

Στο Κιλκίς περνούσαμε καλά μέναμε σε κανονικό κτίριο με δίχως αποχωρητήριο και πλυντήρες κλπ είχαμε όμως πολύ φασαρία και θόρυβο με το λόχο μεταφορών .Αυτοί ξυπνούσαν νωρίς και μας ανησυχούσαν. Εμείς πιάναμε δουλειά στις 8 το πρωί αλλά ως που νάρθει το αφεντικό ,κατά τις 9, ήμασταν ακόμα στα κρεβάτια και δεν άρεσε αυτό στον διοικητή ,Εγώ που ήμουν δεκανέας του συνεργείου και υπεύθυνος πάντα τα έβαζε μ' εμένα .Επειδή αργούσαμε να σηκωθούμε είπε στον δεκανέα του λόχου να έρχεται και να μας ξυπνάει. Έτσι πρωί πρωί ένας ενοχλητικός τύπος από τον λόχο ερχόταν και σφύριζε τόσο δυνατά που μας τάραζε τα νεύρα .Απο λόγια δεν έπαιρνε ο βλάκας .Σκεφτήκαμε να τον σταματήσουμε να μπαίνει μέσα στο θάλαμο μας με άλλο τρόπο .

Ένα βράδυ φέραμε ένα μπετόνι νερό .Βάλαμε την λεκάνη που πλενόμασταν πάνω στη μισάνοιχτη πόρτα του θαλάμου και την γεμίσαμε νερό ώστε μόλις σπρώξει την πόρτα ο δεκανέας να τούρθει όλο το νερό επάνω του και περιμέναμε .Να όμως που δεν ήρθε εκείνο το πρωί αυτός . Κατά τις 8 έκανε έφοδο να μπει το αφεντικό και να μας πιάσει στον ύπνο και ανοίγοντας την πόρτα η λεκάνη με το νερό ήρθε καπάκι πάνω στο κεφάλι του .Έπεσε κάτω απ την τρομάρα του, αλλού το πληήκιο αλλού αυτός και όλοι μείναμε με ανοιχτά τα στόματα και δεν ξέραμε τι να πούμε .Πρώτη φορά τον είδαμε να είναι τόσο θυμωμένος γιατί νόμισε ότι το κάναμε γι αυτόν .Μας έβριζε όλους. «Ρουφιάνοι το σόι σας τη φάρα σας» και ο, τι άλλο ήθελε .Πήγε στο σπίτι άλλαξε και ήρθε κάπως καλμαρισμένος. Του είπαμε για ποιόν ήταν το αστείο. Μετά κάθε φορά που έμπαινε στο θάλαμο κλωτσούσε πρώτα την πόρτα και μετά έμπαινε .Για πολύ καιρό γελούσαμε με τη φάρσα αυτή.

Στο Κιλκίς βρήκα και μία συμμαθήτριά μου, την Κίτσα Παπαδοπούλου, γνώρισα και την οικογένειά της και κάπου κάπου βγαίναμε έξω στο ζαχαροπλαστείο για κανένα γλυκό και σινεμά αλλά η παραμονή μας εκεί ήταν μικρή

Ήρθε καιρός τώρα να κάνουμε άλλη μετακίνηση και αυτή τη φορά η Μεραρχία θα μας έστέλνε στο Σιδηρόκαστρο Σερρών για να εξυπηρετήσουμε ένα σύνταγμα με λόχο μεταφορών, διαβιβάσεις, ΕΣΑ και άλλες υπηρεσίες που ήταν στα σύνορα με τη Βουλγαρία

Στο Σιδηρόκαστρο

(Σερρών)

Πρώτη φορά θα πηγαίναμε εκεί και ο διοικητή πήγε με τη γυναίκα του και τη μαμά του να βρουν σπίτι και να δει που θα βάζαμε το συνεργείο μας .Η μετακίνηση έγινε δίχως φασαρίες και το μέρος που διάλεξε ήταν μέσα στον στρατώνα αλλά στη άκρη του στρατοπέδου προς το νεκροταφείο .Είχε ένα θάλαμο για όλους και ένα μικρό δωμάτιο για γραφείο και δίπλα ένα πολυβολείο πάνω σε λοφίσκο που από πάνω ήταν ορατό αρκετό μέρος της πόλης .Γενικά είχαμε ωραίο ψηλό μέρος με θέα προς τη πόλη και τον καταπράσινο κάμπο από αμπέλια και χωράφια και τον κεντρικό δρόμο μπροστά από λίγη απόσταση .

1951 Το Σιδηρόκαστρο με την παλιά γέφυρα και το ποτάμι που ρέει μέσα από την πόλη και την χωρίζει στα δύο. Αριστερά ήταν τα παλιά κάστρα αλλά και πολυβολεία του στρατού.

Από το Σιδηρόκαστρο είχαμε στο χωριό μας επί κατοχής την οικογένεια Κασάπη με τα τέσσερα παιδιά. Ο μεγάλος γιος Στέφανος ήταν συνομήλικος μου και ήμασταν πολύ καλοί φίλοι. Πουλούσαμε στους Γερμανούς τσιγάρα και άλλα πράγματα ,αλλά και ο πατέρας του ο κυρ, Θοδωρής ήταν πελάτης του καφενείου μας και φίλος του μπαμπά μου. Έτσι το πρώτο πράγμα που έκανα ήταν να πάω να τους βρω .Όταν με είδαν χάρηκαν και λέγαμε για ώρες ιστορίες της κατοχής. Μετά την κατοχή επέστρεψαν στο σπίτι τους και στη δουλειά τους που είχαν χασάπικο στην αγορά και ήταν μια χαρά.

Το Σιδηρόκαστρο διέφερε πολύ από το Κιλκίς .Είχε καλύτερη αγορά, παλιά παραδοσιακά σπίτια το ποτάμι που περνούσε κοντά από τη πόλη .Το παλιό κάστρο και το πράσινο με τα πλατάνια και τις ιτιές που έδινε μία ιδιαίτερη ομορφιά .Είχε αρκετές ταβέρνες και το Ζαχαροπλαστείο του Μπάρμπα Γιάννη με τις δύο όμορφες κόρες που συγκέντρωνε εκατοντάδες στρατιώτες για να παραγγείλουν ένα γλυκό και να τις κάνουν γλυκά ματάκια και να φλερτάρουν στις κόρες του . Τα κορίτσια ήταν ευγενικά ηθικά και ήταν πόλος έλξης όλων των πελατών και χρυσωρυχείο για τον μπάρμπα Γιάννη που δούλευε καλά για τα νόστιμα και ωραία γλυκά του .

Πάντως ο Ανδρέας Καλλέργης εγώ και το αφεντικό με τη κυρά του ήμασταν τακτικοί για τα γλυκά και για τα ωραία τραγούδια που έβαζε στο ραδιογραμμόφωνο του και ακουγόταν σε όλη την αγορά .

Σε λίγες μέρες είχα εξερευνήσει σχεδόν όλη την περιοχή με το αιτιολογικό ότι δοκίμαζα τα οχήματα και κανένας δεν μπορούσε να με ελέγξει όταν είχα την πινακίδα ΔΟΚΙΜΗ αναρτισμένη μπροστά και πίσω .Ακόμα δεν υπήρχε έλεγχος στην κατανάλωση βενζίνης και στη κίνηση οχημάτων και σε άλλα έξοδα που έκανε ο στρατός . Ίσως για να πουλούν οι έμποροι τα καύσιμά τους και ότι άλλο είχαν για μεγάλα κέρδη . Θυμάμαι ,ήρθε μία διαταγή που έπρεπε όλα τα οχήματα του Στρατού, ναυτικού και αεροπορίας να αλλάξουν τα λάδια των μηχανών με «εξευγενισμένο» λάδι αλλά πριν γίνει αυτό έπρεπε η μηχανές να δουλέψουν πρώτα με ειδικό καθαρκτικό λάδι, το οποίο πετούσαμε και δεν είχε άλλη χρήση .και μετά βάζαμε καλό λάδι για λίγη ώρα , το πετούσαμε κι αυτό και μετά βάζαμε πάλι από το καλό για χίλια μίλια .

Εδώ μιλάμε για πολλά εκατομμύρια Αμερικάνικα δολάρια έξοδα. Και σκεπτόμουν πως δούλευαν όλα αυτά τα χρόνια με το παλιό λάδι και τώρα ήθελαν εξευγενισμένο; Κάποιοι εξευγενίστηκαν και πλούτισαν από τέτοιες κομπίνες .

Είχα τον φίλο μου τον Κλεάνθη ,έξυπνο και μορφωμένο παιδί . Ήταν υπεύθυνος του αρτοποιείου εκεί στον στρατόνα . Έπρεπε να φουρνίζει κάθε μέρα ορισμένα ψωμιά για το στρατό και για να είναι εντάξει έβαζε λίγα τσουβάλια αλεύρι παραπάνω και είχε κάθε μέρα 200-300 ψωμιά περίσσευμα .Ήρθε μια μέρα στο συνεργείο και μου λέει «Τάσο έχω 250 ψωμιά και δεν ξέρω τι να τα κάνω. Αν το ανακαλύψει ο Διοικητής θα μου κόψει τον κόλλο .Ρε Κλεάνθη μπορώ να φάω λίγο από τη γωνία που μου αρέσει αλλά τόσα ψωμιά πώς να τα φάω; Αν θες δώσε μου δύο-τρία να πάω στον φίλο μου τον Στέφο και κάνα δύο σε μία κοπέλα που ξέρω και είναι φτωχιά αλλά τα άλλα κάτσε και φάτα εσύ . Αργότερα μου είπε ότι τα πήγαινε σε έναν φούρναρη και του έδινε κάτι για χαρτζιλίκι και καμιά πάστα στου μπάρμπα Γιάννη .Αργότερα μου είπε ότι είχε 200 τσουβάλια αλεύρι περίσσευμα και δεν είχε χώρο να βάλει τα καινούρια που έστελνε ο εφοδιασμός. Δεν ρώτησα τι απέγιναν, γιατί στο στρατό δεν πρέπει να ξέρεις πολλά και να μην ακούς καλά ,εκτός αν πρόκειται για την ασφάλεια την δική σου και των συναδέλφων σου .

Μου έκανε εντύπωση στην αρχή που δίπλα απ' το συνεργείο μας και μέσα στον στρατόνα ζούσαν και 3-4 πολίτες . Έμαθα ότι ο ένας ήταν Έλληνας και οι τρεις ήταν Βούλγαροι και εκτελούσαν καθήκοντα κατασκοπείας και δεν μπορούσα να καταλάβω τι είδος κατασκοπεία έκαναν . Δεν πέρασε πολύς καιρός που μία μέρα ήρθε ο Έλληνας στο συνεργείο για μια δουλειά στο τζιπ του και τον γνώρισα . Μου είπε μόνο το όνομά του ότι τον λένε Χάρη και γίναμε καλοί φίλοι και κάναμε παρέα .Ήταν συμπαθητικός εύθυμος και καλός χαρακτήρας ,είχε μεσαίο ανάστημα με λίγη φαλάκρα και ήταν περίπου 35 χρονών .Μιλούσε άπταιστα τα Ελληνικά ,Αγγλικά, Γερμανικά τα Τουρκικά και όλες τις σλαβικές γλώσσες ήταν διάνοια Μαζί του είχε και τρεις Βουλγάρους που δεν μιλούσαν Ελληνικά .Επειδή ήμουν εθελοντής και βαθμοφόρος όταν τον ρώτησα τι κάνουν; Εμπιστευτικά μου είπε, ότι μια φορά τον μήνα μπαίνουν μέσα στη Βουλγαρία από ένα ορισμένο μέρος του Μπέλες πηγαίνουν μέχρι τη Φιλιππούπολη, Σόφια και κατασκοπεύουν για όφελος της Ελλάδας. Περισσότερα δεν ρώτησα γιατί δεν με ενδιέφεραν

Συγκεκριμένα μία μέρα ο διοικητής με έστειλε με ένα $\frac{3}{4}$ να πάω πάνω στο Ιστί Μπεϊ του Μπέλες και να παραλάβω τον Χάρη που θα με περίμενε κάπου πριν από το τελευταίο φυλάκιο. Το Μπέλες λέγεται και όρος Κερκίνη και έχει σχεδόν 2000 μέτρα υψόμετρο και

ο δρόμος είναι όλο στροφές και ανηφόρες και πολύ δασωμένο. Ήταν χειμώνας και στις κορυφές υπήρχε χιόνι και ο φόβος ακόμα από μεμονωμένους αντάρτες ήταν υπαρκτός ..Ξαφνικά όπως οδηγούσα και είχα το φόβο πετάχτηκαν μέσα από τους θάμνους τρία άτομα οπλισμένοι με αυτόματα . Σταμάτησα για λίγο αλλά γνώρισα τον Χάρη από το περπάτημά του .Προχώρησα και όταν έφτασα κοντά τους ανέβηκαν και μιλήσαμε με τον Χάρη και συνέχισα το οδήγημα ακόμα 5 χιλιόμετρα για να μπορέσω να κάνω στροφή στο φυλάκιο που ήταν στην κορυφή του Μπέλες . Το θέαμα από την κορυφή ήταν πανοραμικό μπορούσαμε να δούμε όλο τον κάμπο των Σερρών με τα διάσπαρτα χωριά ακόμα και τον κόλπο του Στρυμονικού και απέναντι το Μαυροβούνι(Κρούσια) που είναι καταπράσινο από τα πλατάνια και τα πεύκα που κατά μήκος βρέχεται από την ωραία λίμνη της Κερκίνης. Προς το βόρειο μέρος όπου είναι η Βουλγαρία πολλά χωριά ήταν ορατά που φαινόταν σαν καταπράσινα υψώματα σαν στολίδια .Τώρα, λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι δύσκολα να δει κανείς σε βάθος παραπάνω από πέντε χιλιόμετρα στο κάμπο και να διακρίνεις κάτι..

Μπέλες 1951 στο σημείο Ιστιμπεϊ υψόμετρο 2031 που ήταν και το τελευταίο φυλάκιο

Όσο για τον Χάρη ήταν άνθρωπος με πολλά πρόσωπα και ιδιότητες και κανένας δεν ήξερε τι ήταν .Μία μέρα πήρα μερικούς και πήγαμε σε μία πανηγυρη που γινόταν στο χωριό Κοίμηση. Εκεί συναντήσαμε και μερικούς φίλους από το Σιδηρόκαστρο και τον Χάρη και πάνω στο κέφι παραβιάσαμε την άδειά μας και κάτσαμε μέχρι τις 2 τα ξημερώματα. Φεύγοντας τους πήρα όλους και τους πολίτες που απαγορευόταν τότε να επιβαίνουν σε στρατιωτικά οχήματα αλλά σκέφτηκα ότι εκείνη την ώρα ποιος θα μ' έβλεπε; Φτάνοντας όμως στο σιδ. Σταθμό ήταν εκεί η ΕΣΑ που έκαμναν έλεγχο .Λεω στον Χάρη «τώρα την πάτησα» μου λέει .«Άσε να κάνουν τη δουλειά τους και μετά θα αναλάβω εγώ. Η πρώτη παρατήρηση ήταν γιατί κυκλοφορούσα δίχως άδεια και μετά γιατί είχα μέσα πολίτες .Αμέσως ο Χάρης τον φώναξε να έρθει από την δική του πλευρά έβγαλε από την τσέπη μία κάρτα και την έδωσε να την διαβάσει ,Όταν την είδε ο ΕΣΑτζής τον χαιρέτησε και ζήτησε συγνώμη για την ενόχληση και μας είπε να φύγουμε.

.Λεω « Ρε χάρη με έσωσες » .Αλλά τον Χάρη τον είδα άλλες φορές ντυμένο ανθυπολοχαγό ,λοχαγό, ταγματάρχη, στρατιώτη και μια φορά χωροφύλακα και ποτέ δεν μου είπε τι ήταν .

Ενώ υπηρετούσα στο Σιδηρόκαστρο προβιβάστηκα στο βαθμό του λοχία και κατατάχτηκα στην πρώτη τεχνική κλάση Μου στείλανε δε από το Κέντρο Εκπαίδευσης Τεχνικού Σώματος το πτυχίο του μηχανικού οχημάτων.

Αυτό σήμαινε αύξηση μισθού και περισσότερες εξουσίες και ευθύνες στο συνεργείο αλλά αυτά δεν άλλαξαν καθόλου την συμπεριφορά μου στους συναδέλφους μου. Ήμασταν όλοι σαν μία οικογένεια ,όλους τους βοηθούσα και πολλές φορές ήταν εις βάρος μου

Μία μέρα ήρθε ένα GMC για να αλλάξουμε το κυβώτιο ταχυτήτων .Μόλις το κατεβάσαμε άρχισε να βρέχει και φαινόταν ότι δεν θα σταματούσε η βροχή γρήγορα .Όλοι δουλεύαμε έξω και επειδή το αφεντικό ήταν στο σπίτι του, είπα σε όλους να πάμε στον θάλαμο και να το ρίξαμε στον ύπνο . Η βροχή σταμάτησε, βγήκε ο ήλιος ,και εμείς όλοι ροχαλιζαμε . Ξαφνικά ήρθε για επιθεώρηση από το Γ2 του Τεχνικού σώματος ο Ταγματάρχης να κάνει επιθεώρηση και δεν είδε ούτε τον διοικητή μας αλλά ούτε και κανέναν έξω να δουλεύει και παραξενεύτηκε .Ήρθε στο μικρό κτίριο, έσπρωξε την πόρτα και είδε όλους να κοιμόμαστε . Πατάει κάτι φωνές που πεταχτήκαμε πάνω σαν ελατήρια., και είπε. «Ποιος είναι εδώ επικεφαλής»; Παρουσιάστηκα εγώ τον χαιρέτησα και του λεω . «Εγώ είμαι, ο Λοχίας του συνεργείου κύριε ταγματάρχα . «Και πού είναι τα διακριτικά σου λοχία ; Πού είναι ο διοικητής σας ;» Του είπα ότι πήγε στο σπίτι του γιατί η γυναίκα του ήταν άρρωστη . Ήταν πολύ θυμωμένος και μου λέει .«Να του πεις να σου βάλει πέντε μέρες φυλάκιση από σήμερα».15-3-51 και να με πάρει στο τηλέφωνο όταν θα έρθει Τον Χαιρέτησαμε όλοι μας ανέβηκε στο τζιπ και έφυγε θυμωμένος μαζί μας

Όταν βγήκαμε έξω το όχημα που είχαμε βγάλει το κυβώτιο ταχυτήτων έλλειπε και το κυβώτιο ταχυτήτων ήταν εκεί που το είχαμε κατεβάσει μεσα στις λάσπες .Όλοι μείναμε με ανοιχτά τα στόματα .Υποψιάστηκα ότι κάποιος πήρε το όχημα για να κάνει φάρσα αλλά έπρεπε να το τραβήξουν με άλλο όχημα οπότε θα το ακούαμε. Αυτό δεν θα τολμούσε να το κάνει κανένας .Σε λίγο το εντοπίσαμε περίπου τριακόσια μέτρα κοντά σε ένα φυλάκιο καυσίμων και έξω από το στρατόπεδο .Ο σκοπός μας είπε ότι όταν είδε το αυτοκίνητο να έρχεται προς την πύλη πήγε να κάνει έλεγχο αλλά κόντεψε να πάθει συγκοπή όταν είδε το GMC να έρχεται προς τα επάνω του και δίχως οδηγό .Ακολουθούσε σωστά το δρόμο. Το μόνο που έσπασε την αλυσίδα της πύλης και σταμάτησε μόνο του έξω από την πύλη δίχως να πάθει κανένας τίποτα

Λοιπόν αυτό που συνέβη ήταν ότι το όχημα ήταν σε έδαφος με μικρή κλίση προς την έξοδο. Όταν έβρεξε το έδαφος μαλάκωσε και τις πέτρες που βάλαμε να σταματάει το όχημα βουλιάζανε μέσα στο χώμα και το όχημα άρχισε σιγά σιγά να κυλάει προς τον κατήφορο. Το ευτύχημα ήταν ότι την ώρα εκείνη δεν ήταν κανένας έξω λόγω τη βροχής και το άλλο είναι ότι το όχημα συμπτωματικά μπήκε μέσα στις τροχιές του δρόμου και δεν ανάπτυξε μεγάλη ταχύτητα λόγω της λάσπης και εξαφανίστηκε .

Όταν το επισκευάσαμε πήγα με τον βοηθό μου τον Ανδρέα για «ΔΟΚΙΜΗ» προς τα αμπέλια και οδηγώντας λιμπιστήκαμε τα ωραία τσαμπιά να κρέμονται και αποφασίσαμε να κόψουμε από ένα τσαμπάκι να τα γευτούμε .Αφού φάγαμε αρκετά εκεί κόψαμε λίγα και για το αφεντικό μας και λίγα για το βράδυ . Αφού κάναμε για καμιά ώρα βόλτες στα γύρω χωριά πήγαμε στο συνεργείο . Μόλις φτάσαμε μας περίμενε εκεί ο διοικητής του

συντάγματος και το αφεντικό μας . Νόμισα ότι ήρθε πάλι να του βάνγω το τζιπ (κάθε τρεις μήνες του βάφαμε το τζιπ). Πατάει τις φωνές.. «Κλέφτες, λωποδύτες, αλήτες. δέκα μέρες φυλάκιση λοχία..» Του είπα ότι ψάχναμε να βρούμε τον αμπελουργό, αλλά δεν τον βρήκαμε και τα ζητήσαμε από το αμπέλι και μας είπα να κόψουμε. Μου είπε «Τον κακό σου τον καιρό, βλάκα, είπε και έφυγε.. Μάθαμε δε αργότερα ότι μας είδε ο αγροφύλακας που ήταν κρυμμένος και έτρεξε στα ΤΕΑ και τηλεφώνησε στον διοικητή .Ο δικός μας όμως ο διοικητής πήρε τα σταφύλια που του δώσαμε και τη ποινή των δέκα ημερών φυλάκισης τις έκανε πέντε μέρες περιορισμό που δεν ήταν τίποτα σοβαρό .Τι κάνουν τα μπαξίσια όλοι τα δέχονται .Όσο για τον συνταγματάρχη αντί να πλύνει το τζιπ το έφερνε στο συνεργείο και το βάφαμε κάθε τρεις μήνες (Εξοδα να δουν τα μάτια σας)

Στο Σιδηρόκαστρο είχαμε κάνει μία μικρή ομάδα κανταδόρων με ντόπιους και στρατιώτες του λόχου μεταφορών που παίζανε κάποιο όργανο και τραγουδούσαν καλά (σαν και μένα)

Εδώ μερικοί της χορωδίας των κανταδόρων με τον ακορτεονίστα ,(εκτός του δόκιμου).

Τα βράδια βγαίναμε στις γειτονιές που υπήρχαν ωραία κορίτσια και κάναμε καντάδες και ο κόσμος άρεσε να ακούνε κάποιοι να τραγουδάνε διότι ραδιόφωνα και γραμμόφωνα μόνο τα ζαχαροπλαστέια και ταβέρνες είχαν για μουσική και τραγούδια .

Ιδιαίτερα πηγαίναμε να κάνουμε καντάδες στην Ασπασία που ήταν μία από τις πιο ομορφότερες κοπέλες του Σιδηροκάστρου ,κάπου 18 ετών μετρίου αναστήματος με γαλανά μάτια και ξανθιά κατσαρά μαλλιά με σώμα Μπριτσιτ Μπαρτώ. Και όλοι οι στρατιώτες ήταν ερωτευμένοι μαζί της. Η μεγάλη αδελφή της ήταν φωτογράφος και με την ευκαιρία να εμφανίζω τα φιλμ πήγαινα στο σπίτι της και είχαμε πολύ καλές φιλίες .

Μία μέρα ήρθε στο συνεργείο μας ένας λοχαγός των διαβιβάσεων και αυστηρά μου λέει: «Κολοκοτρώνη πέντε μέρες φυλακή από μένα ». Έμεινα κόκαλο και του λεω. «Τι έκανα κυρ λοχαγέ;» Και μου λέει: «Ξέρεις λίγο πιο πάνω από την Ασπασία μένω εγώ με τη γυναίκα μου και αυτή την εβδομάδα δεν φανήκατε για καντάδες και η γυναίκα μου μου είπε να σου ρίξω μία πενθήμερη που δεν ήρθατε, εκτός και αν θ' αρθείτε απόψε ». Του είπα ότι έλειπε ο ακορτεονίστας σε άδεια και τη γλίτωσα .

Ξέραμε που έμενε ο λοχαγός και φοβόμασταν να πάμε προς τα εκεί μη θυμώσει νομίζοντας ότι κάνουμε καντάδες για τη γυναίκα του και ζηλέψει γιατί κι αυτή ήταν πολύ ωραία αλλά τους άρεσαν οι καντάδες

Ενώ η κυκλοφορία των στρατιωτών στη πόλη ήταν μέχρι τις οκτώ και με δίωρη μετά το ανακλητικό μέχρι τις δέκα το βράδυ κατά παράξενο τρόπο η ΕΣΑ και η ΟΑΣ μας ενόχλησε λίγες μόνο φορές που μέναμε μέχρι τα μεσάνυχτα, αλλά , επειδή μερικοί αξιωματικοί ήθελαν τις καντάδες βρήκαμε παραθυράκι και παίρναμε άδεια διανυχτέρευσης και ήμασταν ασφαλείς ,Πάλι δούλευαν τα μέσα.

Στο Μπέλες

Με την ευκαιρία που ανέφερα το Μπέλες όπου έχω πάει αρκετές φορές επάνω εκεί και στις γύρω περιοχές θα αναφερθώ σε ορισμένα τοπικά ιστορικά γεγονότα από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο που έλαβαν χώρα στα μέρη αυτά και ιδίως στα Ποροία που βρέθηκαν στο κέντρο των επιχειρήσεων και δεύτερον επειδή παντρεύτηκα μετά από πολλά χρόνια την Ποροιώτισσα Χριστίνα Τζέγκα και έμαθα περισσότερα από τους δικούς της που πήραν μέρος σε όλους τους πολέμους. Από τον Μακεδονικό αγώνα μέχρι που τελείωσαν οι επιχειρήσεις το 1949 με αρκετά θύματα συγγενών της.

Το Μπέλες και η οροσειρά της Ροδόπης όπως μάθαμε ήταν τα γνωστά Οχυρά του Μεταξά. Με τον πόλεμο του «Όχι» που ο εχθρός επανειλημμένα είχε ηττηθεί. Τα οχυρά αυτά είχαν σχεδόν απογυμνωθεί και από άντρες και από πολεμικό υλικό. Γνωρίζοντας αυτό οι Γερμανοί το πρωί στις 6^{ης} Απριλίου με μία συνδυασμένη δράση των στούκας της, του πυροβολικού της και της εφόδου των στρατιωτών της στα οχυρά, σχεδίαζαν ότι θα έμπαιναν ελεύθερα να προελάσουν προς την Θεσσαλονίκη. Στο στενό πέρασμα μεταξύ Μπέλες και όρος Άγκιστρον που ρέει ο Στρυμόνας και είναι παράλληλα ο δρόμος και η σιδηρ. γραμμή προς τον Προμαχώνα και επάνω στο Μπέλες από τα ξημερώματα γινόταν χαλασμός που κράτησε μέχρι το απόγευμα της 9^{ης} Απριλίου.

Οι Γερμανοί με εξορμήσεις εκατοντάδων αεροπλάνων που κατά κύματα βομβάρδιζαν τα οχυρά, με αλληπάλληλες εφόδους των τεθωρακισμένων μηχανοκίνητων μονάδων και των τέλεια εξοπλισμένων πεζών στρατιωτών τους απεγνωσμένα προσπαθούσαν να κάμψουν την αντίσταση των οχυρών. Αυτό κράτησε τρεις μέρες και είχε γραφεί ξανά ένα νέο Ελληνικό έπος.

Τα απόρθητα οχυρά και η μαχητικότητα των στρατιωτών. Αυτά τα δύο έδωσαν τη δυνατότητα να εμποδιστεί η προέλαση των Γερμανών που άφησαν στα πεδία μαχών εκατοντάδες νεκρούς .

Μόνο όταν έσπασε το Σερβικό μέτωπο, τμήμα του Γερμανικού στρατού παρέκαμψε τα δυτικά οχυρά του Μπέλες κατέβηκε στις πεδιάδες της Δοϊράνης και του Κιλκίς και της Ειδομένης για να μπει στη Θεσσαλονίκη. Έπειτα έγινε η συνθηκολόγηση και σταμάτησε η αντίσταση στο Μπέλες.

Υπάρχει όμως και μία μικροϊστορία των γεγονότων που άκουσα από αρκετούς Ποροιώτες. Στη δυτική περιοχή του Μπέλες ,επάνω από τα Άνω Ποροία στα χαμηλότερα υψώματα του ιστορικού Δεμίρ καπού(σιδερένια πύλη) τρία τιμιεντοπολυβολεία προκάλυψης, μακριά από το σύστημα των μεγάλων οχυρών ,δέχτηκαν κι αυτά τη μεγάλη φωτιά της μάχης, ήδη από την πρώτη στιγμή . Δόθηκε όμως κάποια ευκαιρία και μέσο Ποροίων να ξεφύγουν αρκετοί στρατιώτες και να πάνε στο απέναντι βουνό.

Στα Κρούσια, που ήταν η δεύτερη ζώνη άμυνας . Τα τρία αυτά πολυβολεία διευκόλυναν όλες αυτές τις κινήσεις και οι εγκλωβισμένοι μέσα στα πολυβολεία ακολούθησαν το δρόμο της αυτοπάρνησης ,για να εμποδίσουν την ελεύθερη κάθοδο των Γερμανών αλλά και να μείνουν πιστοί στον όρκο τους.

Το πρώτο πολυβολείο 158,με διοικητή τον υπολοχαγό Χρήστο Μαρούδη 29 ετών κράτησε για 11 ώρες ,ως το πρωί και σίγησε όταν πια όλοι τους ,ο Μαρούδης και τα δεκαεπτά παλικαριά του έπεσαν νεκροί .

Στο δεύτερο πολυβολείο, το Π 9, χωρίς να έχουν διασωθεί ονόματα ,οι υπερασπιστές του κράτησαν μέχρι το απόβραδο της πρώτης μεγάλης μέρας ώσπου τελείωσαν οι σφαίρες του και πιάστηκαν αιχμάλωτοι έχοντας προκαλέσει μεγάλες απώλειες στο εχθρό.

Στο πολυβολείο Π 8 στη θέση Ομορφοπλαγιά στα Άνω Πορόια οι λίγοι στρατιώτες με επικεφαλής τον λοχία Δημήτριο Ίτσιο που χειριζόταν και το πολυβόλο, μάχονταν ακόμη μέχρι το βράδυ της 9^{ης} Απριλίου έχοντας προκαλέσει τεράστιες απώλειες στους Γερμανούς .Μη έχοντας τηλεφωνική επικοινωνία με την μονάδα τους ,που διεκόπη από νωρίς , δεν μπόρεσαν να ενημερωθούν για τη διαταγή αποχώρησης . Οι Γερμανοί είχαν είδη κυριεύσει τα γύρω υψώματα και είχαν πια κατηφορίσει στα Άνω Πορόια ως τη Ροδόπολη, όταν οι πολεμιστές αποφάσισαν ,μετά από υπόδειξη αξιωματικού που ήταν ήδη στα χέρια των Γερμανών ,να αφήσουν το πολυβολείο και να παραδοθούν . Βγαίνοντας όμως πρώτος ο Ίτσιος ,Γερμανοί στρατιώτες πάνω από το πολυβολείο πυροβόλησαν μόλις πρόβαλε το κεφάλι του Ίτσιου που γεμάτος αίμα και έπεσε νεκρός. Βγήκαν όμως έξω οι άλλοι πολεμιστές, ο Γιάννης Κοζάρτσης από Άνω Πορόια και ο Βαγγέλης Παπαβασιλείου από το Αμύνταιο της Φλώρινας που άφησαν δραματικές μαρτυρίες για κείνες τις στιγμές ,Οι Γερμανοί είχαν διαταγή, τους άφησαν και έφυγα προς το χωριό Άνω Πορόια

Τα γεγονότα του Μπέλες από το πρωί της 6^{ης} Απριλίου 1941 ως το μεσημέρι της 9^{ης} Απριλίου οπότε υπογράφηκε στον Προμαχώνα η Συνθήκη παράδοσης του Ελληνικού στρατού με τη Γερμανία συνιστούν μία πραγματική εποποιία για την ιστορία μας ,μια αιτία μεγάλης εθνικής υπερηφάνειας ,μία πράξη αναγνώρισης και από τους αντιπάλους.

Ο Γάλος ιστορικός Ραιμόν Καρτιέ ,αναφερόμενος στους Έλληνες μαχητές των Οχυρών του Μεταξά ,θα γράψει στην *Ιστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου* : «Οι Γερμανοί τους γεμίζουν επαίνους ,θαυμάζουν την ποιότητα των οχυρωματικών τους έργων και διατυπώνουν την ακόλουθη κρίση , που ο Χίτλερ θα επαναλάβει μερικές μέρες αργότερα στον ύμνο των θριάμβων του . «Είσαστε ο μόνος στρατός ,που άντεξε στα Στούκας».

Ο Δημήτριος Ίτσιος τιμήθηκε με επίσημες αναγνωρίσεις. Πρώτα του δόθηκε μεταθανάτια προαγωγή στο βαθμό του έφεδρου επιλοχία και λίγο αργότερα του απονεμήθηκε το (Αργυρό Αριστείο Ανδρείας). Σαράντα περίπου χρόνια μετά .το 1980 η κοινωνία των Άνω Ποροίων τίμησε στο πρόσωπό του τους ήρωες του Μπέλες και του έστησε χάλκινη προτομή στην κεντρική πλατεία του χωριού.

Εκείνες οι δραματικές πράξεις των ηρώων του 1941 επάνω στο Μπέλες σφράγισαν το τέλος μια σημαντικής εποχής για την περιοχή εκείνη και έδειξαν συμβολικά ,έπειτα, το νόημα της τυπικής φράσης (έπεσαν για την πατρίδα).

Για τον υπολοχαγό Χρήστο Μαρούδης 29 ετών που έπεσε ηρωικώς μαχόμενος εις Γκις Μουνάρ τη 6-4-1941 απλώνεται ο πόνος η αγάπη και η υπερηφάνεια της αδελφής του από τα Άνω Πορόια Ελένης Μαρούδη σε ένα επτάστροφο άτεχνο ποιητικό σύνθεμα που, σε κάποιο τμήμα του διαβάζει ίσως ανυποψίαστος για το βάθος των συμβάντων και απορημένος ο σημερινός επισκέπτης .

Πλεκτά στεφάνια με οξιές
με δάφνες με πουρνάρι
τέτοια στεφάνια αξίζουνε
σε σε το παλικάρι.
Η χώρα η Ελληνική
για σε βαθιά βογκάει
και κάθε ελληνική καρδιά
για σε βαθιά πονάει .

Να επιστρέψω τώρα στο Σιδηρόκαστρο που και αυτό το μέρος έχει γράψει την δική του ιστορία αλλά εγώ θα περιοριστώ στην στρατιωτική μου ζωή, που ήταν κάθε μέρα και διαφορετική.

Στο στρατό δεν περνούν όλοι καλά ,ιδίως οι έφεδροι στρατιώτες του πεζικού, οι ημιονηγοί που φροντίζουν τα ζώα ,οι λόχοι καταδρομών και άλλες δύσκολες υπηρεσίες και τους αξίζουν συγχαρητήρια για τη δουλειά που κάνουν υπηρετώντας την πατρίδα .Ορισμένες όμως υπηρεσίες είναι πολύ καλές και προσφέρουν με τις ειδικές γνώσεις τους στους στρατιώτες κάποια επαγγελματική κατάρτιση, ειδικότητα ,διαπλάθουν τον χαρακτήρα τους και φεύγοντας από το στράτευμα αποκτούν ένα επάγγελμα και γίνονται χρήσιμοι πολίτες στην κοινωνία .

Σχετικά εγώ, επέλεξα τον τεχνικό κλάδο του στρατού και πήγα εθελοντής με πενταετή σύμβαση ώστε να αποκτήσω μία τέχνη και με προοπτική να μείνω στο στράτευμα και να κάνω καριέρα στο τεχνικό σώμα στρατού, αν ήθελα .

Η ειδικότητα αυτή στο στρατό έχει αρκετά προτερήματα. Εκτός που απόκτησα μία τέχνη είχα ελευθερία κινήσεως ,ήμουν πάντα μέσα ή κοντά σε πόλεις και έκανα πολλές γνωριμίες με στρατιώτες αξιωματικούς και πολίτες που ήταν προνόμιο κανείς να το έχει .Είχα διανύσει σχεδόν το ήμισυ της θητείας μου και στο διάστημα αυτό είχα δει και είχα μάθει τόσο πολλά πράγματα που θεωρούσα ότι ήμουν σε ένα μεγάλο πανεπιστήμιο και πολύ τυχερός.

Σιδηρόκαστρο.1951.Εδώ βάζουμε καζούρα στον Φάνη που κάθεται στο καροτσάκι μετά την αποφυλάκισή του και πρώτος εγώ αριστερά

Το Σιδηρόκαστρο ήταν μέχρι τώρα το καλύτερο μέρος που κάναμε καλή και ευχάριστη ζωή και αυτό βέβαια ήταν που το αφεντικό μας ο υπολοχαγός κυρ Μανόλης ήταν ένας χρυσός άνθρωπος. Τον αγαπούσαμε όλοι και ποτέ δεν τον χαλούσαμε χατίρι. Εγώ σαν δεύτερος κατά σειρά υπεύθυνος του συνεργείου τον έβγαζα πάντα «άσπρο πρόσωπο» Το μόνο που δεν πηγαίναμε τις Κυριακές και γιορτές στην εκκλησία και ήθελε να πηγαίνουμε όλοι μαζί σαν συνεργείο. Μία μέρα που μας είπε να πάμε, ο Φάνης ο Πειραιώτης που τον είχαν στείλει κοντά μας από την Μακρόνησο, του λέει «Αφεντικό αν πάω εγώ στην εκκλησία θα πέσει ο πολυέλαιος στο κεφάλι μου». Μια Κυριακή τους συγκέντρωσα και με τα πόδια που ήταν και απέναντι μας, πήγαμε να ανάψουμε από ένα κερί και να προσευχηθούμε. Είχε αρκετό κόσμο και αναγκαστικά σταθήκαμε στο κέντρο μπροστά από το πρώτο πολυέλαιο αλλά όχι από κάτω. Δεν πέρασαν είκοσι λεπτά σπάει το σύρμα που κρατούσε τον μεγάλο πολυέλαιο και πέφτει σε απόσταση ενός μέτρου μπροστά μας και γίνεται θρύψαλα. Ο κόσμος πανικοβλήθηκε κοίταζαν το ταβάνι που είχε ξεκολλήσει, σταμάτησε η λειτουργία, οι γυναίκες σταυροκοπιόντουσαν και κάνανε μετάνοιες. Εμείς κοιταχτήκαμε μεταξύ μας και πριν μας πιάσουν τα γέλια βγήκαμε έξω.

Ο Φάνης, όπως πάντα, άρχισε να βρίζει τα Άγια και γυρίζοντας σε όλους είπε: «Δεν σας είπα ρε μαλάκες αν πάμε στην εκκλησία θα πέσει πολυέλαιος στο κεφάλι μας; Καλά να πάθετε και καλά που δεν σκότωσε κανέναν» Βέβαια το συμβάν ήταν συμπτωματικό και όχι γιατί το είπα ο Φάνης.

Ο Φάνης πήγε στη Μακρόνησο για στρατιωτικά παραπτώματα αλλά φαίνεται ότι δεν είχε βάλει μυαλό. Μου είπε να μεσολαβήσω να μιλήσουμε στο διοικητή να πάρει άδεια να πάει να δει την μάνα του και την υποψήφια αρραβωνιάρα που δεν τις είχε δει για πολύ καιρό. Τελικά του έδωσε δεκαπενθήμερη άδεια, αλλά όταν ήταν να επιστρέψει ο Φάνης δεν εμφανίσει. Περνάν άλλες μερικές μέρες πάλι ο Φάνης δεν εμφανίσει. Με την ελπίδα ότι σε μία εβδομάδα μετά τη λήξη της άδειάς του θα επέστρεφε δεν κάναμε αναφορά αδικαιολόγητης απουσίας, που ήταν αντικανονικό, και το αφεντικό ανησυχούσε, αλλά για να μη βρει το μπελά του έκανε σχετική αναφορά και τον κήρυξε λιποτάχτη. Όλοι στεναχωρηθήκαμε αλλά με το στρατό δεν παίζει κανένας λογικός

Πέρασε κανένας μήνας κανένα χαμπέρι απ' αυτόν. Πήραμε ένα τηλεφώνημα από την Μεραρχία ότι τον Φάνη τον βρήκανε και θα τον φέρουν σε μας .Μία μέρα βλέπουμε ένα τζίπ της ΕΣΑ με δύο στο πίσω κάθισμα να μπαίνει στο συνεργείο και στη μέση είχαν τον Φάνη με χειροπέδες . Ήταν αζύριστος και δεν μιλούσε τον κατεβάσανε, έβγαλαν τις χειροπέδες και τον παραδώσανε στον διοικητή μας, Αφήσανε κάτι χαρτιά και φύγανε. Μέσα στο γραφείο ήμουν εγώ ο διοικητής και ο Φάνης που αμέσως άρχισε να ζητάει συγγνώμη και να εκλιπαρεί που τον πρόσβαλε και δεν τήρησε τους όρους της άδειάς του .Η δικαιολογία ήταν ότι αρραβωνιάστηκε και με την κοπέλα του πήγανε ταξίδι όχι στην Μακρόνησο βέβαια ,άλλα στη Σάμο όπου και τον συλλάβανε . Για να μη τον στείλουν ξανά στη Μακρόνησο τον έφεραν στο συνεργείο για να του επιβάλλει ποινή η μονάδα μας. Έτσι τον έκλεισε στο κρατητήριο των μουλαράδων δέκα μέρες όπως έγραφαν τα χαρτιά.

Ο Φάνης όταν έπαιρνε άδεια ξεχνούσε να γυρίσει πίσω στη μονάδα του .Ξεχνούσε ότι ήταν στρατιώτης γι αυτό και υπηρετούσε φυλακίσεις από προηγούμενες παραβιάσεις .

Όλοι λίγο ή πολύ κάναμε παραβιάσεις και αταξίες .Εγώ μήπως ήμουν Άγιος ; Όχι . Ειδικά εγώ που έπρεπε να είμαι σαν βαθμοφόρος υπόδειγμα έκανα λίγες ζαβολιές και παρανομίες . Ακόμα και αξιωματικοί έκαναν το ίδιο.

Στο Σιδηρόκαστρο εκτός από επισκευές αυτοκινήτων έκανα και επισκευές στις μοτοσυκλέτες της ΕΣΑ και των διαβιβάσεων έκανα και τις μηνιαίες επιθεωρήσεις αυτών .Έτσι είχα στη διάθεσή μου ποικιλία να κινούμε με ότι είδους τροχοφόρου ήθελα.

Εδώ στο συνεργείο του Σιδηροκάστρου επισκευάζω μία μοτοσυκλέτα Χάρλεϊ Ντάβιτσον των Διαβιβάσεων της 10^{ης} Μεραρχίας.

*Ακροβατικές
επιδείξεις
Στο γήπεδο του
Σιδηρο-
κάστρου. Παράνομη
και επικίνδυνη*

*Εδώ σε μία άλλη
φάση
επίδειξης. Παράνομη
και επικίνδυνη*

Οι μηχανές αυτές ήταν περίπου 800 cc (κυβ. εκατοστών) και ήταν ικανές να τραβήξουν και ένα όχημα .Τις επισκεύαζα στο συνεργείο μας εγώ και τις επιθεωρούσα κάθε μήνα όπως και όλα τα οχήματα του συντάγματος και τα δοκίμαζα .Οι ζημιές που προξενούντο από την αμέλεια των οδηγών τις χρεώναμε στους οδηγούς ,αλλά σπάνια το κάναμε .

*Το κτίριο πίσω με τα δύο δωμάτια ήταν εκεί που έμενε το προσωπικό του συνεργείου.
Εδώ κάνω μία επίδειξη με τη μηχανή έχοντας επάνω άλλα τέσσερα άτομα σε δρόμο κατηφορικό*

Εδώ η επίδειξη απέτυχε, έπεσα επάνω στη μηχανή και χτύπησα στα πλευρά μου

Στο συνεργείο του Σιδηροκάστρου έκανα παρέα με τον έφεδρο δεκανέα Ανδρέα Καλλέργη. Βγαίναμε πάντοτε έξω μαζί και ταιριάζαμε στις τρέλες και στα τζαναμπετλίκια . Ξαφνικά ερωτεύθηκε μία μαθήτριά του γυμνασίου και συχνά πυκνά πήγαινε έξω από το γυμνάσιο με αυτοκίνητο η μοτοσυκλέτα για να συναντάει την κοπέλα του ..

Του έγιναν παρατηρήσεις από τους καθηγητές και το αφεντικό μας αλλά ο έρωτας δεν τον άφηνε να κάνει πέρα. Μετά το μάθημα όταν σχολνούσε την συνόδευε μέχρι το χωριό Χορτερό όπου και έμενε.

Το έμαθαν οι γονείς της κοπέλας και τα αδέρφια της και στράφηκαν κατά του Ανδρέα που ξεμύαλισε την κοπέλα που ακόμα ήταν στην πέμπτη τάξη και όπως πήγαινε στα μαθήματα δεν θα την τελείωνε. Για να αποφύγει τα λόγια του κόσμου και το σούσουρο ζήτησε να πάμε μαζί στο σπίτι της και να ζητήσει επίσημα από τους γονείς της να την αρραβωνιαστεί. Δέχτηκαν οι άνθρωποι διότι οι σχέσεις τους είχαν προχωρήσει περισσότερο από φιλία και έτσι μία Κυριακή πήγαμε και αντάλλαξαν δακτυλίδια και επισημοποίησαν τις σχέσεις του με υπόσχεση μόλις θα απολυόταν να την έπαιρνε μαζί του στον Πειραιά .

Εδώ με τον Ανδρέα Καλλέργη κάνουμε μερικές ακροβατικές επιδείξεις στο γήπεδο του Σιδηροκάστρου. 1951

Εδώ πάλι σε μία διαφορετική επίδειξη ακροβασίας στο γήπεδο του Σιδηροκάστρου με τον Ανδρέα. 1951 λίγο πιο επικίνδυνη

Εδώ στο γήπεδο και στο προαύλιο της Εκκλησίας του Σιδηροκάστρου με τον Φίλο μου Ανδρέα Καλλέργη 1951

Εκτός βέβαια τον αρραβώνα του Ανδρέα είχαμε και ένα γάμο που διέφερε κάπως από τους συνηθισμένους .

Ένας καλός μας φίλος από το λόχο μεταφορών ερωτεύθηκε μία κοπέλα που εργαζόταν στον οίκο ανοχής του Σιδηροκάστρου και αποφάσισε να την παντρευτεί. Ωστε με την πράξη του αυτή να αποδεσμευτεί η κοπέλα από την υποχρεωτική εξάσκηση του επαγγέλματος αυτού που στιγματίζει κάθε γυναίκα που αποφασίζει να μπει και να εργαστεί σε ένα πορνείο .

Όποιος έχει υπηρετήσει στις τάξεις των σωμάτων στρατού και πει ότι δεν επισκέφτηκε ποτέ, ή έστω και από περιέργεια τους οίκους ανοχής (μπουρδέλα) λέει ψέματα. ή ήταν ομόφυλος ή μισογύνης .

Η πολιτεία δια νόμου επέτρεπε τη λειτουργία των οίκων αυτών για να προσφέρουν στους άνδρες την υπηρεσία τους για τις σεξουαλικές τους ανάγκες για να αποφεύγονται έτσι οι βιασμοί και οι κακοποιήσεις των γυναικών . Οι γυναίκες αυτές για οποιαδήποτε αιτία έκαναν την δουλειά αυτή εκτελούσαν ένα επάγγελμα (το αρχαιότερο όπως λένε) και συγχρόνως ένα κοινωνικό έργο.

Μία γυναίκα από την στιγμή που αποφάσισε να μπει σε οίκο ανοχής για να εργαστεί σαν πόρνη ήταν πια σαν μόνιμη κάτοικος εκεί .Δεν επιτρεπόταν να βγει έξω απ' εκεί εάν δεν είχε άδεια από την αστυνομία και αν έβγαине δεν επιτρεπόταν να εξασκεί έξω από τον οίκο το επάγγελμα της και υπήρχαν πολλοί και αυστηροί περιοριστικοί όροι .

Η μόνη περίπτωση να βγει μία γυναίκα από τον οίκο ανοχής ήταν να παντρευτεί κάποιον που με τον γάμο εξασφάλιζε την ελευθερία της και τον έννομο βίο ή ανίκανη για λόγους υγείας .

Η κοπέλα αυτή που παντρεύτηκε αυτόν τον φίλο μας και βγήκε από το βούρκο και την κόλαση .έκανε ένα γάμο ωραιότατο που παραβρέθηκαν πολλοί φίλοι του να τον συγχαρούν για το τόλμημά του να σώσει μία κατατρεγμένη ψυχή από την κόλαση .

Στο Σιδηρόκαστρο είχα γνωρίσει πολλούς πολίτες που κάναμε παρέα αλλά βρήκα και έναν μακρινό εξάδελφο που είχε κέντρο διασκέδασης και τακτικά πηγαίναμε για κανένα ουζάκι και καλό μεζέ .

Σιδηρόκαστρο 1951
Εδώ παρέα με μέλη του
συνεργείου στο κέντρο του
ξάδελφου απολαμβάνουμε
ουζάκι με καλό μεζέ
Αριστ, Ανδρέας Καλέργης,εγώ,
Νιόνιος Φαμελιάρης, Κώστας
Και ο Κωστάκης ο Ντιντίς

Στο συνεργείο μας δεν είχαμε την πολυτέλεια να έχουμε ντους και μπάνια. ,κάναμε αυτοσχέδια ντους τα καλοκαίρια και το χειμώνα ζεσταίναμε νερό και ο ένας έχυνε νερό στον άλλον αλλά στο Σιδηρόκαστρο είχαμε τα φημισμένα του λουτρά που ήταν καμιά δεκαριά χιλιόμετρα μακριά .Έτσι μετά τη δουλειά πηγαίναμε όλοι εκεί και το ευχαριστιόμασταν και ήταν τότε δημοτικά και τζάμπα για μας

Σιδηρόκαστρο 1952**Εδώ**
τεχνίτες και μαθητευόμενοι
του συνεργείου μπροστά στα
θερμά και ιαματικά λουτρά του
Σιδηροκάστρου.

Τα λουτρά είχαν τρεις μεγάλες πισίνες με διαφορετικές θερμοκρασίες και μία μικρή με πολύ ζεστό νερό. Εκεί πήγαιναν και πολίτες και άλλοι στρατιώτες .Τότε όχι γυναίκες.

Μία μέρα που πήγαμε κάναμε πολύ φασαρία, φωνάζαμε τσιρίζαμε κάναμε βουτιές τραγουδούσαμε σαν τενόροι και άλλα χαζά . Βγήκαν δύο ηλικιωμένοι από το ζεστό λουτρό και μας είπαν να μη φωνάζουμε .Τους είπαμε να πάνε να χαθούνε και να κοιτάζουν τι δική τους δουλειά

Οι άνθρωποι όταν είναι μέσα στο νερό δεν ξέρεις και ποίοι είναι .

Όταν αποφασίσαμε να βγούμε πια και να πάμε να ντυθούμε πέρασαν και οι γέροι που μας έκαναν παρατηρήσεις από κοντά μας δίχως να μιλήσουν και πήγανε στα δωμάτιά τους να ντυθούν . Ως που να ντυθούμε εμείς αυτοί ντύθηκαν και φεύγανε. Ο ένας ήταν συνταγματάρχης και άλλος ταγματάρχης . Κοντέψαμε να πάθουμε συγκοπή. Μας μίλησαν με αυστηρό τρόπο και μας είπαν άλλη φορά όταν είμαστε μέσα στα λουτρά να είμαστε πολιτισμένοι και να μη φωνάζουμε και προ παντός να μη τραγουδάμε. φάλτσα

Στο τιμόνι κάθεται το αφεντικό με τον Παναγιώτη και άλλους τεχνικούς

Σιδηρόκαστρο 1952 Το πολυβολείο επάνω στο ύψωμα και το φυλάκιο χρησιμοποιήθηκαν κατά το διάστημα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του εμφυλίου και είναι στο ανατολικό άκρο του στρατοπέδου . Με τη μετακίνησή μας εκεί το φυλάκιο ήταν γραφείο και θάλαμος δικός μου και του τεχνικού γραφέα Παναγιώτη Κορδάτου από τον Πύργο της Ηλείας για 18 περίπου μήνες

Σιδηρόκαστρο 1952 Εδώ εγώ και ο Φάνης παίζουμε τους αντάρτες και ο Κωστάκης ο Ντιντής μας πιάνει αιχμαλώτους με το αυτόματό του

Το συνεργείο μας κάλυπτε μία μεγάλη περιοχή της επαρχίας Σιδηροκάστρου που έπιανε από τον Προμαχώνα, Αχλαδοχώρι, Μπέλες που είναι στα Βουλγαρικά σύνορα και όλο το κάμπο του Σιδηροκάστρου μέχρι το δρόμο των Σερρών .

Όταν πάθαινε κανένα όχημα καμία βλάβη πήγαινα ως επί το πλείστον εγώ με κανέναν άλλον τεχνίτη και βοηθό να το διορθώσουμε ή να το ρυμουλκήσουμε στο συνεργείο .Τα περισσότερα αυτοκίνητα τότε παθαίνανε βλάβες από σούστες που σπάνανε λόγω των χαλασμένων δρόμων με τις μεγάλες λακκούβες και από ρουλεμάν μπροστινών τροχών και από τις μπάρες του τιμονιού

Αχλαδοχώρι 1952 . Εδώ βγάλαμε τον μπροστινό τροχό για ν' αλλάξουμε το μπροστινό άξονα και τα ρουλεμάν από ένα GMC του λόχου μεταφορών.

Αχλαδοχώρι 1952 . Εγώ με τον Παναγιώτη Κορδάτο. Πίσω μας με το όρος Άγκιστρο και Όρβηλος όπου είναι και τα βουλγαρικά σύνορα.

Αγλαδοχώρι 1952

*Εδώ αριστερά ο Παναγιώτης Κορδάτος
Τεχνικός γραφέας του συνεργείου κι εγώ
μπροστά στο ηρώο του χωριού στην πλα-
τεία*

Δουλειά σε ναρκοπέδιο

Ο Ποταμός Στρυμόνας είναι αρκετά μεγάλος και τότε, χειμώνα η καλοκαίρι είχε πάντα πολύ νερό .Στο σημείο κοντά στο χωριό Πετρίτσι και προς τα Λουτρά ο ποταμός στενεύει. Εκεί είναι μια μεγάλη σιδηροδρομική και οδική γέφυρα συγχρόνως που καλύπτει και ένα μέρος που δεν περνάει νερό αλλά είναι δασωμένο με θάμνους.

Η γέφυρα αυτή κατασκευάστηκε έτσι ούτως ώστε να χρησιμοποιείται από αυτοκίνητα κάρα, ζώα και πεζούς για να μη κατασκευάσουν και δεύτερη . Η γέφυρα αυτή πάντοτε φυλαγόταν από όλους τους στρατούς και είχε ναρκοπεδοθεί επί κατοχής από τους Βουλγάρους αλλά και μετά από τον Ελληνικό στρατό και είχαν φυλάκια πάνω στις δύο άκρες αλλά και από κάτω .

Ο αμαξωτός δρόμος έμπαινε στη γέφυρα κάνοντας απότομη γωνία και από τις δύο άκρες. Βγαίνοντας όμως προς το Σιδηρόκαστρο ο δρόμος ακολουθούσε το ποτάμι παράλληλα και πολύ κοντά σε μεγάλο ύψος προς τον Προμαχώνα αλλά μετά από εκατό μέτρα από τη γέφυρα πάλι έκανε ορθή γωνία με κατεύθυνση στο Σιδηρόκαστρο

Επομένως ο δρόμος που πλησίαζε τον δρόμο του Προμαχώνα από το Σιδηρόκαστρο είχε κατεύθυνση προς το ποτάμι που το νερό σ' εκείνο το σημείο ήταν πολύ και βαθύ . Αυτή λοιπόν την πορεία ακολούθησε μία μέρα ένα GMC ψυγείο που μετέφερε καταψυγμένα αρνιά Αυστραλίας στο τάγμα του Πετρισίου και της Ροδόπολης. Για κάποιο λόγο ο οδηγός δεν μπόρεσε να πάρει την απότομη στροφή προς τα αριστερά Με το βάρος που είχε και την κεκτημένη ταχύτητα έκανε βουτιά μέσα στο ποτάμι. Ο οδηγός, που έτυχε να τον γνωρίσω ,πρόλαβε και πήδηξε μέσα στο νερό από το όχημα του που δεν είχαν πόρτες και μετά πιάστηκε σε κάτι κλαδιά. Οι σκοποί από την γέφυρα είδαν το ατύχημα και έτρεξαν να βοηθήσουν να βγει έξω από το νερό. Ήταν καλοκαίρι και το νερό ήταν καθαρό και ζεστό .

Ο αξιωματικός της φρουράς τηλεφώνησε στο συνεργείο μας να αναφέρει το ατύχημα και στη συνέχεια πήγα εγώ με τον μαθητευόμενο Ανδρέα Τρομάρα να δούμε αν μπορούμε με το δικό μας το ρυμουλκό να το βγάλουμε έξω από το ποτάμι .

Όταν έφτασα εκεί είδα ότι το όχημα είχε κάνει βουτιά με τη μούρη και στεκόταν όρθιο σχεδόν μέχρι το μισό μέσα στο νερό .Ο ευκολότερος τρόπος να το φέρω να κάτσει πάλι στους τροχούς ήταν να το τραβήξω επάνω από την γέφυρα αλλά ο αξιωματικός το απέκλεισε διότι η γέφυρα δεν έπρεπε να κλείσει ούτε λεπτό .Το μόνο μέρος, κατάλληλο μετά ήταν να ρυμουλκηθεί κάτω από την γέφυρα που είχε χόρτα και θάμνους αλλά ήταν ναρκοπεδημένο .Υπήρχε ένας μικρός δρόμος αχρησιμοποίητος αλλά δεν ήξεραν που ήταν οι νάρκες και έπρεπε να δουν τους χάρτες για να εντοπίσουν με ακρίβεια τις θέσεις τους. Τους πήρε αρκετή ώρα να βρουν ακριβώς που ήταν τοποθετημένες και μου υπέδειξαν από πού να πάω ,αλλά πώς μπορούσα εγώ να ξέρω αν αυτοί ήξεραν και ήταν 100% σίγουροι. Ίδρωνα όχι τόσο από τη ζέστη όσο από τον φόβο να μη γίνω μακαρίτης. Γλίτωσα που δεν πήγα στην Κορέα να μείνω τώρα και κάτω από τη γέφυρα ; Άλλος έλεγε κάνε την διαθήκη σου ,άλλος ένα μπάμ είναι και δεν θα καταλάβεις τίποτα .Ναι αλλά τι κάνεις αν χάσεις τα δύο πόδια σου ;

Μίλησα με το αφεντικό μου και μου είπε να περιμένω να έρθει και αυτός να δει την κατάσταση .Ήρθε και μίλησε με τους άλλους αξιωματικούς και τελικά του είπαν ότι είναι σίγουροι. Μόνο να προσέχω να μη βγω έξω από το δρομάκι και το σημείο που θα πήγαινε αυτός με το συρματόσχοινο μέχρι το βουλιαγμένο όχημα . Τελικά κάναμε την προσευχή μας και τραβήξαμε το σύρμα μέχρι το όχημα . Τώρα το πρόβλημα ήταν ότι το νερό είχε περίπου δύο μέτρα βάθος στο σημείο εκείνο και έπρεπε να βρούμε τον προφυλακτήρα η έναν τροχό να γαντζώσουμε το σύρμα και το νερό θόλωνε και δεν μπορούσαμε να δούμε τίποτα . Μετά από πολλές βουτιές με τον Τρομάρα καταφέραμε και το πιάσαμε από τον προφυλακτήρα και στη συνέχεια το βγάλαμε και το φέραμε κοντά στον χώρο της γέφυρας .Ήταν απότομο το μέρος και αναγκαστικά σκάσαμε για να μπορέσει να βγει έξω από το ποτάμι . Τελικά το βγάλαμε αλλά τόσο τα κρέατα όσο και το όχημα ψυγείο ήταν όλα για τα σκουπίδια. Όλα είχαν γεμίσει με άμμο και λάσπη .Έτσι η περιπέτεια έληξε δίχως θύματα.

Πετρίτσι 1952 Εδώ μπροστά στο προαύλιο της εκκλησίας του Πετρισίου

Εδώ με το γερανό του συνεργείο σε ένα δύσβατο μέρος

Σιδηρόκαστρο 1952. Κοντά στην παλιά συνοικία επάνω σε βράχο απέναντι από το κάστρο με μία παρέα με πολίτες Από δεξιά είναι ο Χάρης (κατάσκοπος) ο σιτιστής του φούρνου Κλεάνθης εγώ και μέλη των διαβιβάσεων και καθιστός είναι φίλος του Χάρη (κατάσκοπος).

Σιδηρόκαστρο 28 Οκτ. 1952 Οι επίσημοι ,καλεσμένοι και οι κάτοικοι παρακολουθούν την παρέλαση των μαθητών του γυμνασίου και δημ. σχολείων. Εγώ όρθιος με τα γυαλιά.

Σιδηρόκαστρο 1952. Αριστερά ο Παναγιώτη κι εγώ με τα παιδιά που δούλευαν να μάθουν τέχνη δίχως πληρωμή. Και δεξιά ο δρόμος ίσα οδηγεί προς το φαράγγι και αριστερά στρίβει για τη γέφυρα που είναι ο παλιός μαχαλάς

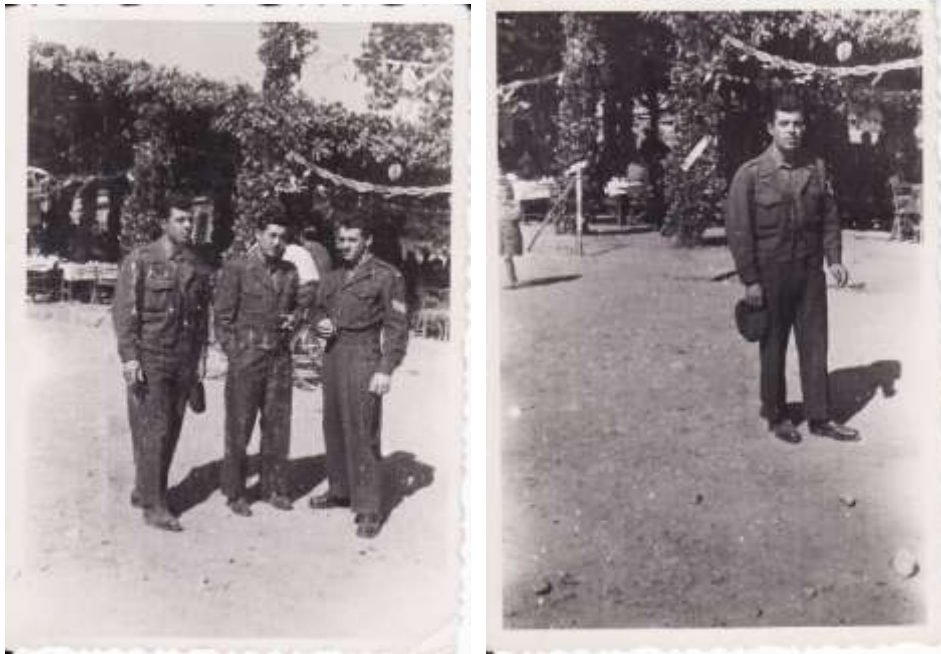
Η Μετάθεση

Είχα συμπληρώσει 26 μήνες στο ίδιο συνεργείο και είχα συνδεθεί καλά με τον διοικητή μου Μανόλη Φουντεδάκη και την οικογένειά του. Πάντοτε με συμβούλευαν και ήταν σαν προστάτες μου και τους θεωρούσα σαν δικούς μου. Όταν έβγαιναν έξω στα κέντρα εστιατόρια και σε εκδρομές πάντα με ήθελαν να τους κάνω παρέα, αλλά στις 16 Μαρτίου του 1952 έλαβα την μετάθεσή μου στο συνεργείο του 782 λόχου μεταφορών που ήταν μέσα στην Θεσσαλονίκη και η χαρά μου που θα ήμουν κοντά στους γονείς μου ήταν απεριγράφητη αλλά μόνο για τέσσερες μέρες διότι ακολούθησε άλλη μετάθεση να πάω στο ΛΥΒ (λόχο υποψηφίων βαθμοφόρων) που ήταν στο χωριό Μητρόπολη Καρδίτσας.

Το χωριό αυτό ήταν πεδινό αλλά είχε στην μία πλευρά πολλά ομαλά υψώματα και σε λίγη απόσταση άρχιζε το βουνό Άγραφα. Το χωριό είχε πολλά ζώα και πολλά κουνούπια και μύγες. Μέναμε δε σε μικρά σπίτια που είχαν κάνει για τους ανταρτόπληκτους που είχαν φύγει στα χωριά τους και τα χρησιμοποιούσε ο στρατός.

Όταν χτυπούσε η σάλπιγγα το πρωί έπρεπε να μαζευτούμε μπροστά στο διοικητήριο για το πρωινό που ήταν στο κέντρο του χωριού. Φεύγαμε τροχάδη μέσα από σύννεφα κουνουπιών και μικρής μύγας και πριν από το ρόφημα καταπίναμε και μερικές μύγες και κουνούπια. Μετά αρχίζαμε τις ασκήσεις. Αν και όλοι εκεί ήμασταν βαθμοφόροι κάναμε εκπαίδευση για να αποκτήσουμε ειδικές διοικητικές γνώσεις.

Εκεί συνάντησα και άλλους παλιούς συναδέλφους εθελοντές του τεχνικού σώματος. Το Πάσχα έτυχε να είμαστε εκεί, και το έθιμο στο στρατό ήταν αρνιά στη σούβλα, περίπου 40 και άφθονα ποτά. Κάτω από τα μεγάλα πλατάνια της πλατείας κάναμε και ένα μεγάλο υπόστεγο με κλαδιά από δένδρα και τις κολόνες τις στολίσαμε με διάφορα λουλούδια. Καλεσμένοι ήταν και αρκετοί επίσημοι από το χωριό και με ντόπιους μουσικούς γλεντήσαμε από το πρωί μέχρι τις πρωινές ώρες της άλλης ημέρας.

Πάσχα 1952 Μητρόπολη Καρδίτσας με του πρώην συναδέλφους και συμμαθητές μου στο ΛΥΒ (λόχο υποψηφίων βαθμοφόρων) Αριστ. Εγώ με τον Αρχανιωτάκη και Τσιγερίδη μπροστά στα στολισμένα υπόστεγα για το πασχαλινό τραπέζι στην πλατεία του χωριού και δεξιά είμαι εγώ

Λίγες μέρες πριν τελειώσει η εκπαίδευση των πέντε εβδομάδων ένα δυσάρεστο επεισόδιο συνέβη μ' εμένα και τον λοχία εκπαιδευτή.

Ήταν Κυριακή λίγο πριν βραδιάσει. Ξάπλωσα κάτω στο αχυρένιο στρώμα και πήρα την αγαπημένη μου εφημερίδα «Μακεδονία» να διαβάσω τα αθλητικά αλλά και τα νέα του τόπου μας όταν ξαφνικά ήρθε ο εκπαιδευτής άρπαξε την εφημερίδα και την έκανε κομμάτια λέγοντας ότι το διάβασμα των κομμουνιστικών εφημερίδων απαγορεύεται στο στρατό. Δεν ήξερα βέβαια ποιοι ήταν οι κανονισμοί εκεί του στρατοπέδου αλλά σίγουρα ήξερα ότι δεν απαγορεύεται να διαβάζουμε εφημερίδα, αλλά δεν ήταν τρόπος συμπεριφοράς προς έναν ισόβαθμο εκπαιδευόμενο και μάλιστα να αποκαλεί την εφημερίδα κομμουνιστική.

Σηκώθηκα ταραγμένος και αμέσως ζήτησα να μου πει ποίος είναι αυτός ο νόμος που απαγορεύει στους στρατιωτικούς να διαβάζουν εφημερίδα. Όταν μου είπε «Είναι δικός μου νόμος» τότε έγινα θηρίο

Ήταν και του χεριού μου , πιο κοντός και αδύνατος . Τον έσπρωξα κάπως δυνατά, και μαζί πήγαμε με μεγάλη δύναμη πάνω στο τζάκι το οποίο γκρέμισε μαζί με τους σουβάδες και μέρος από το ταβάνι έπεσε επάνω μας και σε άλλους . Το δωμάτιο γέμισε σκόνες, τούβλα και σουβάδες.

Από σοβαρό καβγά μετατράπηκε σε κωμωδία . Όλοι γελούσαν με την ψευτοκατασκευή του σπιτιού που τα έκαναν για του ανταρτόπληκτους.

Το πρώτο μέλημά μου ήταν να δω αν έπαθε τίποτα σοβαρό τραύμα ο λοχίας μας . Ε..ήθελα να τον εκδικηθώ για την απρεπή συμπεριφορά του αλλά όχι και να τον σκοτώσω και το χειρότερο να γκρεμίσω όλο το σπίτι . . Αφού ξεσκονιστήκαμε και ο ένας γνώρισε τον άλλον ζήτησα συγγνώμη αλλά αυτός ήταν ανένδοτος πήγε αμέσως στον διοικητή και τον έφερε να δει τη ζημιά . Ο άνθρωπος έβλεπε και δεν πίστευε στα μάτια του τέτοια ζημιά . Μας έβαλε και καθαρίσαμε το δωμάτιο και το πρωί ήμουν στην αναφορά για να απολογηθώ . Ενώ εγώ με σοβαρό ύφος προσπαθούσα να βγω δικαιωμένος το τι έκανα, όλος ο λόχος υποψηφίων βαθμοφόρων και οι αξιωματικοί γελούσαν με μένα. Τελικά ο λοχαγός με τιμώρησε με πέντε μέρες περιορισμό . για την ζημιά που έκανα .

Όταν ήρθε καιρός να φύγω για την Αθήνα πετάχτηκα μέχρι τη Θεσσαλονίκη να δω τους δικούς μου που άρχισαν να παρουσιάζουν και οι δύο συμπτώματα αδιαθεσίας. Η μητέρα μου είχε πρόβλημα με τα νεφρά της που έπασχε από ουραιμία και ο πατέρας μου έβηχε και δεν ξέραμε ποια είναι η αιτία.

Η μετάθεση στην Αθήνα για μετεκπαίδευση

Με τον λοχία γίναμε φίλοι και έφυγα ήσυχος για την Αθήνα. Μαζί με τώρα όλοι αναχωρήσαμε για τη Σχολή που μας προόριζαν για μετεκπαίδευση στα σύγχρονα τανκς και σε άλλα χωματουργικά μηχανήματα. Καλή ήταν η επαρχία και τα χωριά.. Πέρασα πολύ ωραία, γνώρισα πολύ κόσμο και συναναστράφηκα με νέους και νέες αλλά η πρωτεύουσα μου άρεσε και η ζωή ήταν τότε. τελείως διαφορετική. Ξαναβρήκα του γνωστούς φίλους και συγγενείς που του είχα γνωρίσει όταν πρωτοπήγα στην Αθήνα .

Πριν φύγω βέβαια από το συνεργείο είχα παράκληση και ρητή εντολή απο τον αφεντικό να φροντίσω με τον Ανδρέα Καλλέργη ώστε ο Ανδρέας Τρομάρας να βρει μια δουλειά κάπου στην Αθήνα σαν μηχανικός διότι ήταν άριστος και ικανός τεχνίτης. Το πρώτο πράγμα που έκανα ήταν να βρω τον Καλλέργη ο οποίος δούλευε σε ένα συνεργείο επισκευών . Χάρηκε όταν με είδε και όταν του μίλησα για τον Τρομάρα κανόνισε με το αφεντικό του να έρθει και να δουλέψει μαζί του και για πρώτη φορά με λεφτά .

Σε λίγες μέρες ο Τρομάρας ήταν εκεί και δούλευε και ήταν πολύ χαρούμενος που μετά τόσα χρόνια θα κέρδιζε για πρώτη φορά χρήματα για τη δουλειά που έκανε

Όσο για μας που ήρθαμε στο Κέντρο αρχίσαμε αμέσως την μετεκπαίδευση και μετά σχεδόν δύο χρόνια είχα κανονικό κρεβάτι και δεν έτρωγα σε караβάνα, αλλά σε πιάτο και σε εστιατόριο επίλεκτων τεχνητών και σε αίθουσες με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας και δίχως να μας επιβαρύνουν με σκοπιές και άλλες υπηρεσίες. Κάθε βράδυ ήμασταν έξω και η διαφορά ήταν ότι δεν είχαμε πια τον ανταρτοπόλεμο και κηδείες, αλλά . Ε,,,κάπου κάπου ακόμα εκτελούσαν και κανέναν κατάδικο κομμουνιστή που τον θεωρούσαν επικίνδυνο για την χώρα μας.

Κατά τον Αύγουστο πήγα με άδεια να δω τους δικούς μου και είδα ότι ο πατέρας μου δεν ήταν καλά στην υγεία του έβηχε και έκανε αιμοπτύσεις και αυτό με ανησύχησε πολύ . Αποφασίσαμε να τον πάρω μαζί μου στην Αθήνα για να κάνει εκεί μερικές εξετάσεις για να εξακριβωθεί η αιτία της αιμόπτυσης . Τον έστειλαν στο Αντικαρκινικό Νοσοκομείο όπου εξακρίβωσαν ότι είχε καρκίνο στους πνεύμονες αλλά δεν του είπαμε τίποτα ,Η αιτία όπως μου είπε ένας καθηγητής ήταν το πολύ κάπνισμα που έκανε και το παθητικό κάπνισμα λόγω του επαγγέλματος του που ήταν καφετζής .Τον κράτησαν εκεί και του έκαναν ακτινοθεραπεία για κανένα μήνα και μετά τον πήγαν σε ένα άλλο νοσοκομείο για να αναπαυθεί αλλά μου είπαν ότι δεν υπάρχει σωτηρία και καλό είναι να τον στείλω πίσω στο σπίτι να πεθάνει εκεί ήσυχα και κοντά στη μητέρα μου . Η απόφαση αυτή των γιατρών με συγκλόνησε πολύ .Ήταν μόλις 60 ετών και περίμενε εμένα ν' απολυθώ να με βοηθήσει να κάνω δική μου δουλειά αλλά όλα τα σχέδια του έβλεπε να γκρεμίζονται μπροστά του που κάθε μέρα γινόταν και χειρότερα . Πήγαινα κάθε βράδυ και τον έβλεπα. Το γλυκό και την κομπόστα του την κρατούσε για μένα και την τρώγαμε μαζί .

Μέσα σε ένα μήνα οι οικονομίες που είχα κάνει εξαντλήθηκαν και αναγκάστηκα να πάω σε έναν οργανισμό που ήταν υπεύθυνη η κυρία Τσαλδάρη και να ζητήσω βοήθεια .Μου χορήγησε ένα ποσό και κάποια απαλλαγή από τα έξοδα του νοσοκομείου

Η μητέρα μου που και αυτή δεν ήταν τόσο καλά δούλευε το καφενείο του πατέρα όσο μπορούσε με την βοήθεια κάπου κάπου του αδελφού της Δημητρώ έτσι μόνο για να συντηρείται και να έχουν οι πελάτες ένα μέρος να κάθονται .Πολλές φορές το μαγαζί το άνοιγαν οι ίδιοι οι πελάτες και αυτοσερβιριζόντουσαν και άφηναν τα χρήματά τους σε ένα κασελάκι που είχε ο πατέρας σε μία γωνία .Υπήρχε απόλυτη εμπιστοσύνη και η τιμιότητα στους ανθρώπους αυτούς, ήταν κάτι που τους διέκρινε και ήταν υπερήφανοι για αυτό .Ο κάθε ένας έκανε τον καφέ του ,έπινε το ούζο και άφηνε τα λεφτά στην κάσα

Ακολουθώντας τις συμβουλές των γιατρών τον έστειλα και πήγε στο σπίτι. Ακόμα ήταν ικανός και περπατούσε, τον ενθάρρυνα να κάνει υπομονή και του υποσχέθηκα μόλις τελειώσω την θητεία μου θα γυρίσω στο σπίτι και θα ήμασταν πάλι όλοι μαζί. Έφυγε μ' αυτή την ελπίδα κι εγώ απαισιόδοξος για την κατάσταση του πήγα να συνεχίσω την μετεκπαίδευσή μου .Εκεί που δεν κάπνιζα άρχισα τώρα να καπνίζω για να καταπραΰνω τις ανησυχίες μου και την στεναχώρια για την όλη κατάσταση που ξαφνικά άλλαξε όλα τα σχέδια μου.

Το δικό μου δράμα

Πέρασε περίπου ένας μήνας και ξαφνικά άρχισα να αισθάνομαι στον λάρυγγα κάτι ενοχλήσεις που με έκανε να βήχω ελαφριά. Αμέσως έβαλα υποψία στο νου μου ότι μπορεί να κόλλησα καρκίνο από το ίδιο κουτάλι που έτρωγα την κομπόστα και το γλυκό του στο νοσοκομείο, ή και από τα χνότα του ακόμα κλπ. Η υπόνοια αυτή και το συχνό βήξιμο τραυμάτισε τον λάρυγγα μου και έβγαζα στο σάλιο μου λίγο αίμα . Πανικοβλήθηκα και αμέσως έτρεξα στο γιατρό μας ο οποίος δεν βρήκε τίποτα και μου έδωσε μερικές σουλφαμίδες και δίαιτα. Αφού κάθε λίγο και λιγάκι τον ενοχλούσα με έστειλε στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο για γενικές εξετάσεις .

Τα αποτελέσματα ήταν όλα αρνητικά και με έδωξε με την απειλή αν ξαναπάω για την ίδια αιτία θα φάω πέντε μέρες φυλακή .

Μετά από μερικές μέρες πήγα σε έναν ιδιωτικό και ειδικό καρκινολόγο που θα μου στοίχιζε αρκετά η επίσκεψη. Αφού με εξέτασε καλά με πήρε στο ιδιαίτερο γραφείο του για να μου πει κάτι .Αμέσως υποψιάστηκα ότι θα μου πει τα κακά μαντάτα . Μου έκανε πολλές ερωτήσεις, για τους γονείς μου για μένα κλπ και στο τέλος μου λέει.

«Άκουσε εδώ παλικάρι μου, όπως σε βλέπω εσύ μπορείς να βγάλεις ζουμί από την πέτρα διότι είσαι κατάγερος και δεν έχεις τίποτα απ' αυτό που νομίζεις ,αυτό που έχεις είναι ιδέα και τίποτα άλλο, βγάλτο από το μυαλό σου και άντε πάνε στη μονάδα σου, Δεν θέλω να σου πάρω την κούρα μου, κράτησέ τα να πας σε καμιά ταβέρνα να διασκεδάσεις Σταμάτα να καπνίζεις και να βήχεις από τώρα .Πήγαινε στο καλό και μην έρθεις ξανά σε μένα ».

Τον ευχαρίστησα, κατέβηκα τα σκοτεινά σκαλοπάτια και πήγα σε ένα καφενείο να πιω καφέ με ένα τσιγάρο για το θάρρος που μου έδωσε και είπε ότι δεν είχα τίποτα .

Οι μέρες πέρασαν ως που μια μέρα μου είπαν ότι παίρνω μετάθεση στο 724 Συνεργείο Επισκευών που ήταν μέσα στη Λάρισα

Στη Λάρισα 6-10-52

Από την Λάρισα πέρασα με το τρένο μερικές φορές αλλά στην πόλη μέσα δεν είχα πάει και η χαρά μου ήταν μεγάλη πού πήγαινα εκεί διότι θα ήμουν πιο κοντά προς τη Θεσσαλονίκη να επισκέπτομαι τους δικούς μου. Η αποστολή μου εκεί ήταν να αντικαταστήσω τον λοχία Κανέλλη. Εθελοντής κι αυτός που σε λίγους μήνες θα απολυόταν και θα πήγαινε στο χωριό του τα Σπάτα.

Λάρισα 15 Μαρτίου με χιόνια μπροστά στο χώρο του συνεργείου με τους καινούριους φίλους μου

Όταν έφτασα το βράδυ στο συνεργείο ο διοικητής υπολοχαγός Δημ. Ηλιοδρομίτης και το υπόλοιπο προσωπικό με υποδέχτηκαν με χαρά αλλά βρήκα και τον δεκανέα Δημ

Ζάμπρα εκεί που ήταν της ίδιας σειράς και έτσι είχα και κάποιον γνωστό να κουβεντιάσουμε τα παλιά. Αφού πέρασαν μερικές μέρες έμαθα ότι όλοι τους περνούσαν καλά .Ο Κανέλλης ήταν καλός κυνηγός και διοργάνωνε τα Σαββατοκύριακα και πηγαίνανε σε νυχτερινά κυνήγια με αυτούς που τους άρεσε. κυρίως, στην περιοχή της Αγυιάς (ανατολικά της Λάρισας) στην μικρή και εύφορη πεδιάδα του Αγιόκαμπου με την ωραία παραλία. Ο Αγιόκαμπος ήταν τότε ένας μικρός οικισμός με 200 περίπου άτομα που ασχολούντο με την γεωργία και μερικοί με το ψάρεμα, Στην παραλία είχε μόνο μία ταβέρνα και ένα παντοπωλείο μέσα στο χωριό και ένα μικρό εκκλησάκι, Η επικοινωνία από την Αγιά στο χωριό γινόταν μόνο με στρατιωτικά οχήματα με τα ζώα και τα πόδια και από τον Αγιόκαμπο αλλού μέσω θαλάσσης.

Παρά τις διαβεβαιώσεις από τους γιατρούς και το νοσοκομείο ότι δεν είχα κανένα πρόβλημα με την υγεία μου έκανα δίαιτα ,έτρωγα γιαούρτι και ψωμί ,δεν έπινα ,δεν κάπνιζα.. Για να είμαι ακόμα μια φορά σίγουρος πήγα και στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Λάρισας να κάνω ξανά εξετάσεις για καρκίνο (ευτυχώς που δεν πλήρωνα).Είχα χάσει αρκετό βάρος και άρχισα να νιώθω ζαλάδες. Οι εξετάσεις που έκαναν έδειξαν αρνητικά στοιχεία και μου είπαν ότι δεν έχω τίποτα.

Όταν έφευγα πήγα σε έναν ταγματάρχη γιατρό λίγο γεροντάκι και του λεω. «Γιατρέ μπορώ να φάω ότι θέλω, αρκεί να μη με πειράζει»; Με κοίταξε κάτω από τα γυαλιά του και σιγά σιγά μου λέει. «Λοχία .Φάγε ότι σκατά βρεις και δεν θα πάθεις τίποτα».

Δεν μ' αρέσουν αυτά αλλά έδωσε έμφαση να το πιστέψω. Τον χαιρέτησα που μου τα είπε και έφυγα. Ο τρόπος του μου έδωσε δύναμη και μου άλλαξε την σκέψη.

Ένα Σαββατοκύριακο που πήγαμε στον Αγιόκαμπο για κυνήγι βράδυ με τους προβολείς δεν βρήκαμε ούτε έναν λαγό. Έτσι καταλήξαμε στην ταβέρνα που είχαν φρέσκια σαρδέλα και μαρίδα. Ήμασταν έξι άτομα .Παραγγείλαμε να μας τηγανίσει από όλα τα ψάρια που είχε και εγώ ζήτησα να μου φέρει γιαούρτι αλλά γιαούρτι δεν πουλούσε και όλοι με πήραν στο ψιλό και γελούσαν .Έκατσα και σκέφτηκα και είπα στον εαυτόν μου . «Ρε Τάσο έτσι κι έτσι θα πεθάνεις από καρκίνο τουλάχιστον να πεθάνεις χορτάτος»

Όταν έφτασαν τα πιάτα με τα φρέσκα ψάρια και τη ρετσίνα τραβήξαμε ένα φαγοπότι που άφησε εποχή. Τα ξημερώματα προς την Κυριακή φεύγοντας ,έξω από το χωριό, ο Κανέλλης δίχως να θέλει πάτησε μερικές πάπιες που ανήκαν σίγουρα σε κανέναν από το χωριό .Σταμάτησε και πήγε να δει και είδε ότι είχε χτυπήσει πέντε πάπιες .Για να μην τις αφήσει πάνω στο δρόμο τις πήρε και τις έβαλε μπροστά του συνοδηγού το κάθισμα. Στο δρόμο όμως μέσα από το δάσος και νύχτα ακόμα κάποιος οπλισμένος μπήκε μπροστά και μας έκανε σήμα να σταματήσουμε .Όταν φτάσαμε κοντά του είδαμε ότι ήταν χωροφύλακας που γύριζε από το χωριό Σκήτη και πήγαινε για την Αγιά . Τον βάλουμε να κάτσει μπροστά αλλά είδε τις πάπιες και ρώτησε αν ήταν αγριόπαπιες . Καθόλου δεν μοιάζανε για τέτοιες αλλά ο Κανέλλης του είπε να πάρει την μεγάλη και του είπε ότι τις πάτησε κατά λάθος και να μη πει σε κανέναν τίποτα. Ο χωροφύλακας δέχτηκε το ρουσφέτι με ευχαρίστηση και είπε . «Άντε αύριο θα φαμε στο σπίτι πάπια με πατάτες στο φούρνο» Και εμείς με το Κανέλλη το ίδιο θα κάναμε την άλλη μέρα .

Μόλις φτάσαμε στη Λάρισα τις πήγε στον γνωστό του εστιατόρα και του είπε να τις βάλει στο ταψί με πατάτες με μπόλικο ζουμί για το βράδυ και τα ποτά έτοιμα . Το βράδυ περάσαμε πήραμε και τον διοικητή με την γυναίκα του και του είπαμε ότι ήταν αγριόπαπιες αλλά όταν άρχισε να τρωει .(ήταν μια παλιοκαραβάνα) κατάλαβε αμέσως

και λέει «Αυτές είναι ημέρες και αγοραστές από μαγαζί» . Όταν έφαγε και μετά του είπαμε τι έγινε και έκανε πως δεν χάρηκε αλλά καταβρόχθισε μία μόνος του.

Όταν ξαναπήγαμε στο ίδιο χωριό μετά από λίγες εβδομάδες ο ταβερνιάρης μας είπε ότι από το χωριό κάτι στρατιώτες κλέψανε πάπιες αλλά δεν ξέρανε ποιοι, γιατί πήγαιναν και άλλοι εκεί. Όλοι για τις πάπιες..... κάναμε την πάπια

Για μένα ήταν αφορμή να απαλλαχτώ από την έμμονη ιδέα ότι ήμουν άρρωστο και έκτοτε έτρωγα ό,τι έβρισκα. Όχι όμως αυτά που μου είπε ο γιατρός .

Είναι αλήθεια ότι παρ'όλο που είχαμε χειμώνα στη Λάρισα πέρασα πολύ καλά. Γνώρισα τη πόλη καλά αλλά και όλη την περιοχή και στο κάμπο της Λάρισας πηγαίναμε συχνά για κυνήγι της μπεκάτσας και φέρναμε πολύ πράμα.

Κόντευαν τα Χριστούγεννα. παρακάλεσα τον διοικητή να μου δώσει μία δεκαήμερη άδεια να πάω να δω τον πατέρα μου που ήταν σχεδόν ετοιμοθάνατος. Ήταν καλός και δεν μου την αρνήθηκε. Όταν με είδαν χάρηκαν. Ανάλαβα αμέσως τη δουλειά του καφεενείου για να ξεκουράσω την μητέρα μου που παρ'όλα τα προβλήματά της προσπαθούσε να εξυπηρετήσει την πελατεία και να βγάλει και το μεροκάματο. Οι πελάτες χάρηκαν που με είδαν και όλοι ήθελαν μόλις απολυθώ να γυρίσω στο μαγαζί, στη δική μου δουλειά .

Η κατάσταση του πατέρα μου ήταν απελπιστική. Ο άνθρωπος με ένα ανάστημα δύο μέτρα είχε ζαρώσει και ήταν τώρα σαν ένα μικρό παιδί. Δεν έτρωγε, δεν έπινε και δεν κάπνιζε πια αλλά νόμιζε ότι θα γίνει καλά και θέλησε να φέρω τον γιατρό να τον δει .

Ήθελε να του πει πότε θα γίνει καλά. Έφερα τον κυρ Θρασύβουλο Απαρτόγλου που ήταν πελάτης του (τον λέγαμε και αρπακτόγλου γιατί άρπαζε ότι έβρισκε και δεν χάριζε τίποτα) κάτσαμε όλοι μαζί και ο γιατρός του έδινε κουράγιο και του υποσχόταν ότι θα γίνει καλά μάλιστα δε είπε και στη μαμά μου να μας φέρει και από ένα ούζο με μεζεδάκι για να το γλεντήσουμε. Για μια στιγμή ο πατέρας μου ένιωσε καλά κάτσαμε όλοι μαζί και του λέει «Μπορώ γιατρέ να καπνίσω και ένα τσιγάρο που δεν κάπνισα τόσους μήνες;». Έβγαλε ο ίδιος το πακέτο του και μας κέρασε όλους από ένα ΣΑΝΤΕ'.

Όταν έληξε η άδειά μου έπρεπε να γυρίσω πίσω και εδώ ήταν η δύσκολη στιγμή. Ήξερα ότι ίσως να μη τον ξαναδώ ζωντανό. Έτσι μου είπε και ο γιατρός ότι ήταν ζήτημα να ζήσει δύο με τρεις μήνες ,

Χαιρετηθήκαμε και μου είπε ότι θα με περιμένει μέχρι το Σεπτέμβριο που είχα αποφασίσει να απολυθώ και να μη μείνω στο στράτευμα για καριέρα .

Ο Θάνατός του πατέρα μου ήρθε την Τετάρτη στις 29 Απριλίου 1953. Οι συγγενείς πήγαν στην αστυνομία και παρακάλεσαν να τηλεφωνήσουν στην μονάδα μου στη Λάρισα για να λάβω γνώση και να παραβρεθώ στην κηδεία του. Τα μέσα τηλεπικοινωνίας του στρατού και των αρχών υποτίθεται ότι έπρεπε να είναι καλά και σίγουρα αλλά έκαναν τέσσερες μέρες να βρουν την μονάδα μου και το συνεργείο που ήταν στη Λάρισα για να με ειδοποιήσουν. Ο αστυνόμος τηλεφώνησε το τρίτο σώμα στρατού. Το τρίτο σώμα τηλεφώνησε το Γενικό Επιτελείο. Αυτοί τηλεφώνησαν στη Φλώρινα. Απ' τη Φλώρινα τηλεφωνούν στις Σέρρες και αυτοί με τη σειρά τους στο ΛΥΒ. Αυτοί ψάξανε και είδαν ότι έφυγα για την Αθήνα στο κέντρο Υποδοχής Τεχνητών και αυτοί με εντόπισαν στο τέλος ότι ήμουν στη Λάρισα, περίπου δύο ώρες με το τρένο να παραβρεθώ στη κηδεία του πατέρα μου. Έτσι την Πέμπτη που έγινε η κηδεία του, δεν ήμουν εκεί και όλο το χωριό δυσαρεστήθηκε μαζί μου, νόμιζαν ότι δεν ήθελα να είμαι εκεί. Ας είναι καλά ο κρατικός μηχανισμός που κατόρθωσε να με βρει σε τέσσερες μέρες. Τι να πω; Το παρακάτω ήδη το έγραφα

Όταν είχα καταταχθεί εθελοντής το 1948 υπηρετούσα στη σχολή. Κανονικά έπρεπε να πάω σαν κληρωτός το 1950 και δεν παρουσιάστηκα, διότι ήδη ήμουν στο στράτευμα. Με κήρυξαν ανυπότακτο και αμέσως την άλλη μέρα πήγε η ΕΣΑ και βρήκαν αμέσως το σπίτι και ρωτούσαν τον πατέρα μου να μάθουν που ήμουν για να με συλλάβουν. (Όταν θέλουν να συλλάβουν οι κερατάδες σε βρίσκουν)

Η παροιμία λει «Καλύτερα αργά παρά ποτέ». Έστω και λίγες μέρες αργότερα η παρουσία μου κοντά στη μητέρα μου και στην αδελφή μου και στους άλλους συγγενείς ήταν απαραίτητη και τους έδωσε θάρρος να συνεχίσουν τη ζωή τους .και εγώ μετά από λίγες μέρες επέστρεψα πάλι στην μονάδα μου για να συνεχίσω τη δική μου ζωή περιμένοντας να έρθει η μέρα ν' απολυθώ.

Μόλις γύρισα σε λίγες μέρες φεύγει με μετάθεση ο διοικητής απολύεται και ο λοχίας Κανέλλης και έρχεται ο υπολοχαγός του τεχνικού σώματος Δημητριάδης Χρυσοσθένης Νέος , παντρεμένος και πολύ καλός άνθρωπος . Τώρα εγώ σαν παλιότερος λοχίας τον κατατόπισα .Μου είπε και τι ευθύνες θα είχα και φαινόταν πολύ συνεργάσιμος Είχε και δική του τρίκυκλη μοτοσικλέτα που την πρόσεχε σαν τα μάτια του και έβγαινε κάθε βράδυ έξω με την γυναίκα του και διασκεδάζαν διότι δεν είχαν παιδιά .Του είπα ότι πηγαίνουμε τα Σαββατοκύριακα για κυνήγι κλπ και μου είπε να πηγαίνουμε όπου θέλουμε και να κάνω ο, τι θέλω, εντός των ορίων βέβαια αλλά, αυτός δεν θα ξέρει τίποτα ,αλλά να προσέχουμε .

Δεν πέρασε λίγος καιρός και κατά τον Ιούνιο το συνεργείο μας μετακινήθηκε σε ένα μικρό χωριό κοντά στη Στυλίδα στο Καραβόμυλο, απέναντι από τον Μαλιακό Κόλπο

Ένα ειδυλλιακό μέρος για παραθέριση, μπροστά στη παραλία που είχε και πηγή με κατακάθαρο και κρύο νερό με μεγάλα πλατάνια και άλλα καρποφόρα δένδρα αλλά δεν μείναμε για πολύ καιρό. Γυρίζουμε πίσω προς τη Νέα Αγχίαλο Βόλου που ο στρατός κατασκεύαζε ένα συνδετικό δρόμο από το Άκετζι προ τον εθνικό δρόμο. Έξω από το χωριό αυτό ήταν ένα τάγμα μηχανικού με πολλά και διάφορα μηχανήματα για την κατασκευή του δρόμου και εμείς επισκευάζουμε τα χωματουργικά μηχανήματα και μέναμε σε σκηνές όπως όλοι αλλά στην άκρη του χωριού και στον κεντρικό δρόμο Βόλου-Αθηνών 6-7 χιλ από την Νέα Αγχίαλο

1953 Καραβόμυλοι. Εδώ όλο το τεχνικό προσωπικό του 724 τάγματος μηχανικού στη παραλία του χωριού κάτω από το μεγάλο πλάτανο .Μπροστά είναι ο διοικητής του τάγματος Καλκάνης Παντελής ή (πατσάς)

Το χωριό Άκετζι και η περιοχή ήταν κατάξερη δίχως πολλά δένδρα και τα χωράφια ήταν σπαρμένα με σιτάρι και έτοιμα να θεριστούν. Η ζωή ήτα πολύ μονότονη και δεν είχαμε να κάνουμε τίποτα παρά να παίζουμε χαρτιά και να κάνουμε βόλτες μέσα στα χωράφια. Ένα καφενείο και το μπακάλικο που υπήρχε άνοιγαν μόνο την Κυριακή .Ο Διοικητής έμενε σε σπίτι και το βράδυ έπαιρνε τη μηχανή του και πήγαινε στο Βόλο ή στην Αγχιάλο. Μερικοί απο μάζ για να περάσουν την ώρα τους τα βράδια σκαρώνανε φάρσες στα διερχόμενα αυτοκίνητα . Είχαν γεμίσει μία φόρμα δουλειάς με χόρτα έκαναν και ένα κεφάλι με τραγιάσκα και περίμεναν, Όταν βλέπανε τα φώτα κάποιου αυτοκινήτου να έρχεται από μακριά βάζανε τον αχυρένιο άνθρωπο μπρούμυτα στη μέση του δρόμου και κρυμμένοι μέσα στα χωράφια και σκοτάδι έβλεπαν πώς θα αντιδράσει ο οδηγός . Δεν ήταν σωστό και δεν έπρεπε να τους επιτρέπω να κάνουν τέτοιο πράγμα αλλά πήγαινα και γω να δω.

* **Σε μία περίπτωση** σταμάτησε ένα φορτηγό με τα φώτα στραμμένα προ το (σώμα) και ο οδηγός έλεγε στον συνοδηγό του να κατεβεί να δει τι έπαθε ο «άνθρωπος» αλλά δεν κατέβαινε και έλεγε. «Φύγε ρε φύγε γρήγορα και κάνε πως δεν είδαμε τίποτα για να μη μπλέξουμε με την αστυνομία» .

* **Στη δεύτερη περίπτωση** . Αυτή τη φορά έτυχε να είναι ένα ιδιωτικό που πήγαινε προς το Βόλο. Μόλις πλησίασε και αντιλήφτηκε ο οδηγός το «πτώμα» σταμάτησε μπροστά και κατέβηκαν τέσσερις άντρες . Μόλις το σήκωσαν πάτησαν τα γέλια ,και είπαν «Βρε τους ρουφιάνους ,την πάθαμε». Ένας όμως απ αυτούς είχε καλύτερη γνώμη και λειι . «Ρε αφήστε το εκεί που είναι να την πάθουν κι άλλοι».

* **Η Τρίτη περίπτωση** ήταν λίγο αργά κατά τις 11.30 ,είδαμε φως από μακριά και είπαμε άντε ας το βάλουμε μια φορά ακόμα να δούμε τι θα τύχει . Ήταν λεωφορείο, μάλλον της γραμμής Αθηνών βόλου ή Θεσσαλονίκης . Ο οδηγός σταμάτησε και προφανώς να είχε και στους επιβάτες κάτι για πτώμα επάνω στο δρόμο .Μόλις σταμάτησε πετάχτηκαν όλοι από μπρος και από την πίσω πόρτα και τρέξαν να βοηθήσουν τον οδηγό .Όταν τους είπε ότι ήταν φάρσα άλλοι γελούσαν και άλλοι έβρισαν με όλα τα επίθετα του Ελληνικού υβρεολόγιου .Μερικοί εκμεταλλεύτηκαν την περίπτωση και ζήτησαν από τον οδηγό να περιμένει να πάνε μερικές γυναίκες πίσω από του θάμνους να κατουρήσουν .

* **Τελικά** Το ομοίωμα αυτό το κρεμάσαμε σε ένα δένδρο κοντά στο δρόμο .και όποιος το έβλεπε σταματούσε και πήγαινε να δει ποίος κρεμάστηκε, αλλά δεν το πείραζε κανένας για να την πάθουν και άλλοι . Η φάρσα αυτή δεν διήρκησε πολύ, την είδε ένας ανθυπολοχαγός το ξεκρέμασε , υποψιάστηκε ότι το κάναμε εμείς και το έφερε στο συνεργείο, το έδωσε στο διοικητή μας να βρει αυτός τους φαρσέρ . Από τη φόρμα κατάλαβε ότι ήταν έργο δικό μας μου τα έσυρε

Όλα αυτά γινόντουσαν μακριά από τον καταυλισμό του συνεργείου για να μη υποψιαστούν ότι τα έκαναν οι δικοί μας στρατιώτες .Ε...λοιπόν όταν ο διάβολος δεν έχει δουλειά .....χαϊδεύει τα παιδιά του.

1953 στο χωριό Άκετσι κοντά στην Αγχίαλο Βόλου μέναμε σε σκηνές και επισκευάζαμε τα χωματουργικά μηχανήματα του μηχανικού που κατασκεύαζε στρατιωτικό δρόμο

Η μοναξιά και άνοια δεν είναι καλό πράγμα .Έτσι τα βράδια εν γνώσει του διοικητή, έγραφα μερικές δίωρες άδειες και πηγαίναμε στη Νέα Αγχίαλο που ήταν κωμόπολη και μέχρι τις 10 το βράδυ περνούσαμε καλά Μία Κυριακή όμως πήγαμε πάλι να γλεντήσουμε σε ένα κέντρο αλλά στις δέκα ακόμα δεν είχαμε πει και κανένας δεν είχε έρθει στα κέφια .Έτσι κάτσαμε λίγο παραπάνω. Κατά τις δώδεκα και κάτι φαίνεται δεν τους άρεσε να βλέπουν οι στρατιώτες να γλεντούν και κάποιος τηλεφώνησα τον ταγματάρχη .. Τον διοικητή του τάγματος μηχανικού που ήμασταν προσκολλημένοι σ' αυτόν και θα του είπαν ότι διασκεδάσαμε .Τέλος, κατά τις δύο τους πήρα, μπήκαμε στο $\frac{3}{4}$ και με τραγούδια σουρωμένοι πήραμε την επιστροφή για το συνεργείο .

Μόλις γύρισα να μπω μέσα προς το συνεργείο βλέπω ένα τζιπ και τον ταγματάρχη (τον λέγαμε πατσά γιατί ήταν κοντός χοντρός με μεγάλα μάγουλα) και ο υπασπιστής του να μας περιμένουν . Έκανε ακόμα ζέστη άλλα εγώ πάγωσα από τον φόβο μου τους είπα να σκάσουν και να μη τραγουδάνε ,τραγουδούσαν (το φανταράκι απόψε πάλι έχει μεράκι και τάχει πει κλπ).Πριν κατεβώ από το αμάξι άναψε ένα φακό στα μάτια μου που κόντεψε να με στραβώσει και άρχισε το κατεβατό. Μόνο που δεν με έδειρε .Μου είπε το πρωί να πάω και να παρουσιαστώ στη σκηνή του.

Το πρωί είπα στο δικό μας αφεντικό τι συνέβη και μου είπε ότι αυτός δεν ήξερε τίποτα και μ' έστειλε να πάω και να καθαρίσω μόνος μου την υπόθεση .

Είπα και γώ ν' αρχίσω λίγο να τρώω, που είχα ξεκολλήσει από τις δίαιτες και να ξεχάσω τις στεναχώριες μου, ήρθε άλλη τώρα , και υπολόγιζα τώρα λίγο πριν απολυθώ να εισπράξω και καμιά εικοσαριά μέρες φυλάκιση για τη παράβαση

Πήγα το πρωί στο υπασπιστήριο και μου είπαν να φύγω διότι είχε μεγάλη συνεδρίαση με τους μηχανικούς του και να έρθω μετά το μεσημέρι, Πήγα πάλι και μου είπαν ότι τράκαρε ένας γερανός και πήγε να δει τι ζημιά έπαθε και είπε να έρθω το άλλο πρωί .

Πριν πάω όμως να δω τον (Πατσά) φέρανε το τρακαρισμένο γερανό στο συνεργείο και περίμενα να δω την κατάσταση .Σε λιγάκι να και ο Πατσάς που μιλούσε με το δικό μας αφεντικό και λέγανε αν είναι επισκευάσιμη η ζημιά στο συνεργείο μας . Ο δικός μας με την πρώτη ματιά που έριξε το απέρριψε και του είπε ότι πρέπει να σταλεί στην Αθήνα στα εργοστάσια βάσεως γιατί ήταν BLR. (Beyond Local Repair) Όταν άκουσε ότι το

όχημα ήταν άχρηστο τα χρειάστηκε γιατί θα μπερδεύονταν με το Γενικό Επιτελείου Στρατού και το χειρότερο ο οδηγός ήταν σε αναρρωτικοί και αυτός που το οδηγούσε δεν είχε άδεια χρήσης γερανού κλπ.

1953 στο χωριό Ακετσι κοντά στην Αγχίαλο Βόλου είναι ο χώρος του συνεργείου

Πήγα έριξα μια ματιά στη ζημιά .Είχε το ψυγείο και τον μπροστινό (καθρέπτη) της μηχανής σπασμένο με τα δύο γρανάζια και οι μπάρες στραβωμένες .Αμέσως σκέφτηκα ότι εκτός από τα γρανάζια και το καπάκι του καθρέπτη που μπορούσαν να ανακατασκευαστούν σε χυτήριο του Βόλου τα άλλα μπορούσαμε να τα κάνουμε στο συνεργείο μας

Ενώ ήταν με το αφεντικό μας πήγα στη σκηνή να παρουσιάσω για το δικό μου παράπτωμα .Του είπα ότι πήγα αλλά ήταν απασχολημένος .Το είχε ξεχάσει κι όλα αλλά όταν του το θύμισα μου είπε. «Εσύ λογία δεν θα την γλιτώσεις από μένα ,αλλά δεν είναι τώρα η ώρα ,θα τα πούμε αργότερα».

Αμέσως δούλεψε το δαιμόνιο μυαλό όταν είναι σε ζόρια Ζήτησα συγγνώμη να εκφέρω και γώ τη γνώμη μου για το τρακαρισμένο γερανό και λεω στο δικό μου αφεντικό «Κύριε διοικητά η ζημιά αυτή μπορεί να επισκευαστεί εδώ εύκολα δίχως να πάει το όχημα στην Αθήνα αν βέβαια υπάρχουν λίγα χρήματα να παραγγείλουμε να μας κάνουν στο Βόλο που ξέρω ότι κατασκευάζουν γρανάζια όλων των ειδών και το καπάκι είναι από αλουμίνιο και μπορεί είτε να κολληθεί ή να κάνουμε άλλο στο χυτήριο».Και λέει «Αν μπορείς να το κάνεις θα χαρώ».

Μόλις άκουσε ο Πατσάς ότι μπορεί να γίνει ή δουλειά λέει. «Από χρήματα παιδί μου υπάρχουν όσα θελήσεις και όσα χρειαστούν αρκεί να γίνει η δουλειά εδώ. Θα στείλω έναν ανθυπολοχαγό με χρήματα να πάτε στο Βόλο να μείνετε εκεί σε ξενοδοχείο, να κάνετε ότι είναι να γίνει και μη στεναχωριέσαι για έξοδα» .Για να είμαι εντάξει του λεω «Κύριε διοικητά για το παράπτωμα που έκανα και άργησα να έρθω νωρίς θέλω να υποστώ την τιμωρία που πρέπει. Ήρθα αλλά δεν ήσασταν στο γραφείο σας ».

Με κοίταξε και λέει «Δεν το ξέχασα αλλά δεν είναι τώρα να μιλάμε για τέτοια δεν βλέπεις τις σκοτούρες μας, αυτά θα τα πούμε άλλη φορά και ξέχασε το για τώρα.»

Εδώ να πω ότι το δρόμο και τα άλλα έργα που κατασκεύαζαν ήταν του NATO και την ίδια εποχή κατασκεύαζαν το αεροδρόμιο της πολεμικής αεροπορίας στην Νέα Αγχίαλο και τα λεφτά τα ξόδευαν με τη σέσουλα.

17-6-1953 Αναυρος Βόλου. Ο ανθυπολοχαγός με τα λεφτά για να ανακατασκευάσουμε στο Βόλο τα σπασμένα γρανάζια. Κάναμε τα μπάνια, νόστιμα θαλασσινά κρύα ρετσίνα και καλό ξενοδοχείο και καλή βραδινή ζωή μετά. Δεξιά είμαι εγώ και αριστερά ο Ανθ/γός

Ο Ανθυπολοχαγός που ήρθε μαζί μου ήταν λεβεντιά ήξερε να ζει καλά ήταν Αθηναίος και κουβαλούσε ένα βαλιτσάκι με πολλά λεφτά που δεν το άφηνε μόνο του ούτε λεπτό από τα χέρια του. Πήγαμε στο καλύτερο ξενοδοχείο απέναντι από την παραλία και είχαμε όλες τις ανέσεις. Πήγαμε στο εργοστάσιο που κατασκεύαζε γρανάζια και μας είπαν ότι μπορούσαν να τα κάνουν όλα και τα παραγγείλαμε αλλά θα έπαιρνε τρεις μέρες. Τηλεφώνησε στον Πατσά και του είπε να μείνουμε στο Βόλο ως που να τελειώσουν όλα. Έτσι τρώγαμε στα καλύτερα εστιατόρια και περνούσαμε καλά. Δηλαδή σε σύγκριση το τι τρώγανε άλλοι εμείς γλύψαμε μπροστά σ' αυτούς μόνο ένα κοκαλάκι.

Το όχημα ήταν τύπου WHITE. Μέχρι να γίνουν τα γρανάζια και το καπάκι τα άλλα παιδιά διορθώσανε τις μπάρες τον προφυλακτήρα και τα άλλα. Το ψυγείο το επισκευάσαμε οι ίδιοι μας και ο γερανός σε μία εβδομάδα και κάτι ήταν σχεδόν έτοιμος για δουλειά. Ο Πατσάς απ' τη χαρά του πετούσε. Ηρθε να ευχαριστήσει το αφεντικό μας με φώναξε κι εμένα και μου λέει «Λοχία Κολοκοτρώνη, για πές μου σε πιά ταβέρνα πήγατε τις προάλλες και διασκεδάζατε;» Του είπα περίπου πού ήταν, και μου λέει «Αυτή τη Κυριακή που μας έρχεται θα πάμε εγώ και όλο το συνεργείο σας και θα διασκεδάσουμε όση ώρα θέλετε και όλα θα είναι πληρωμένα από μένα» Όχι δικά του.

Πράγματι το είπε και το έκανε και γίναμε φίλοι με τον Πατσά που λεγόταν Καλκάνης Παντελής Ταγματάρχης Σ.Ε.Μ. Τα παρατσούκλια ήταν συνηθισμένο φαινόμενο στα σχολεία και στο στρατό και τα δίνανε ανάλογα με την εμφάνιση, τη συμπεριφορά, τη συνήθεια κλπ. Εμένα με φώναζαν παχύδερμο στο σχολείο γιατί ήμουν λίγο παχουλούτσικος και προτιμούσα αυτό από το πατσάς.

Η πενταετή σύμβαση της θητείας μου έληγε κανονικά στις 10 Ιουλίου 1953 αλλά με τις τιμωρίες που πήρα στα πέντε χρόνια (25 μέρες φυλακίσεις) η απόλυσή μου μετατέθηκε για την 4^η Αυγούστου . Από μέσα μου είπα, αυτή η μέρα μου θυμίζει δικτατορία αλλά για μένα θα είναι ελευθερία .και μετρούσα τις μέρες πια πότε να πάω κοντά στη μητέρα μου που είχε μείνει χήρα και είχε ανάγκη από βοήθεια .

Μία μέρα ήρθε ένας κύριος στο συνεργείο και συστήθηκε ως προϊστάμενος πολιτικός μηχανικός των έργων του αεροδρομίου της Ν. Αγχιάλου και μου πρότεινε μόλις απολυθώ να αναλάβω το συνεργείο επισκευών της εταιρείας του με μισθό διπλάσιο από αυτό που έπαιρνα στο στράτευμα (ως λοχίας του τεχνικού σώματος έπαιρνα όσα και ένας ανθυπολοχαγός του πεζικού) με δωμάτιο πληρωμένο κοντά στο συνεργείο που ήταν μέσα στην Ν. Αγχιάλο και να τρωω κάθε βράδυ τζάμπα στο εστιατόριο .

Η πρόταση του ήταν πολύ ελκυστικοί και ξαφνικά μου άλλαξε όλα τα σχέδια . Σκέφτηκα ....Καλά να πάω σπίτι, αλλά ήμουν και αδέκαρος .Του είπα να το σκεφτώ και να του απαντήσω την άλλη μέρα. Το συζήτησα και με το αφεντικό μου ο οποίος με ενθάρρυνε και μου είπε ότι ο πατσάς ίσως να είναι αυτός που με πρότεινε να με προσλάβουν και ήταν ευκαιρία που δεν έπρεπε να χάσω δουλειά με τέτοιο καλό μισθό. Την άλλη μέρα όταν ήρθε, του είπα ότι δέχομαι, Υπέγραψα την αίτηση την οποία την έγκρινε μπροστά μου και από την 4^η Αυγούστου θα ήμουν στο προσωπικό της εταιρείας ως υπεύθυνος μηχανικός επισκευών χωματουργικών μηχανημάτων και οχημάτων .

Οι μέρες περνούσαν γρήγορα και πριν απολυθώ πετάχτηκα μέχρι το σπίτι να ενημερώσω την μητέρα μου και την αδελφή που ήταν μαζί της ότι θα καθυστερήσω με τη δουλειά αυτή λίγους μήνες ακόμα για να οικονομήσω λίγα χρήματα .

Δεν μου είπαν τίποτα αλλά ούτε και ενθουσιάστηκαν κατάλαβα ότι η μαμά δεν ήταν και τόσο χαρούμενη . Μου είπε να κάνω ό, τι νομίζω που θα είναι καλό για μένα .

Γύρισα στη μονάδα μου περιμένοντας να έρθει η μέρα να πάρω το απολυτήριό μου, να δουλέψω καναδυό μήνες στην εταιρεία και μετά να φύγω, Την προτελευταία μέρα επισκεύασα μία μηχανή και αποφάσισα να πάω μέχρι την Ν, Αγχιάλο για βόλτα. Η ταχύτητα που έτρεχα θα ήταν 60-70 χιλ. Δεν φορούσα κράνος ούτε γυαλιά γιατί δεν συνηθίζαμε να τα φοράμε . Ξαφνικά κάτι με χτύπησε στο μέτωπο με τόση δύναμη και έκανε τόσο θόρυβο που ακούστηκε σαν όπλο. Φυσικά έχασα τον έλεγχό μου και βρέθηκα μέσα σε ένα χωράφι, αλλού η μηχανή αλλού εγώ. Αμέσως έβαλα το χέρι μου στο μέτωπο και ήταν γεμάτο με υγρά και εξακρίβωσα ότι ήταν ένα από τα κολεόπτερα, μεγάλο έντομο σαν καρύδι το οποίο προφανώς πετούσε προς τα επάνω μου με αρκετή ταχύτητα και έγινε κομμάτια όταν με χτύπησε στο μέτωπο .Το μέτωπό μου πρήστηκε αμέσως και μελάνιασε. Ίσως να γλίτωσα από βέβαιο θάνατο αν δεν έπεφτα σε μαλακό χώμα .Έμαθα ένα ακόμα πράγμα πριν φύγω από το στρατό .Στη μηχανή να φοράω κράνος και γυαλιά.

Την παραμονή παρέδωσα όλα τα στρατιωτικά είδη που είχα χρεωθεί και είχα ακόμα αλλά και όσα δεν μπόρεσα να τα βρω ο σιτιστής τα έγραψε και τα χρέωσε .Μου είπε ότι κάποτε ίσως να τα ζητήσουν να τα πληρώσω ή να τα αντικαταστήσω, «Ρε Νιόνιο ντροπή μετά πέντε χρόνια να ζητήσουν να πληρώσω τη βελόνα και την κλωστή και τις βρώμικες κάλτσες που πέταξα».Καλό παιδί ο Ιόνιος αλλά έκανε τη δουλειά του για να μη βρει το μπελά του. Τρεις μήνες αργότερα μου ζήτησαν και τα πλήρωσα.

Η 4^η Αυγούστου για μένα έχει άλλη ιστορική αξία .Την ημέρα εκείνη έγραψα ο ίδιος το απολυτήριο μου με ωραία καλλιγραφικά γράμματα με τα κωδικά γράμματα και νούμερα επάνω που σημαίνουν αν ήσουν καλός Έλληνας σε ποιο κόμμα ανήκεις ,αν έκαμνες παράπονα, αν ήσουν γκρινιάρης και πολλές άλλες έννοιες που τα καταλαβαίνουν μόνο οι στρατολόγοι αλλά τα ήξερα κι εγώ και μετά όταν ήρθε ο διοικητής έβαλε την υπογραφή του ότι δεν θα με διατάζει πια .

Το μόνο που δεν είχα τη φωτογραφική μηχανή μου να απαθανατίσω το γεγονός αλλά το θυμάμαι καλά

Η δουλειά στην εταιρεία άρχισε αμέσως και δεν ήταν, με σύγκριση, ίδια με του στρατού. Πλήρωναν καλά αλλά έπρεπε να βγει η δουλειά και οι συνθήκες πιο δύσκολες .

Τα εργαστήρια ήταν από λαμαρίνα και η ζέστη ήταν αφόρητη και πολλές φορές δουλεύαμε υπερωρίες μέχρι και τα μεσάνυχτα όταν είχαν ανάγκη από το μηχάνημα . Τις πέτρες τα χαλίκια και άλλα υλικά για το αεροδρόμιο τα βγάζανε από τα νταμάρια του Βόλου κάπου προς την Αγριά.

Εκεί με στείλανε για λίγες μέρες να σχεδιάσω για έναν σπαστήρα μεγάλο κωνικό τροφοδότη που ρίχνανε μέσα τις πέτρες για σπάσιμο .Όταν οι οξυγονοκολλητές κόψανε τα 4 χοντρά αυτά τριγωνικά σίδερα και τα κολλήσανε ήταν τέλεια πυραμίδα βαλμένη ανάποδα επάνω στον σπαστήρα. Για τη δουλειά αυτή ο προϊστάμενος θυμάμαι μου έδωσε έξτρα δώρο ,γιατί μία προηγούμενη απόπειρα απέτυχε και οι πλάκες ήταν ακόμα εκεί πεταμένες στην άκρη άχρηστες.

Γύρισα πάλι στο συνεργείο αλλά ο νους μου ήταν στην μητέρα μου .Υπολόγισα ότι αν έφευγα τέλη Σεπτεμβρίου θα είχα λίγες οικονομίες να δουλέψω το καφενείο για λίγο καιρό και να υποβάλω αίτηση να μεταναστεύσω .Κατά προτίμηση πρώτα στην Αμερική γιατί ο πατέρας μου ήταν Αμερικανός υπήκοος και είχε υπηρετήσει στον Αμερικανικό στρατό η στον Καναδά η να βρω μια δουλειά στη Θεσσαλονίκη σαν μηχανικός

Με την ελπίδα αυτή και τα σχέδια που έκανα αποφάσισα κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου να δώσω την παραίτησή μου. Ήξερε ο προϊστάμενος την κατάστασή μου και ήμουν σίγουρος ότι θα συμεριζόταν την ανάγκη μου να είμαι κοντά στη μητέρα μου.

Όταν του είπα ότι θέλω να φύγω στεναχωρέθηκε πολύ και μου είπε . «Τάσο εμείς δεν παίρνουμε όποιον νάναι .Για σένα είχαμε πολύ καλές συστάσεις από τον διοικητή του τάγματος αλλά ακόμα και από το Γεν Επιτελείο και ήσουν στη σειρά για θέση προϊσταμένου εδώ ,αλλά καταλαβαίνω ότι η οικογένεια έρχεται πρώτα και δεν μπορώ να σε κρατήσω ,σου εύχομαι καλή σταδιοδρομία στη ζωή σου και καλή τύχη

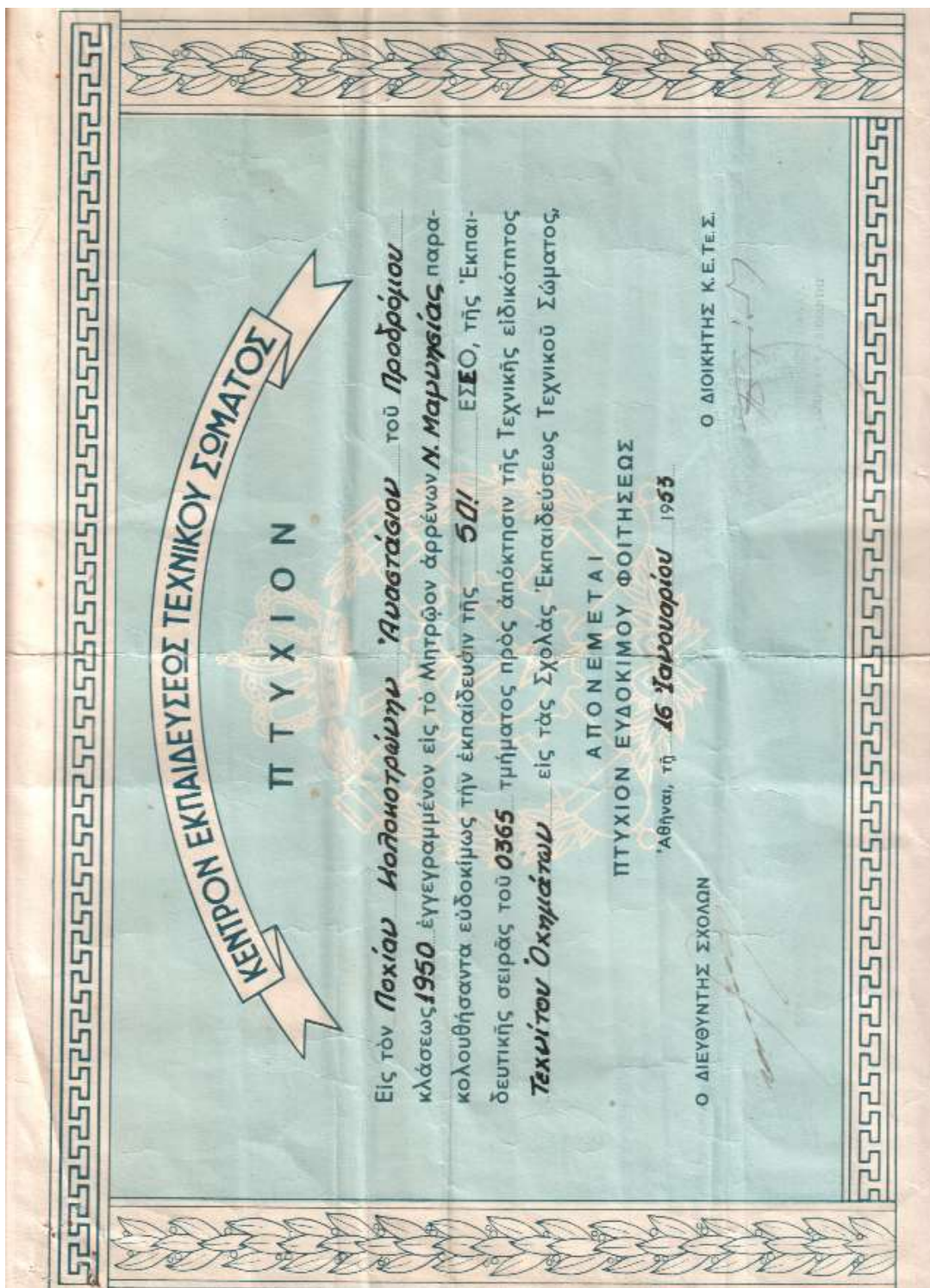
Αύγουστος 1953 Τάσος Προδρόμου. Κολοκοτρώνης

*10η Ιουλίου 1948 ημέρα κατάταξής μου στο Τεχνικό Σώμα του Ελληνικού Στρατού.
4η Αυγ 1953 ημέρα της απόλυσης μου από τον Τεχνικό Σώμα του Ελληνικού Στρατού.*

Στο διάστημα της εθελοντικής μου στρατιωτικής θητείας έμαθα, είδα και άκουσα αρκετά πράγματα τα οποία μου έγιναν σπουδαία διδάγματα στη ζωή μου που δεν θα μπορούσα να τα μάθω ούτε σε πανεπιστήμιο. Και τα κυριότερα ήταν η πειθαρχία, αυτοπειθαρχία, σεβασμό στους ανωτέρους και κατωτέρους, υπευθυνότητα, αποφασιστικότητα, αλληλεγγύη τιμότητα και αγάπη προς την πατρίδα Ελλάδα.

1948 .εδώ ως πολίτης

Το Ελληνικό κράτος σε αναγνώριση των υπηρεσιών μου στον τεχνικό κλάδο του στρατού μου απόνειμε το πτυχίο αυτό το οποίο μου χρησίμευσε πολύ στον πολιτικό μου βίο και το οποίο εκτιμώ απόλυτα.

Τάσος Κολοκοτρώνης

Επιστροφή στο σπίτι ως πολίτης

Θα ήταν μεγάλη παράληψη εάν δεν πρόσθετα και τον ένα χρόνο της πολιτικής μου ζωής στην Ελλάδα πριν μεταναστεύσω στην Αυστραλία. Έτσι σύντομα θα συνδέσω και την μεταστρατιωτική μου περιπέτεια για να ολοκληρωθεί αυτό το βιβλίο.

Μετά πέντε χρόνια κοντά στην μητέρα μου

Μετά από πέντε χρόνια στο στράτευμα και δύο μήνες γύρισα σπίτι σώος και αβλαβής ένιωσα την πολιτική ελευθερία αλλά όχι την οικονομική όσο όπως στο στράτευμα. Το μαγαζί το δούλευε η μητέρα μου αλλά όχι τόσο καλά και έπρεπε τώρα ή να βρω δουλειά μηχανικού στη Θεσσαλονίκη που ήταν κοντά ή θα δούλευα στο καφενείο που μπορούσε να αποδώσει καλά κέρδη αλλά σε περισσότερες ώρες.

Πήγα πρώτα στο 412 Στρατιωτικό Συνεργείο που δούλευαν πολλοί πολίτες αλλά μου είπαν ότι δεν υπάρχουν θέσεις. Δοκίμασα αρκετές κρατικές υπηρεσίες αλλά πουθενά δεν υπήρχε ελπίδα ακόμα και με μέσα που δεν τα είχα όσο άλλοι. Έτσι επικέντρωσα το ενδιαφέρον μου στο μαγαζί που θα είχα και την μητέρα μου δίπλα στο σπίτι.

Όλοι οι παλιοί πελάτες και οι φίλοι μου χάρηκαν που είδαν ότι γύρισα στο χωριό και η συμπαράστασή τους ήταν αμέριστη. Αγόρασα καινούρια πράγματα και ένα ωραίο ραδιόφωνο Τελεφούνγκεν για να ακούνε μουσική και τα νέα και η δουλειά πήγαινε πολύ καλά. Το μόνο που σκεπτόμουν και έλεγα. «Αν ήταν να γίνω καφετζής γιατί να πήγαινα πέντε χρόνια στο στρατό για να μάθω τέχνη»; Αλλά απ την άλλη σκεπτόμουν ότι πάλι θα με παίρνανε κληρωτό για 2-3 χρόνια για ένα πακέτο τσιγάρα την ημέρα.

Παράλληλα δουλεύοντας το καφενείο, εκεί που κατά την κατοχή στεγαζόταν το κοινοτικό γραφείο, έκανα ένα μικρό εργαστήριο να επισκευάζω τις βενζινοκίνητες και ντίτζελ μηχανές του χωριού που αντλούσαν νερό από τα πηγάδια. Είχα τόση δουλειά που δεν προλάβαινα ούτε τη μία ούτε την άλλη δουλειά. Τώρα και οι πελάτες είχαν παράπονα ο κάθε ένας με τον πόνο του.

Από τις πρώτες δε μέρες υπόβαλλα αίτηση να μεταναστεύσω στην Αμερική ή στον Καναδά και μετά λίγες μέρες είχα απάντηση ότι για την Αμερική υπήρχε πέντε χρόνια αναμονή και στον Καναδά περίπου τρία. Έγραψα στον χωριανό μου τον Παπαδόπουλο που είχε πάει στην Βραζιλία και μου είπε όχι εκεί. Έτσι αποφάσισα να περιμένω τη σειρά μου για τον Καναδά και απ' εκεί να πάω στην Αμερική.

Η μητέρα μου παρ όλο που ήταν στο πόδια είχε προβλήματα με τα νεφρά της και κάθε εβδομάδα έπρεπε να κάνει αναλύσεις ούρων αίματος και να την βλέπει γιατρός. Ένιωθε αδυναμία και ήταν γλωμή στο πρόσωπο της, και αυτές οι δουλειές κόστιζαν αρκετά χρήματα. Κατάλαβα όμως, ότι όταν κάποιος αρρωστήσει πέφτει σε πολλά χέρια θεραπειών. Ο ένας σε στέλνει στον άλλον και ο άλλος αλλού και δεν έχει τελειωμό να αδειάζεις τις τσέπες σου και να χάνεις πολύτιμο χρόνο από την δουλειά σου.

Κάποτε ένας «ειδικός» την συνέστησε να πάει σε ιδιωτική κλινική για να θεραπευτεί. Για να μη της χαλάσω το χατίρι και την ελπίδα της την πήγα να μείνει για κανένα μήνα εκεί ίσως και βρει την γιατρεία της. Εξακρίβωσα όμως ο «ειδικός γιατρός» ήταν συντάιρος στην κλινική και τον έβλεπα εκεί τακτικά.

Όταν είδα ότι ο λογαριασμός θα φτάσει να πουλήσουμε και το μαγαζί ή το χωράφι πήγα να την πάρω. Όταν μου δώσανε το λογαριασμό κόντεψα να πέσω ξερός. Είχα τα μισά και παραπάνω και τους παρακάλεσα να υπογράψω μερικά γραμμάτια και να τα εξοφλήσω με δόσεις αλλά ήταν ανένδοτοι και δεν με άφηναν να την πάρω. Έκανα μία φασαρία που ξεσηκώθηκε όλη η κλινική. Καλέσανε την αστυνομία και όταν ο αστυνόμος έμαθε γιατί έγινε η φασαρία τους απείλησε ότι εάν δεν την αφήσουν να την πάρω θα διωχθούν για παράνομη κράτηση ατόμου. Αφού υπέγραψα γραμμάτια για το υπόλοιπο ποσό την αφήσανε και την πήρα στο σπίτι. Αν πω και για τα δημόσια νοσοκομεία κι αυτά είχαν τα χάλια τους τότε. (Μήπως είναι καλύτερα τώρα);

Ήμουν εικοσιτεσσέρων χρόνων και κάτι, και η σκέψη για γάμο και αποκατάσταση ήταν βαλμένη στο ράφι. Είχα γνωρίσει αρκετά καλά κορίτσια σε διάφορα μέρη αλλά και στο χωριό ήταν αρκετές υποψήφιες όχι όμως για μόνιμη σχέση διότι δεν βοηθούσαν οι συνθήκες να κάνω δικό μου σπιτικό. Το μόνο που κατάφερα να πείσω την μητέρα μου ήταν να πάω στο εξωτερικό για ένα χρόνο να κάνω λίγα χρήματα και να επιστρέψω να πάρω κανένα ανατρεπόμενο ή ταξί και να δουλέψω στη Θεσσαλονίκη. Αυτό το δέχτηκε αλλά με δισταγμό.

Ο Θεός μου, ο γιατρός από την Τζουμαγιά, δεν είχε παιδιά είχε και το χρήμα προσφέρθηκε να μου αγοράσει ανατρεπόμενο για να μη φύγω αλλά όσα έβρισκα δεν ήταν καλά και ο γνωστός μηχανικός του τα απέρριπτε για να μην έχω φασαρίες με επισκευές. Είχα βάλει στο νου μου την Αμερική ή Καναδά και ήθελα να πάω να δω και να δοκιμάσω και γώ όπως και ο πατέρας μου την περιπέτεια της ξενιτιάς.

Από τις αρχές του 1954 μέχρι το Μάιο η δουλειά πήγαινε καλά. Εξόφλησα τους γιατρούς είχα και λίγες οικονομίες και η μητέρα μου μια στο πόδι μια στο κρεβάτι και οι αναλύσεις ήταν εβδομαδιαία ρουτίνα. Δεν την θεραπεύανε αλλά την αρμέγανε, το πορτοφόλι.

Τον Ιούνιο πήρα γράμμα από την ΔΕΜΕ που έγραφαν ότι επειδή εκεί που θέλω να πάω θα περιμένω πολλά χρόνια, θα μπορούσα να φύγω στην Αυστραλία μέσα σε ένα μήνα. Μου φάνηκε η ιδέα καλή αλλά δεν ήξερα τίποτα για το μέρος αυτό. Μόνο που διάβαζα στις εφημερίδες που κάθε λίγο και λιγάκι αναχωρούσε και ένα πλοίο με πολλούς μετανάστες. Για να μάθω περισσότερα πήγα στα γραφεία να ρωτήσω που ήταν αυτή η χώρα. Με πήρε μία νεαρή γυναίκα στο γραφείο της και μου είπε. «Την Αμερική ξέχασέ την αλλά γιατί διάλεξες να πας στον Καναδά δεν μπορώ να καταλάβω, εκεί εννέα μήνες το χρόνο έχει χιόνια, γιατί δεν πάς στην Αυστραλία που έχει ωραίο κλίμα πάντα είναι καλοκαίρι με χρυσές παραλίες και πανέμορφα ξανθιά κορίτσια»; «Και το κυριότερο πολλές δουλειές. Και αν δέχεσαι αλλάζω την αίτησή σου τώρα για να περάσεις αμέσως και από τους γιατρούς». Αμέσως άρχισα να ονειρεύομαι τα ξανθιά κορίτσια και τις χρυσές παραλίες.

Δέχτηκα και την άλλη μέρα άρχισα να βγάζω όλα τα δικαιολογητικά, κοινωνικών φρονημάτων, στρατολογικά και άλλα από την Κοινότητα και να περνάω γιατρούς όπως όταν ήταν να καταταχτώ εθελοντής στο στρατό. Είπα ότι δεν θα έχω προβλήματα αλλά ο πρώτος που με επίπληξε ήταν ο Στρατολόγος, ένας ταγματάρχης που μου είπε «Γιατί βρε παιδί μου εγκαταλείπεις την πατρίδα σου και πας σε άλλη χώρα; Εμείς σε εκπαιδεύσαμε τόσα χρόνια και όλα πάνε χαμένα». Όταν του είπα ότι δεν βρίσκω δουλειά για την τέχνη που έμαθα και κάνω τον καφετζή, με κοίταξε και μου είπε. «Ε τότε καλά κάνεις, σου εύχομαι καλή τύχη να πας στο καλό» και μου έδωσε το πιστοποιητικό των κοινωνικών φρονημάτων.

Στην Αυστραλία μ' ένα καλάθι φρούτα

Ένα άλλο εμπόδιο ήταν από τον μικροβιολόγο ο οποίος με απόρριψε με το αιτιολογικό ότι είχα μία αμοιβάδα και έπρεπε να μου κάνει ιδιωτική θεραπεία για ένα- δύο μήνες με πληρωμή και ανάλογα θα αποφάσιζε .Μ' αυτή την αιτία ίσως να ακυρώνανε και τη μετανάστευσή μου .

Πήγα στο χωριό και το βράδυ δούλεψε το μυαλό μου ένα κόλπο, Πήγα το πρωί στο μπαζέ του Νίκου και είπα στον Νίκο να μαζέψει μερικά από τα ωραιότερα ροδάκινα καΐσια, βερίκοκα και μερικά σύκα μαύρα και άσπρα και να τα βάλει σε πλατύ καλάθι στολισμένο με φύλλα συκιάς γύρω γύρω. Παραξενεύτηκε και μου λέει.. «Ρε...Μήπως αρραβωνιάζεσαι»; Του λεω, «Όχι ρε, τα θέλω για να πάω στην Αυστραλία».Γέλασε και λέει. «Ως που να φύγεις ρε αυτά θα σαπίσουν».Του είπα ότι ήταν μπαξίσι για τον γιατρό. Αμέσως πήγαμε τα μαζέψαμε και μου τα μοστράρισε πολύ επαγγελματικά

Το απογευματάκι πήγα στο σπίτι-ιατρείο που ήταν κοντά στη παραλία και χτύπησα την πόρτα του σπιτιού του. Βγήκε η γυναίκα του που νομίζω ότι κι αυτή ήταν γιατρός .Ωραία ντυμένη, στολισμένη με τα όλα της και πολύ ευγενική .Μόλις είδε το καλάθι έμεινε με το στόμα ανοιχτό .Την χαιρέτησα και της είπα ότι μόλις τα είχα κόψει από τον μπαζέ μας στη Νέα Μαγνησία και τα φέρνω για τον σύζυγο της και γι αυτήν να τα δοκιμάσουν . Με απορία μου λέει. «Μα ποίος είστε εσείς παρακαλώ; Πως σας λένε»; Της είπα το όνομα μου κλπ, και ότι είναι να πάω στην Αυστραλία αλλά θα κάνω λίγες θεραπείες γιατί έχω αμοιβάδες κλπ. «Σου το είπε ο σύζυγος μου αυτό»; Της είπα. «Ναι, δεν πειράζει, θα κάνω μερικές θεραπείες αλλά φοβάμαι να μη ακυρώσουν την μετανάστευσή μου».

Πήρε το καλάθι μέσα, το έβαλε πάνω στο τραπέζι, ανοίγει λίγο την πόρτα του ιατρείου και πατάει μια φωνή .«Παναγιωτάαααακη έλα μια στιγμή σε θέλω». Έρχεται ο κοντός σαν τσίρος αδύνατος Παναγιωτάκης και του λέει . «Φέρε μου σε παρακαλώ το φάκελο του κυρίου Κολοκοτρώνη να τον δω. Πάει ο τσίρος μέσα φέρνει τον φάκελό και φεύγει. Τον ανοίγει διαβάζει στα γρήγορα, συμπληρώνει μία φόρμα μου τη δίνει στο χέρι και μου λέει.«Δεν έχεις τίποτα εσύ.. Πάρε αυτή τη φόρμα να τη πας στην ΔΕΜΕ. Και όλα είναι εντάξει, κάτσε να σε κεράσω και ένα γλυκάκι η καφέ αν θέλεις» .Που να κάτσω άρπαξα το χαρτί και εξαφανίστηκα. Πήγα το βράδυ στου Νίκου και τους έλεγα για τα φρούτα .Του είπα την άλλη μέρα να ετοιμάσει μία ντοματοσαλάτα με μπόλικη λαδιά ,μελιτζάνες πιπεριές και πατάτες τηγανητές με μπόλικη σάλτσα και ένα καρπούζι μέσα στο πηγάδι να κρυσάσει για να πάω με ένα μπουκάλι ούζο να το γλεντήσουμε στο παραδεισένιο τους λαχανόκηπο.

.Και αυτό γινόταν κάθε μέρα τα μεσημέρια που δεν είχα δουλειά στο καφενείο.

Με το Νίκο κάναμε πολύ παρέα είχε απολυθεί κι αυτός από το στρατό και λέγαμε τις ιστορίες μας. Με τον Φώτη που συνυπηρετήσαμε και πήγαμε όλοι μαζί στο σχολείο αραιώσαμε τις επαφές μας διότι αυτός βρήκε αμέσως δουλειά στο λεωφορείο του γαμπρού του και δούλευε πολλές ώρες. Προσπάθησα ώστε και ο Νίκος νάρθει μαζί μου στην Αυστραλία αλλά ο πατέρας του ήταν ανένδοτος να μεταναστεύσει γιατί είχαν πολλά κτήματα ζώα και υπαλλήλους και ήταν σε όλα σχεδόν υπεύθυνος να επιβλέπει τις δουλειές . Είχε και δύο αδελφές που σύμφωνα με τις συνήθειες μας έπρεπε πρώτα να παντρευτούν αυτές και μετά τα αγόρια και ήταν πέντε αδέρφια .Αυτά όμως αγνοήθηκαν

και σε δύο χρόνια πήγε στην Αμερική μέσω της Αμερ. Γεωργ. Σχολής για μετεκπαίδευση και έμεινε εκεί μόνιμα. Παντρεύτηκε Ελληνοαμερικανίδα και τώρα ζει στο Λος Άντζελες

Στις αρχές του 1954 μετανάστευσαν για την Αυστραλία οι χωριανοί μου Νίκος Μόραλης ο Νίκος Σπανίδης και η Πολυξένη Χουμέτη .Ήταν μεγαλύτεροί μου ,οι τελευταίοι κατά δύο χρόνια και ο Μόραλης δέκα .Αλλά και ο Γεώργ. Τοκίτσης με τα 4 παιδιά του Τα γράμματα που έστειλαν στους δικούς τους ήταν ενθαρρυντικά και όλοι οι φίλοι και συγγενείς με ενθάρρυναν να πάω και έλεγαν . «Φύγε παιδί μου να σωθείς απ αυτό το κράτος».Όλοι, οι γεωργοί, εργάτες, επαγγελματίες, τα είχαν βάλει με το κράτος. Ακόμα και όταν έβρεχε πολύ η φυσούσε δυνατά ο βαρδάρη και έκανε ζημιές έφταιγε το κράτος που τους έχτισε τα σπίτια εκεί, διότι τα έπιανε πολύ ο αέρας και σήκωνε πολύ σκόνη το καλοκαίρι και το χειμώνα είχε λάσπη μέχρι τα γόνατα.

Η πρώτη είδηση να αναχωρήσω για στην Αυστραλία ήρθε γρήγορα, κατά τον Ιούλιο αλλά την ανέβαλλα. Και μετά λίγες μέρες πάλι αλλά την ανέβαλλα για την μητέρα μου και διότι είχα βάλει στο χωράφι μας ντομάτα συνεταιρικά και έπρεπε να μαζεύονται κάθε μέρα μέχρι τον Σεπτέμβριο Μετά πήρα άλλο γράμμα που με ειδοποιούσαν ότι αν αναβάλλω και την τρίτη προσφορά θα ακύρωναν τελείως την μετανάστευσή μου . Η μεγαλύτερη όμως απογοήτευση μου ήταν ότι μου έστειλαν άλλο γράμμα που έλεγε ότι ακυρώνουν τώρα την μετανάστευσή μου διότι για την Αυστραλία δεν δέχονται από την Ελλάδα άτομα με ειδικότητα μηχανικού, αλλά μόνο εργάτες και αγρότες

Πανικοβλήθηκα και πήγα να ζητήσω το λόγο και τους είπα ότι.«Εγώ όχι μόνο γεννήθηκα γεωργός από γονείς γεωργούς και ακόμα καλλιεργώ το χωράφι μου. σπούδασα και γεωπονική, είμαι γεωργοτεχνικός και μηχανικός. Δεν θα με πείραζε αν ήμουν και γιατρός αλλά εγώ πάω με σύμβαση να δουλέψω στην Αυστραλία δύο χρόνια σαν εργάτης και γεωργός .Μετά εσείς με προτείνετε να μη πάω στον Καναδά και να προτιμήσω την Αυστραλία .Αλλά αν θέλετε να σα φέρω αποδεικτικά ότι είμαι γεωργός ευχαρίστως θα το κάνω»

Δέχτηκαν και την άλλη μέρα πήγα στη σχολή και είδα τον διευθυντή μου κ. Θεόδωρο Λίτσα και του είπα ότι φεύγω για την Αυστραλία και ήθελα το πιστοποιητικό φοίτησης μου .Μου το έδωσε αλλά επέμενε να μη φύγω. Πήρα και ένα από τον πρόεδρο του χωριού και τους πήγα δύο αποδεικτικά και έμειναν ευχαριστημένοι .Ταλαιπωρίες συνηθισμένες στη χώρα μας ,απώλεια χρόνου χρήματος και τέντωμα νεύρων .

Στις αρχές του Οκτωβρίου πήρα γράμμα ότι η ημερομηνία αναχώρησή μου ορίστηκε για τις 20 Νοεμβρίου 1954 και έπρεπε να βρίσκομαι στην Αθήνα δέκα μέρες νωρίτερα . Από την ημέρα εκείνη άρχισε το δράμα.. Σκεπτόμουν πως θα αφήνα την μητέρα μου ξανά στην κατάσταση που ήταν; Το μαγαζί ,το χωράφι, και το χωριό μου που το αγαπούσα πολύ, αλλά και την ωραία Θεσσαλονίκη; Τόσο όμως η αδελφή μου όσο και η μητέρα μου, θείοι και θείες με ενθάρρυναν να μη αλλάξω τα σχέδιά μου και θα φρόντιζαν αυτοί για όλα μέχρι που να γυρίσω σε ένα ή δύο χρόνια . Δεν ήξεραν ούτε αυτοί αλλά ούτε και εγώ πόσο μακριά ήταν η Αυστραλία και πόσο δύσκολα ήταν να γυρίσει κανείς όταν έφευγε.

Λίγες μέρες πριν φύγω ήρθε στο σπίτι η θεία Αθανασία Τύρη από το διπλανό συνοικισμό, το Διαβατά. Ήμασταν συμπέθεροι διότι η μεγάλη αδελφή της μαμάς μου ήταν παντρεμένη με τον πρώτο εξάδελφο του άντρα της τον Χρυσόστομο, και μου είπε ότι με την ίδια αποστολή είναι να φύγει και ο γιος της ο Λάζαρος. Με παρακάλεσε να

πάμε παρέα και ήθελε να είναι μαζί μου μια που ήξερα λίγο τη γλώσσα και ήμουν πιο «βγαλμένος».

Τον Λάζαρο τον ήξερα καλά, δεν παίζαμε μαζί αλλά ερχόταν στη γειτονιά μας και γώ πήγαινα στο Διαβατά σε συγγενείς γιατί οι γονείς μας ήταν από το ίδιο μέρος, Δεν ήξερα ότι φεύγει κι αυτός. Ήμουν εξαιρετικά χαρούμενος που θα είχα κοντά μου παρέα ένα χωριανό και μάλιστα λίγο συγγενή. Είπα στη θεία να έρθει να συνεννοηθούμε όταν θα φτάσει η μέρα, να φύγουμε μαζί για την Αθήνα.

Το πλοίο θα έφευγε στις 20 Νοεμβρίου από τον Πειραιά και εγώ κανόνισα να φύγουμε με το τρένο στις 13 για να έχουμε στην Αθήνα λίγες μέρες να πληρώσουμε τα φευγόσημα να απολυμανθούμε και άλλες διαδικασίες για να είμαστε εντάξει. Το σπίτι μας άρχισε να συνωστίζεται από φίλους και συγγενείς άλλοι να χαίρονται και άλλοι να λυπούνται.

Η μητέρα μου ήταν στο κρεβάτι κατάκοιτη και δεν μπορούσε να σηκωθεί και την τελευταία μέρα καθόμουν δίπλα της να την παρηγορώ και να της δίνω θάρρος να γίνει καλά και να γυρίσω κοντά της σύντομα. Μου είπε να μη στεναχωριέμαι γιατί είχε κοντά της την κόρη της την αδελφή της τον αδελφό της και ένα σωρό άλλους. Μου έδινε θάρρος και ευχές να είμαι καλά και να προσδέσω εκεί που θα πάω και να της γράφω γράμματα. Έβγαλε και μου έδωσε μία μικρή εικόνα της Παναγίας να με προστατεύει εκεί που θα πάω και ένα μεγάλο χρυσό πεντόλιρο της μαμάς της για τις δύσκολες στιγμές μου στα ξένα μέρη.

Σάββατο πρωί 13 Νοεμβρίου 1954. Αγκάλιασα τη μητέρα μου τη φίλησα και τη χαιρέτησα να έφευγα για κοντά και δεν έκλαψα αμέσως για να μη στενοχωρηθεί. Μόλις έφυγα από το δωμάτιο άρχισα τότε να κλαίω με λυγμούς, ασταμάτητα και δεν μπορούσα να κρατηθώ. Άλλοι κουβαλούσαν τις αποσκευές μου κι εγώ περπατούσα με το ζόρι θαρρείς και ήμουν μεθυσμένος.

Φίλοι και συγγενείς με συνοδεύσανε στη στάση του λεωφορείου όπου συνάντησα και τον Λάζαρο Τύρη να είναι κι αυτός εκεί με τους δικούς του για να τον αποχαιρετήσουν.

Για πότε φτάσαμε στο Βαρδάρη δεν καταλάβαμε. Πήγαμε περπατώντας με τις βαλίτσες μας στον παλιό σταθμό και πήραμε το τρένο για την Αθήνα. Το ταξίδι θα ήταν πολύωρο και το τρένο ήταν γεμάτο από ανθρώπους σαν και μας, ήμασταν κάπως στριμωγμένοι στα καθίσματα μας. Η φύση έξω ήταν φθινοπωρινή τα δέντρα και οι κάμποι ήταν κατάξεροι και ο ουρανός με σύννεφα για βροχή. Το ταξίδι αυτό Αθήνα-Θεσσαλονίκη το είχα κάνει αρκετές φορές όταν υπηρετούσα και τα τοπία ήταν γνωστά, κάθε εποχή είχε την ομορφιά της. Τότε είχαμε όρεξη και τραγουδούσαμε όλοι μαζί. Τώρα δεν ακουγόταν ούτε ψίθυρος όλοι ήταν σκεπτικοί.

Με τον Λάζαρο είχαμε περίπου ένα χρόνο διαφορά, ήταν μεγαλύτερος κι αυτός δεν πρόλαβε να τελειώσει το δημοτικό σχολείο λόγω του πολέμου αλλά είχαν λαχανόκηπο και καλλιεργούσαν διάφορα λαχανικά ήταν τετραμελής οικογένεια δύο αδέρφια και μια αδελφή. Κάποιος έπρεπε να φύγει για να δώσει περιθώριο και ευκαιρία στους άλλους. Μετά η γεωργία και η κηπουρική δεν ήταν και τόσο αποδοτικό επάγγελμα.

Ο Λάζαρος ήταν καλό παιδί είχε χιούμορ, του άρεσαν τα αστεία, ήταν νοικοκύρης και καλός διαχειριστής με τα λεφτά του. Είχαμε πάρει την απόφαση ότι θα ήμασταν για αρκετό καιρό μαζί.

Στη Αθήνα δεν είχε πάει και ήταν η πρώτη φορά που πήγαινε . Όταν φτάσαμε ήταν βράδυ και για ευκολία πήγαμε σε ένα ξενοδοχείο απέναντι από το σταθμό και την άλλη μέρα πήγαμε κοντά στην πλατεία Ομονοίας για να είμαστε πλησιέστερα στα γραφεία της ΔΕΜΕ .

Εκατοντάδες νέοι ανέβαιναν και κατέβαιναν τις σκάλες και οι ουρές στη σειρά ήταν ατελείωτες. Εκεί φώναζαν τα ονόματα δυνατά έτσι ακούσαμε και κανένα γνωστό όνομα.

Όταν για μια στιγμή άκουσα το όνομα Φαρμάκης Φιλώτας πήγα και τον ρώτησα τι συγγένεια είχε με κάποιον Φαρμάκη Ανδροκλή που ήταν συμμαθητής μου από το Σέδες και μου είπε ότι ήταν πρώτα εξαδέλφια .Εκτοτε λοιπόν γίναμε φίλοι. Σε μία άλλη περίπτωση κάποιος, Λεωνίδας Καρακατσάνης, άκουσε το όνομα του Λάζαρου Τύρη και ρώτησε τι συγγένεια είχε με κάποιον γείτονά του Τύρη από την Σίνδο .Είπε ότι ήταν πρώτος εξαδελφος του πατέρα του και η γυναίκα αυτού ήταν αδελφή της μητέρας μου, Έτσι και ο Λεωνίδας έγινε ένας αχώριστος φίλος μας

Το όνειρο

Δύο μέρες μετά την αναχώρησή μου από το σπίτι και τώρα στην Αθήνα, Στις 15 το βράδυ προς στις 16 ξύπνησα το πρωί ταραγμένος από ένα όνειρο που είδα και είπα στον Λάζαρο . «Λάζαρε απόψε είδα όνειρο πως η μητέρα μου έχει πεθάνει και ήμουν στην κηδεία της από την αρχή μέχρι το τέλος με όλους τους συγγενείς και χωριανούς μας και ήταν τόσο καθαρά».Γέλασε και για να με καθησυχάσει μου λέει. «Καλά χαζός είσαι να πιστεύεις τα όνειρα»; Έτσι κράτησα την ημερομηνία στο μυαλό μου .Για να κάνω τηλέφωνο δεν μπορούσα διότι και η αστυνομία ακόμα δεν είχε τηλέφωνο στο χωριό . Όσο για τα κινητά ήταν ακόμα 40 χρόνια μακριά ή εφεύρεση τους.

Όταν πήραμε πια τα διαβατήρια στο χέρι και τελειώσαμε με την ΔΕΜΕ πήγα να δω μερικούς συγγενείς από τους Λαφαζάνηδες τον Τρομάρα και τον Καλλέργη που ήμασταν μαζί στο συνεργείο και την τελευταία μέρα πήγαμε ο Λάζαρος ο Φιλώτας ,ο Λεωνίδας και γώ σε ξενοδοχείο στον Πειραιά απέναντι από τι λιμάνι και κοντά στο καράβι .

Το πλοίο που θα μας πήγαινε στην Αυστραλία ήταν το «Κυρήνεια». Πολλοί επιβάτες είχαν μείνει όλο το βράδυ έξω στην προκυμαία για να μη χάσουν το πλοίο, ή δεν βρίσκανε ξενοδοχείο.

Μου έκανε εντύπωση που εκτός από μερικές οικογένειες που μπαίνανε μέσα οι άλλοι ήμασταν όλοι νέοι από 18-30 και υπολογίζω ότι θα ήταν πάνω από εξακόσιοι .Αρκετοί συγγενείς ήρθαν να αποχαιρετήσουν τα αγαπημένα του πρόσωπα και περίμεναν μέχρι που σάλπαρε, λίγο μετά το μεσημέρι .Αφήνοντας τον Πειραιά βλέπαμε τον κόσμο να μας χαιρετάει και σιγά σιγά ανοίχτηκε προς τον Σαρωνικό, από την μια πλευρά βλέπαμε τον Υμηττό και άλλη την Αττική και από την άλλη την Αίγινα .

Έτσι με μία βαλίτσα γεμάτη από χειροποίητα ρούχα της μαμάς με ελπίδες και όνειρα ξεκινήσαμε να βρούμε καινούριες πατρίδες αφού δεν μπόρεσε να μας κρατήσει η δική μας πατρίδα,

Πλέοντος με το «Κυρήνεια»

Πλέοντος με το «Κυρήνεια» αποχαιρετήσαμε τον κόσμο τον Πειραιά και την Ελλάδα. Σε λίγη ώρα δεν βλέπαμε πια τίποτα και ήμασταν στα ανοιχτά του Αιγαίου. Κατεβήκαμε να βρούμε την καμπίνα μας που δεν ήταν άλλο από κοιτώνες με διώροφα κρεβάτια στριμωγμένα το ένα κοντά στο άλλο. Το πλοίο πριν ναυλωθεί να μεταφέρει μετανάστες ήταν μεταγωγικό του Αγγλικού στρατού και με λίγες μετατροπές έγινε επιβατικό αλλά μόνο για μετανάστες. Είχε και μερικές καλές καμπίνες για αυτούς που πλήρωναν και για τις οικογένειες με παιδιά.

Στο κατάστρωμα του Κυρήνεια με τον Τάσο Καβαλιώτη στη μέση εγώ και Λάζαρος Τύρης

Οι περισσότεροι που ήμασταν φρέσκο- απολυμένοι από το στρατό ξαναθυμηθήκαμε τα κρεβάτια και την στρατιωτική ζωή. Κατά τα άλλα ήταν καλό. Όλοι βρήκαν και έκαναν παρέες και εμείς οι τέσσερις που γνωριστήκαμε στα γραφεία της ΔΕΜΕ τις περισσότερες φορές ήμασταν μαζί κάναμε όμως και άλλες γνωριμίες. Κατά σύμπτωση βρήκα έναν δεύτερο εξάδελφο από την Χαλκιδική, τον Αγαμέμνονα Μυλωνά (οι γιαγιάδες μας ήταν αδελφές) απ αυτόν έμαθα ότι τα αδέρφια Γιάννης και Νίκος Μαγνήσαλης που ήταν και αυτά ξαδέλφια από την άλλη αδελφή των γιαγιάδων ήταν ήδη στην Αυστραλία κάπου στην Αδελαΐδα. Έτσι αρχίσαμε να απλώνουμε τις ρίζες μας στους αντίποδες.

Η πρώτη στάση για ανεφοδιασμό και παραλαβή και άλλων μεταναστών έγινε στο Πόρτ Σάιτ. Δεν κατεβήκαμε αλλά όπως από την Αθήνα φεύγοντας έτσι και απ εδώ τώρα έστειλα γράμμα στην μητέρα μου και περιέγραφα το ταξίδι μου και τις πρώτες εντυπώσεις. Απο το λιμάνι αυτό ανέβηκε με την οικογένειά της μία ωραία νέα κοπέλα, που με την ομορφιά της είχε ξετρελάνει όλους του νέους που επέβαιναν στο πλοίο. Ήταν η ωραία Ελένη. Υπήρχαν μερικές ωραίες νέες παντρεμένες αλλά η κοπέλα αυτή αποτελούσε εξαίρεση. Κάναμε παρέα με την οικογένειά της που έδειχναν ότι ήταν

μορφωμένοι και κοινωνικοί αλλά καταλάβαμε ότι την προόριζαν για κάποιο δικό τους στην Αδελεΐδα . Ο Λεωνίδας , που ήταν νεώτερός μας, με το πρώτο την είχε ερωτευθεί τρελά και την παρά-ενοχλούσε ,ως που μια μέρα του λέει. «Λεωνίδα χρυσέ μου αν δεν σταματήσεις να μου γίνεσαι τσιμπούρι θα σε ρίξω μέσα στον ωκεανό να σε φάνε τα ψάρια».

Η άλλη στάση ήταν στο Άντεν. Το πλοίο άραξε στα ανοιχτά του λιμανιού και βγήκαμε με μικρά πλοιάρια στην προκυμαία ,κι απ' εκεί για την πόλη πήραμε ταξί .Ένας Καβαλιώτης που ήταν μαζί μας προθυμοποιήθηκε να πληρώσει αυτός το ταξί. Είχε αρκετά κάλπικα χαρτονομίσματα της κατοχής και έκανε δοκιμή να δει αν θα τα πάρει ο ταξιτζής .Τα είδε με περιέργεια που είχαν μεγάλους αριθμούς ,δέκα και είκοσι εκατομμυρίων δραχμών και απορούσε .Όλοι του είπαμε .Good money very good. Πετάγεται ο Φιλώτας και λέει στον καβαλιώτη τον Τάσο «δώστου ρε άλλα εκατό εκατομμύρια του ανθρώπου». Τα πήρε ο μαύρος και χάρηκε .αλλά πηγαίνοντας στη πόλη πρώτη φορά τα χριστήκαμε μέσα στο ταξί. Εκεί οδηγούν αριστερά και αυτό δεν το ξέραμε Κάθε φορά που ερχόταν αυτοκίνητο από τα δεξιά μας πατούσαμε τις φωνές νομίζοντας ότι έρχεται προς τα πάνω μας να μας τρακάρει .Ο οδηγός τρόμαζε και δεν ήξερε γιατί φωνάζαμε αλλά αμέσως μάθαμε ότι όλοι οδηγούσαν αριστερά και δίχως παπούτσια

Στη πόλη είχανε αρκετά καταστήματα με σουβενίρ και άλλα πράγματα .Ο Λεωνίδας που ήταν ξανθός ήθελα να αγοράσει ένα ψάθινο καπέλο για να μην τον καιει ο ήλιος όταν θα καθόταν στο κατάστρωμα .Δοκίμασε μερικά ,φόρεσε ένα ,πήρε άλλο στο χέρι, το πλήρωσε και βγήκε έξω. Μετά από λίγη ώρα τον ρώτησα γιατί αγόρασε δύο καπέλα όμοια και μου λει ότι αγόρασε ένα, αυτό που κρατούσε στο χέρι ,και του λεω. «Αυτό που έχεις στο κεφάλι σου τι είναι»; μου λει « ήθελα να το κάνω δώρο στον αδελφό της Ελένης αλλά ἄντε αφού το ανακάλυψες πόρτο για σένα Καπέλα δεν φορούσα και τον άφησα να το δώσει εκεί που ήθελε.

Κατά τις δέκα το βράδυ φύγαμε και το επόμενο λιμάνι που θα πιάναμε ήταν στο Κολόμπο και ήταν αρκετά μακριά. Στο διάστημα αυτό οι υπεύθυνοι της συνοδείας από την ΔΕΜΕ ανακοίνωσαν να παρουσιαστούν όσοι ξέρουν να μιλάν και να γράφουν Αγγλικά για να κάνουν ένα τεστ. Παρουσιάστηκα κι εγώ γιατί είχα κάνει τρία χρόνια Αγγλικά στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή και ήξερα λίγα. Από το τεστ που έκαναν έκριναν ότι μπορούσα να παραδίδω λίγα απλά Αγγλικά μαθήματα στους μετανάστες για να είναι λίγο καταρτισμένοι στη Αγγλική γλώσσα που θα ήταν χρήσιμη στη δουλειά τους και στη καθημερινή ζωή τους όταν θα έφταναν στην Αυστραλία .Έτσι μας έδωσαν μικρά γκρουπ και τους διδάσκαμε τα βασικά Αγγλικά για να είναι προετοιμασμένοι πώς να συνεννοούνται με τους Αυστραλούς

Στο Κολόμπο

Σε σύγκριση το Άντεν με το Κολόμπο είναι όπως η νύχτα με την ημέρα .Ενώ το Άντεν είναι μία πόλη δίχως πράσινο με κτίρια κακοφτιαγμένα από πλιθιά και είναι ξηρό τοπος που δεν βρέχει ποτέ ,το Κολόμπο είναι ένα νησί σαν μαργαριτάρι μέσα στον Ινδικό ωκεανό καταπράσινο από πολλά τροπικά δένδρα .Η πόλη δε ,έχει τα σημάδια της Αγγλικής αποικιοκρατίας με τα ωραία δημόσια κτήρια τους ωραίους δρόμους και τα καλοσχεδιασμένα πάρκα .

Στη πόλη του Κολόμπο μείναμε σχεδόν ολόκληρη την ημέρα και γυρίσαμε αρκετά μέρη και ψωνίσαμε μικρά σουβενίρ και κάρτες για να στείλουμε στους δικούς μας .Εστειλα πάλι κάρτα και γράμμα στην μητέρα μου περιγράφοντας το ωραίο αυτό μέρος. Οι κάτοικοι είναι ως επί το πλείστον Ινδοί στην καταγωγή .

Το Μουσείο του Κολόμπο που κτίσθηκε κατά την Αγγλική αποικιοκρατία

Εντύπωση μας έκανε που ο περισσότερος κόσμος μασούσε ένα είδος κόκκινης μαστίχας και έφτυναν κάτω και οι δρόμοι με τα πεζοδρόμια ήταν όλα κόκκινα.

Από το Κολόμπο φύγαμε όταν κόντευε να βραδιάσει και απολαύσαμε την πόλη και τα περίχωρα με τα φώτα να λαμποκοπούν σε όλες τις παραλίες .

Το ταξίδι τώρα απ' εδώ ήταν το μακρύτερο μέχρι την Αυστραλία και δεν θα βλέπαμε άλλη στεριά μέχρι το Φρέμαντλ. Ο Φιλώτας κι εγώ είχαμε πιάσει φιλίες με τον καπετάνιο και την γυναίκα του που τον συνόδευε συχνά και πηγαίναμε στη γέφυρα να κουβεντιάσουμε για να μας πει καμία ιστορία από την ναυτική ζωή του . Ρωτούσαμε πως βρίσκει μέσα στον ωκεανό την κατεύθυνση και σε ποιο σημείο του ωκεανού βρίσκεται το πλοίο και μας έδειχνε αρκετά πράγματα που ταίριαζαν με το σύστημα των άστρων με τη πυξίδα όπως και στο στρατό .Πολύ ενδιαφέροντα πράγματα .Μας πήγε και μια φορά στο μηχανοστάσιο όπου μείναμε έκπληκτοι από το μέγεθος των μηχανών

Μεταξύ Κολόμπο και Φρέμαντλ είχαμε μεγάλη θαλασσοταραχή και μπροστά μας υπήρχε όπως μας είπε ο καπετάνιος μεγάλη θύελλα την οποία παρακάμψαμε κατά εκατό μίλια για να την αποφύγουμε αλλά δεν το ήξερε ο κόσμος

Στην Αυστραλία

Τα παράλια της δυτικής Αυστραλία τα είδαμε νομίζω κατά τις 14 Δεκεμβρίου και τη ίδια μέρα το πρωί άραξε το πλοίο σε Αυστραλέζικο λιμάνι, στο Φρέμαντλ και πατήσαμε το πόδι μας εκεί για πρώτη φορά το έδαφός της. Η πόλη δεν έλεγε και τίποτα τότε. Στο λιμάνι ήταν κάτι παλιές αποθήκες από λαμαρίνες και σε ένα μαγαζί που πήγαμε ζητούσαμε νερό και δεν είχαν να μας δώσουν. Μας έδειχναν να αγοράσουμε αναψυκτικά

Εκεί κατέβηκαν μερικοί μετανάστες με πρόσκληση. Θα μέναμε όλη την ημέρα εκεί. Έτσι παρέα με άλλους πήγαμε με λεωφορείο μέχρι την Πέρθη που ήταν μία ωραία πόλη και μας άρεσε

Στο Φρέμαντλ κατέβηκαν μερικοί με τις οικογένειές τους που τους περίμεναν να τους παραλάβουν. Το βραδάκι πάλι σαλπάρουμε, τώρα για την Μελβούρνη. Κάναμε περίπου τρεις μέρες και η θάλασσα ήταν πολύ ταραγμένη. Στην αρχή βλέπαμε τις ακτές αλλά μετά μέχρι που φτάσαμε στον κόλπο του Πορτ Φίλιπ ήμασταν στον ωκεανό. Εκεί μας παρέλαβε ο πιλότος και μας οδήγησε στο λιμάνι της Μελβούρνης. Η πρώτη εντύπωση του λιμανιού της Μελβούρνης ήταν απελπιστική. Βλέπαμε τα μικρά σπιτάκια, με τις λαμαρινένιες σκεπές και τους καπνοδόχους και λέγαμε. «Τι είδος πόλη είναι αυτή η Μελβούρνη»; Μας είπαν όμως ότι το κέντρο είναι κάπου 3-4 χιλιόμετρα μακριά από την αποβάθρα και μπορούμε να πάμε με το τραίνο ή με το λεωφορείο γιατί θα μέναμε στη Μελβούρνη μέχρι το βράδυ.

Στη Μελβούρνη κατέβηκαν μερικές πάλι οικογένειες και άλλοι επιβάτες. Με μια μεγάλη παρέα που πήγαινε στη πόλη με τα πόδια τους ακολουθήσαμε και εμείς. Μας είπαν ότι υπάρχει ένα μέρος που είναι όλα τα μαγαζιά Ελληνικά και υπάρχουν πολλοί Έλληνες. Περπατώντας φτάσαμε στον ποταμό Γιάρρα και άκρη άκρη βγήκαμε στην γέφυρα Princes Bridge. Βρήκαμε την Κοινότητα που ήταν στην Burke street και το καφενείο «Ορφέας» και μετά πήγαμε στην Lonsdale street όπου συναντήσαμε αρκετούς Έλληνες και κουβεντιάσαμε μαζί τους να μάθουμε για την Μελβούρνη διότι όλους εμάς κάπου εξακόσιοι που ήμασταν θα μας πηγαίνανε στο Σίδνεϊ. Μετά τη βόλτα αυτή πήραμε το δρόμο πάλι για το πλοίο αλλά από τη ζέστη και το περπάτημα είχαμε τέτοια κούραση που αποφασίσαμε να κατεβούμε κάτω από την γέφυρα που είχε ωραίο χόρτο και δένδρα και τραβήξαμε έναν ύπνο για δύο ώρες περίπου και ξεκουραστήκαμε για να βαδίσουμε ξανά για το λιμάνι,

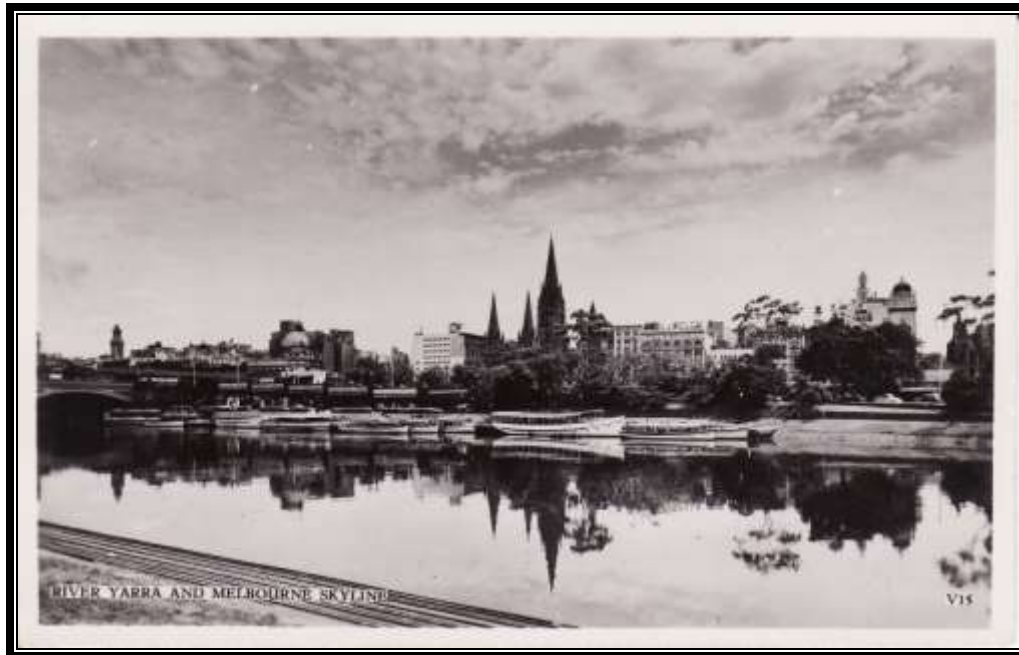
Στη Μελβούρνη

Η πόλη της Μελβούρνης ήταν εντυπωσιακή. Μας άρεσαν οι δρόμοι τα κτήρια της και ο κόσμος, άντρες και γυναίκες ήταν καλοντυμένοι. Ο Λάζαρος κι εγώ είχαμε στη Μελβούρνη τους πατριώτες μας, τον Νίκο Μόραλη και τον Νίκο Σπανίδη αλλά δεν είχαμε το χρόνο να τους βρούμε. Ο Λεωνίδας από την Σίνδο είχε τον γείτονά του τον

Στέφανο Γκρούντα και ο Φιλώτας τον πρώτο του εξάδελφο τον Γεώργο Φαρμάκη που όλοι τους είχαν έρθει κάπου έξι μήνες νωρίτερα .

Επειδή δεν ξέραμε να χρησιμοποιήσουμε τα μέσα συγκοινωνίας και να χειριστούμε τα χρήματα τους πήραμε πάλι τον ίδιο δρόμο από τα εργοστάσια που ήταν δίπλα από το ποτάμι και απέναντι από το σταθμό και βγήκαμε στο λιμάνι σε περίπου μία ώρα χαζεύοντας τα εργοστάσια τα μαγαζιά και τα μικρά σπιτάκια του Port Melbourne.

Κατά τις δέκα το βράδυ αφήναμε την καταφώτιστη Μελβούρνη και σιγά σιγά βγήκαμε πάλι στον ωκεανό για το τελευταίο σκέλος του πολυήμερου ταξιδιού με προορισμό το Σίδνεϊ . Είναι αλήθεια ότι πολλοί επιβάτες υπόφεραν από τη ναυτία και ήταν άρρωστοι για όλο το διάστημα του ταξιδιού, Ευτυχώς ούτε εγώ μα ούτε και αυτοί της παρέας μου είχαν τέτοιο πρόβλημα .Το ταξίδι μας βέβαια δεν ήταν κρουαζιέρα αναψυχής αλλά για μας που ήμασταν τότε νέα παιδιά μας φάνηκε έτσι και ήταν καλό που φτάσαμε σχεδόν στη χώρα που διαλέξαμε να κάνουμε ένα καινούριο ξεκίνημα στη ζωή μας σώοι και αβλαβείς με μια ελπίδα για καλύτερη ζωή.

Η Μελβούρνη του 1954 από τον ποταμό Γιάρρα διακρίνεται ο σιδηροδρομικός σταθμός Φλίντερς και Καθεδρικός Ναός που ήταν το υψηλότερος μέσα στη πόλη.

Η Μελβούρνη του 1954 με τον σιδ. σταθμό Flinders η γέφυρα Princes Bridge με την Saint Kilda Road και αριστερά το πάρκο Alexandra Gardens and Government House και Στο βάθος διακρίνεται το μνημείο και δεξιά ήταν το Νοσοκομείο Prince Henry και το υψηλότερο τότε κτίριο στην περιοχή.

24 Δεκ, 1954, Πριν φτάσουμε στο Σίδνεϊ άρχισε να βραδιάζει και τα φώτα από τις παραλιακές συνοικίες λαμποκοπούσαν. Όλοι σχεδόν είχαμε ετοιμαστεί με τις βαλίτσες στο χέρι.

Όταν μας πήρε πάλι ο πιλότος έξω από τον ωκεανό για να μπούμε μέσα στο λιμάνι ήμασταν όλοι στο κατάστρώμα και απολαμβάναμε το ωραίο θέαμα του λιμανιού που ήταν πολύ εντυπωσιακό. Είδαμε την μεγάλη γέφυρα από μακριά αλλά το πλοίο δεν πέρασε από κάτω.

Έστριψε προς τα αριστερά σε μία αποβάθρα, και όταν έδωσε ανέβηκαν επάνω οι αρμόδιοι της μεταναστευτικής υπηρεσίας και μετά από λίγη ώρα αρχίσαμε να κατεβαίνουμε. Μερικές οικογένειες που είχαν απομείνει έφυγαν ξεχωριστά από μας και μερικοί άλλοι ήρθαν και πήραν τους δικούς τους που προφανώς να ήταν με προσκλήσεις.

Με ένα Σαμιώτη που κάναμε πολύ παρέα και ερχόταν με πρόσκληση του θείου του, που ήταν εστιάτορας κατέβηκε στο Σίδνεϊ, μας έδωσε την διεύθυνση του, αν περάσουμε καμιά φορά από την πόλη να πάμε να τον δούμε. Αλλά ο Λάζαρος κι εγώ είχαμε τον πατριώτη μας τον Γεώργιο Τοκίτση που ήταν κάπου στο Σίδνεϊ με την οικογένειά του. Η γυναίκα του μάλιστα ήταν και Βαφτισημιά του πατέρα μου. Την είχε βαφτίσει όταν βρισκόταν στην Αμερική με εξουσιοδότηση (πρόξυ) και συγγενεύαμε. Αλλά και με το Σωκράτη τον γιο του ήμασταν καλοί φίλοι. Ο δε Λάζαρος είχε και ένα δικό του γνωστό από το Διαβατά το Νίκο Μανταμά κάπου εκεί στο Σίδνεϊ.

Σε ένα ανοιχτό χώρο απέναντι από το πλοίο ήταν σταθμευμένα πολλά διάφορα λεωφορεία. Κατά τις δέκα το βράδυ επιβιβαστήκαμε σ' αυτά και μας πήγαν σε ένα σιδηροδρομικό σταθμό.

Είναι αλήθεια ότι ήμασταν περίπου εξακόσια άτομα όλοι νέοι άντρες από 18-28 χρονών. Δεν ξέραμε πού ακριβώς πηγαίναμε και πόσο μακριά θα πηγαίναμε .Στο σταθμό μας περίμενε μία αμαξοστοιχία με πολλά βαγόνια . Έκαναν ένα προσκλητήριο για να δουν αν έλειπε κανένας και μετά επιβιβαστήκαμε για το ταξίδι μας για το κέντρο μετανάστευσης που μας είπαν ότι θα είναι περίπου τρεις ώρες μακριά και λεγόταν Greta,

Μετά τα μεσάνυχτα φτάσαμε σε ένα μικρό σταθμό που επάνω στο κτίριο έγραφε GRETA. Έξω από το σταθμό ήταν σταματημένα 2-3 λεωφορεία και αμέσως μόλις κατεβαίναμε από το τρένο μπαίναμε στα λεωφορεία που πήγαιναν κάπου δέκα λεπτά και επέστρεφαν να πάρουν άλλους. Μας πήγαν σε ένα κέντρο που ήταν παλιός στρατώνας του Β΄ Π. Πολέμου που απείχε περίπου 3 χιλιόμετρα από τον σταθμό που έγραφε **WELLCOME TO GRETA MIGRANT CAMP** .

Μας έδωσαν κάτι να φάμε .Εγώ έφαξα να βρω τον εξάδελφο μου τον Αγαμέμνονα άλλα δεν τον βρήκα .Με τον Λάζαρο προσπάθησα να είμαστε μαζί έτσι όταν μας έδωσαν τα δωμάτια μας έβαλαν μαζί και ο Φιλώτας με τον Λεωνίδα στο διπλανό δωμάτιο. Όταν τα είδαμε τα δωμάτια απελπιστήκαμε διότι νιώσαμε ότι ξαναγυρίσαμε στο στρατό που πρόσφατα είχαμε απολυθεί. Η ζέστη δε, ήταν ανυπόφορη αλλά από την ταλαιπωρία και την κούραση κοιμηθήκαμε με ροχαλητό.

Όσο για το όνειρο που είχα δει στην Αθήνα και το είπα στον Λάζαρο βγήκε αληθινό. Πράγματι η μητέρα μου πέθανε εκείνο το βράδυ που είδα το όνειρο (δύο μέρες μετά που έφυγα).Αυτό το έμαθα όταν πήγαμε να δούμε τον πατριώτη μας την πρωτοχρονιά στο Wollongong NSW Γεώργιο Τοκίτση.

Για τα 55χρόνια ρζωής στην Αυστραλία έχω γράψει ειδικό βιβλίο με όλα τα απομνημονεύματα μου

***Τάσος Κολοκοτρώνης
Μελβούρνη 2009***

Greta NSW 1954

Εξακόσια παλικαριά ένας ένας διαλεγμένοι
σαλπάραι απ' τον Πειραιά μ' ελπίδες φορτωμένοι
Στ' αμπάρια του « Κυρήνεια » σαν σαρδέλες παστωμένοι
απ' την ναυτία άρρωστοι σαν τις κότες ζαλισμένοι.

*

Στο Σιδνεϋ αράξαμε νύχτα κατά τις δέκα
σ' ένα σταθμό μας πήγανε με buses double decker
σ' ατμότρενο μας φόρτωσαν μας πήγανε στην Greta.

*

Ήταν κι αυτή μια ξακουστή του μετανάστη βίλα
νομίζω πιο χειρότερη από την Μπονεγκίλλα.

Σε μακρινό ξηρότοπο σε μια βουνοπλαγιά
ζέστη, μύγες και κουνέλια, βγήκε εκεί η караβιά
δυο μήνες απομόνωση , να σε πιάνει παλαβιά.

*

Τ' αφεντικά, μας διάλεγαν κατά προτίμησή τους
όπως διαλέγουν τα αρνιά στην επιχείρησή τους.
Γεμίζανε τις φάμπρικες, τα έργα και τις φάρμες
με τους λεβέντες που έστειλαν οι ελληνίδες μάνες.

*

Πενήντα χρόνια πέρασαν απ' την αφετηρία
θυμήθηκα να κάνω εδώ αυτή τη μαρτυρία
Πως μετανάστες σαν κι εμάς γράψαμε ιστορία
για τα παιδιά κι εγγόνια μας εδώ στην Αυστραλία .

Τάσος Κολοκοτρώνης
Μελβούρνη 2004

Εδώ τελειώνει η αφήγηση μικρού μέρους της αυτοβιογραφίας μου μέχρι το Κέντρο
Μετανάστευσης της **Greta**.

Έκτοτε έχουν περάσει άλλα 53 χρόνια σ' αυτή την υπέροχη χώρα που δεν ήταν εύκολα
αλλά πιο καλύτερα από ότι θα μπορούσε να μου πρόσφερε η πατρίδα μου Ελλάδα .Την
αγαπώ και την επισκέφτηκα 15 φορές. Αλλά

Εδώ παντρεύτηκα μια υπέροχη γυναίκα που κάναμε οικογένεια με δύο θυγατέρες που
με τη σειρά τους μας χάρισαν 6 εγγόνια και ένα απ' αυτά μια δισέγγονη.

Εδώ ριζώσαμε και εδώ θ' αφήσουμε την τελευταία μας πνοή .

Τάσος Κολοκοτρώνης – Μελβούρνη 2009

Τ Ε Λ Ο Σ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ο Αναστάσιος Κολοκοτρώνης γεννήθηκε το 1929 στη Θεσσαλονίκη και μεγάλωσε στη Νέα Μαγνησία. Οι γονείς του ήταν πρόσφυγες από την Μαγνησία της Σμύρνης. Η Νέα Μαγνησία (πρώην Αραπλή) κτίστηκε το 1925 κοντά στις όχθες του Γαλλικού ποταμού για τους πρόσφυγες. Τα παιδικά του χρόνια ήταν τραυματικά λόγω του πολέμου και η παιδεία του έμεινε στάσιμη για όλο το διάστημα αυτό. Μετά τη λήξη του πολέμου το 1945 εισάγεται στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης για μία τετραετή εκπαίδευση στη γεωπονία και γεωργοτεχνική. Το 1948 εισάγεται στη Στρατιωτική Σχολή Τεχνιτών στην Αθήνα για μία πενταετία και εκπαιδεύεται ως μηχανικός οχημάτων και αρμάτων μάχης και αποστρατεύεται το 1953 με το πτυχίο του μηχανικού Α' κατηγορίας.

Το 1954 μεταναστεύει στην Αυστραλία με προορισμό το κέντρο μετανάστευσης της Greta NSW, λόγω όμως των κακών συνθηκών στο κέντρο φεύγει κρυφά με άλλους και έρχεται στη Μελβούρνη. Η πρώτη του κατοικία ήταν στο σπίτι του αείμνηστου Ευθυμίου Σταμούλη ο οποίος του συμπαραστάθηκε να βρει δουλειά στο παρακείμενο εργοστάσιο παραγωγής γύψου ως εργάτης. Λίγες μέρες αργότερα βρίσκει δουλειά σε μεγάλη αντιπροσωπεία αυτοκινήτων General Motors Holden ως μηχανικός. Έξι μήνες αργότερα αυτός και άλλοι τέσσαρες συμπατριώτες του αποφασίζουν να πάνε στην Κουηνσλάνδη για να εργαστούν στο κόψιμο του ζαχαροκάλαμου με αποτυχία. Προσγειωμένος τώρα βρίσκει δουλειά στα εργοστάσια κατασκευής πολεμικών αεροπλάνων Commonwealth Aircraft Corporation και ειδικεύεται εκεί ως μηχανικός αεροπλάνων, στη συνέχεια ακολουθεί η γνωριμία του με την νεοαφιχθείσα εκ Θεσσαλονίκης νεαρή δασκάλα δεσποινίδα Χριστίνα Τζέγκα που σε λίγους μήνες παντρεύονται και αποκτούν δύο κόρες. Το 1965 εργάζεται στο Department of Civil Aviation και στη συνέχεια στην αεροπορική εταιρεία ANSETT ως ειδικός μηχανικός αεροπλάνων και εφαρμοστής. Το 1984 μετά από 30 χρόνια σε δουλειές υψηλής τεχνολογίας αποφασίζει να ιδιωτεύσει.

Έκτοτε εκπληρώνει ορισμένες του επιθυμίες. Τελειώνει το Ελληνικό Γυμνάσιο. Παίρνει το Victorian Certificate of Education in English και Basic Electronics από το Broadmeadows TAFE και συγχρόνως τις ελεύθερες ώρες ασχολείται με την ζωγραφική, χειροτεχνία, κηπουρική με κομπιούτερς, διάβασμα και ταξίδια. Έχει γράψει δε την βιογραφία του, την ιστορία του χωριού του και αρκετά ποιήματα που σχετίζονται κυρίως με τη ζωή του στο χωριό στην πόλη στο σχολείο στο στρατό και διάφορες εμπειρίες της μεταναστευτικής του ζωής εδώ στην Αυστραλία..

Με τη σύζυγό του Χριστίνα χαίρονται τώρα τους κόπους τις κόρες τα έξι εγγόνια και μία δισέγγονη.

